महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा उपक्रम)

४५ वा

वार्षिक अहवाल

२०१७-२०१८

पंजिकृत कार्यालय

फारेस्ट डेव्हलपमेंट कार्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड

CIN : U45200MH1974SGC017206

एफ.डी.सी.एम. भवन

३५९/बी,हिंगणा रोड. अंबाझरी. नागपूर-४४००३६

संकेतांक स्थळ : www.fdcm.nic.in ई-मेल : md@fdcm.nic.in

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा उपक्रम)

CIN : U45200MH1974SGCO17206

४५ वा
वार्षिक अहवाल
आणि हिशेब
२०१७ - १८

पंजियीत कार्यालय: एफडीसीएम भवन, प्लॉट नं. ३५९/ब, अंबाझरी,
हिंगणा रोड, नागपूर-४४००३६

अनुक्रमणिका

अ.क्र	तपशील	पृष्ठ क्र.
१	पंचेचाळीसाव्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेची सुचना	३ ते ५
२	संचालकांचा अहवाल	६ ते २६
३	भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचा अहवाल	२७ ते २८
४	लेखा परीक्षकांचा अहवाल	२९ ते ३६
५	ताळेबंद	३७
६	नफा - तोट्याचा हिशेब	३८
७	रोख प्रवाह विवरणपत्र	३९ ते ४१
८	टिपणी १ ते ५३	४२ ते ८३

महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित

(महाराष्ट्र शासनाचा उपक्रम)

पंजियीत कार्यालय :एफडीसीएम भवन, प्लॉट नं. ३५९/ब अंबाझरी, हिंगणा रोड, नागपुर-४४००३६

CIN : U45200MH1974SGC017206

संचालक मंडळ

(दि.३१.०३.२०१८)

संचालक

श्री चंदनसिंग साधुसिंग चंदेल

श्री विकास खारगे

श्री श्रीभगवान

श्री विजय बी. वाघमारे

श्री अनुराग चौधरी

श्री एस.डी. डोडल

व्यवस्थापकीय संचालक

श्री उमेशकुमार अग्रवाल

लेखा नियंत्रक व वित्तीय सल्लागार

सीए कौस्तुभ विनय भांबुरकर

कंपनी सचिव

सीएस सौरभ सिंह

वेतन व लेखा अधिकारी

श्री सुनील कोमलकर

लेखा परीक्षक

जोध जोशी आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल,
पहिला मजला, जे.पी.हाऊस,
रविनगर चौक, अमरावती रोड,
नागपूर- ४४० ०१०.

रतन चांडक आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल,
श्रीवर्धन कॉम्प्लेक्स फार्म लँड,
रामदासपेठ,
नागपूर- ४४० ०१०.

अधिकोष

बँक ऑफ महाराष्ट्र

स्टेट बँक ऑफ इंडिया

बँक ऑफ इंडिया

सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया

कॅनरा बँक

औषधी शाखा/ प्रादेशिक कार्यालये

औषधी वनस्पती, संवर्धन व विकास शाखा
३५९ ब, एफडीसीएम भवन, अंबाझरी,
हिंगणा रोड, नागपूर- ४४० ०३६

उत्तर चंद्रपूर प्रदेश
फॉरेस्ट कॉलनी, मूल रोड,
चंद्रपूर — ४४२-४०१

नाशिक प्रदेश
वनविकास भवन,
कालीका मंदिर मार्ग,
नाशिक ४२२-००२

दक्षिण चंद्रपूर प्रदेश
फॉरेस्ट कॉलनी, मूल रोड,
चंद्रपूर — ४४२-४०१

नागपूर प्रदेश
३५९ ब, एफडीसीएम भवन, अंबाझरी,
हिंगणा रोड, नागपूर- ४४० ०३६

जा.खा.का. व वनीकरण प्रदेश
३५९ ब, एफडीसीएम भवन, अंबाझरी,
हिंगणा रोड, नागपूर- ४४००३६

महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित
(महाराष्ट्र शासनाचा उपक्रम)
CIN : U45200MH1974SGC017206
पंजियीत कार्यालय : ३५९ ब, एफडीसीएम भवन, अंबाझरी, हिंगणा रोड, नागपूर ४४००३६
ईमेल : md@fdcm.nic.in **वेब साईट : www.fdcm.nic.in**

क्रमांक : सीएसएल/एजीएम -४५/ नागपूर, दिनांक २१.१२.२०१८

प्रती,

१	श्री ए.के. मिश्रा, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे प्रतिनिधी, प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, वन भवन, रामगिरी रोड, सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१	२	श्री नितीन काकोडकर, महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे वैकल्पिक प्रतिनिधी, अतिरिक्त प्रधान मुख्य वनसंरक्षक अर्थसंकल्प, नियोजन आणि विकास), महाराष्ट्र राज्य, वन भवन, रामगिरी रोड,सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१
३	मा. श्री चंदनसिंग साधुसिग चंदेल, अध्यक्ष, एफडीसीएम लिमीटेड, आलापल्ली रोड, हनुमान मंदिरासमोर, चंद्रपूर ४४२७०१.	४	श्री विकास खारगे, नामनिर्देशित संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, सचिव (वने), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
५	श्री उमेशकुमार अग्रवाल, सभासद आणि नामनिर्देशित संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, वन भवन, रामगिरी रोड, सिव्हील लाईन्स, नागपूर ४४०००१.	६	डॉ. एन. रामबाबु, सभासद आणि व्यवस्थापकीय संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, ३५९/ब, एफडीसीएम भवन, अंबाझारी, हिंगणा रोड, नागपूर ४४००३६.
७	श्री सुभाष दिवसे, नामनिर्देशित संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, सी.डी.ओ. हटमेंट्स, एलआयसी बिल्डींगसमोर, मॅडम कामा रोड, मुंबई ४०००२०	८	श्री अनुराग चौधरी, नामनिर्देशित संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, प्रधान मुख्य वनसंरक्षक तथा महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, सेंट्रल बिल्डींग, पूणे ४११००१.
९	श्री एस.डी.डोडल, नामनिर्देशित संचालक, एफडीसीएम लिमीटेड, सहसचिव (वने), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.	१०	मे. रतन चांडक आणि कंपनी, सनदी लेखापाल, श्रीवर्धन कॉम्प्लेक्स, ७ फार्मलॅंड, रामदासपेठ, नागपूर ४४००१०.
११	मे. जोध जोशी आणि कंपनी, सनदी लेखापाल, पहिला मजला, जे.पी. हाउस, रवीनगर चौक, अमरावती रोड, नागपूर ४४००१०.		

पंचेचाळीसाव्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेची अल्प सुचना

याव्दारे अल्पसूचना देण्यात येते की, फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेडच्या सभासदांची पंचेचाळीसावी वार्षिक सर्वसाधारण सभा शुक्रवार दिनांक २१ डिसेंबर २०१८ रोजी सायंकाळी ५.३० वाजता प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, वनभवन, रामगिरी रोड, सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१ यांचे कक्षात खालील कामकाजासाठी घेण्यात येईल :-

सामान्य कामकाज :

१. दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजीचे कंपनीचे लेखा परीक्षित वित्तीय विवरणपत्र, संचालकांचा अहवाल, वैधानिक लेखापरीक्षकांचा अहवाल व त्यावरील भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे अभिप्राय प्राप्त करणे, त्यावर विचार करणे व स्विकृत करणे.

२. समभागावर लाभांश घोषित करणे.

३. पंचेचाळीसाव्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत निवृत्त होणा-या सध्याच्या सर्व संचालकांच्या जागी महाराष्ट्राचे राज्यपालांचे व्दारे शासन आदेश क्र. एफडीसी -२०१८/सीआर-२०३/फ-५ दि. १०.०९.२०१८ नुसार केलेल्या नियुक्ती / पुर्ननियुक्तीची नोंद घेणे

४. कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १३९(५) - कलम १४२ सोबत वाचावे . त्या अनुषंगाने भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे आदेश क्र. CA.V/COY. MAHARASHTRA.MFORDV(2)/८०० दि. २१.०८.२०१८ अन्वये २०१८-१९ या आर्थिक वर्षाकरीता सहलेखापरीक्षकांची नियुक्ती व पारिश्रमिक कायम करणे आणि खालील ठराव सुधारणांसह किंवा सुधारणांशिवाय सामान्य ठराव म्हणून संमत करणे.
" ठराव समंत करण्यात आला की, मे. जोध ,जोशी आणि कंपनी, सनदी लेखापाल (नोंदणी क्र. WR००३६) आणि मे. रतन चांडकआणिआणि कंपनी ,सनदी लेखापाल (नोंदणी क्र. WR०१६७) यांची सहलेखापरीक्षक म्हणून या वार्षिक आम सभेच्या समाप्तीपासून ते पुढील वार्षिक साधारण सभेच्या समाप्तीपर्यंत भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे आदेश क्र. CA.V/COY. MAHARASHTRA.MFORDV(2)/ ८०० दि. २१.०८.२०१८ अन्वये निश्चीत केलेल्या पारिश्रमिकावर नेमणूक करण्यात आली " .

संचालक मंडळाचे आदेशानुसार,

स्वाक्षरित
(डॉ. एन. रामबाबु)
व्यवस्थापकीय संचालक
DIN : ०८१३५५०७
दि. २१.१२.२०१८

टीप

i) वरील बाब क्र. १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे लेखापरीक्षित वित्तिय विवरणपत्र, संचालकांचा अहवाल, आणि भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे अभिप्रायासह लेखापरीक्षकांच्या अहवालाची प्रत यासोबत जोडली आहे.

ii) कंपनीचे भाग हस्तांतरण पुस्तक दि. २१ डिसेंबर २०१८ रोजी बंद राहील आणि कंपनीच्या सभासंदांनी वार्षिक सर्वसाधारण सभेत दिनांक ३१ मार्च २०१८ ला संपणा-या वर्षासाठी लाभांश घोषीत केल्यास तो दिवस लाभांश अनुज्ञेयतेच्या निश्चितीसाठी अभिलेख दिनांक समजण्यात येईल.

iii) **ज्या सभासदास सभेला हजर राहण्याचा व मतदान करण्याचा अधिकार आहे, अशा सभासदास त्यांचे स्वत:ऐवजी उपस्थित राहण्यासाठी व मतदान करण्यासाठी प्रतिनिधी (प्रॉक्सी) नेमण्याचा अधिकार आहे आणि असा नेमलेला प्रतिनिधी सभासद असण्याची आवश्यकता नाही.**

प्रॉक्सी परिणामकारक राहण्याकरिता कंपनीच्या पंजियीत कार्यालयात सभेच्या आयोजनासाठी निश्चित केलेल्या वेळेपूर्वी ४८ तास अगोदर जमा करणे आवश्यक आहे. उपस्थिती चिठ्ठी, कोरे प्रतिनिधी प्रपत्र, अल्प सूचना परिभ्रमणार्थ संमती, वार्षिक लेखे, संचालकांचा अहवाल, लेखापरीक्षकांचा अहवाल या सोबत जोडले आहेत.

iv) महाराष्ट्राचे राज्यपालांचे प्रतिनिधी किंवा त्यांचे अनुपस्थितीत महाराष्ट्राचे राज्यपालांचे वैकल्पिक प्रतिनिधीस सभासद समजण्यात येईल व त्यास सभेला हजर राहण्याचा व मतदान करण्याचा अधिकार राहील. या सभेसाठी राज्यपालांचा प्रतिनिधी / वैकल्पिक प्रतिनिधी यांचे नियुक्तीचे शासन आदेश क्र. एफडीसी-२०१८/सीआर-२०४/एफ-५ दि. १०. ०९.२०१८ ची प्रत सुलभ संदर्भासाठी सोबत जोडली आहे.

v) स्वत: उपस्थित दोन सभासद त्यापैकी एक राज्यपालांचे प्रतिनिधी सर्वसाधारण सभेकरिता किमान गणसंख्या समजण्यात येईल. कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १०३ नुसार जर सभेकरिता निश्चित केलेल्या वेळेपासून अर्ध्या तासाचे आत किमान गणसंख्येची उपस्थिती नसेल तर सभा पुढील आठवड्यात त्याच दिवसापर्यंत त्याच वेळी व ठिकाणी किंवा संचालक मंडळाने निश्चित केलेल्या दिवसापर्यंत त्याच वेळी व ठिकाणी तहकूब समजण्यात येईल आणि अशा तहकूब झालेल्या सभेत निश्चित केलेल्या वेळेपासून अर्ध्या तासाचे आत किमान गणसंख्येची उपस्थिती नसेल तर, जे सभासद उपस्थित आहेत तीच किमान गणसंख्या मानण्यात येईल.

vi) उपरोक्त सुचनेमध्ये नमूद सर्व दस्तऐवज तपासणीसाठी कंपनीचे पंजियीत कार्यालयात वार्षिक सर्व साधारण सभेपर्यंत कार्यालयीन कामकाजाचे दिवशी सकाळी १०.०० ते सायंकाळी ५.०० वाजेपर्यंत उपलब्ध राहील.

vii) रस्ता मॅप (नकाशा)

प्रतिलिपी : लेखा नियंत्रक व वित्तीय सल्लागार, एफ.डी.सी.एम.लिमिटेड, नागपूर, यांना माहिती व आवश्यक कार्यवाहीसाठी अग्रेषित .

FOREST DEVELOPMENT CORPORATION OF MAHARASHTRA LIMITED
(Government of Maharashtra Enterprises)
CIN: U45200MH1974SGC017206
Registered Office: FDCM Bhavan, 359/B, Hingana Road, Ambazari, Nagpur-440036.

PROXY FORM

Form No. MGT-11

[Pursuant to section 105(6) of the Companies Act, 2013 and rule 19(3) of the Companies (Management and Administration) Rules, 2014]

Name of the Member(s)	
Registered Address	
Folio No	
No. of shares	

I/We, being the member(s) of ___________shares of the above named company, hereby appoint:

Name of Proxy:	
Address:	
E-mail Id:	
Signature , or failing him	

Name of Proxy:	
Address:	
E-mail Id:	
Signature , or failing him	

as my/ our proxy to attend and vote (on a poll) for me/us and on my/our behalf at the 45th Annual General Meeting of the company, to be held on the Friday, 21st December, 2018 at 05.30 p.m. in Chamber of Principal Chief Conservtator of Forest (Wildlife), Maharashtra State, Van Bhavan, Ramgiri Road, Civil Lines, Nagpur-440 001 and at any adjournment thereof in respect of such resolutions as are indicated below:

S.No.	Resolution	For	Against
	Ordinary Business		
1.	To consider, approve and adopt Audited Financial Statement of the Company for the year ended 31st March 2018 along with the Director's Report, Statutory Auditor's Report.		
2.	To declare a dividend on equity shares for FY 2017-18		
3.	To note the appointment/reappointment of Directors made by the Governor of Maharashtra in place of all the existing Directors retiring thereat as per Government order No.FDC-2018/CR203/F-5 dated 10th September,2018		
4.	To confirm the appointment and remuneration of Joint Auditor appointed by Comptroller and Auditor General of India.		

Signed this ___day of December, 2018

Signature of Shareholder(s)_______________

Note:

1.This form of proxy in order to be effective should be duly completed and deposited at the registered office of the Company, not less than 48 hours before the commencement of the Meeting.

2.A proxy need not be a member of the Company.

3. Please put ✓ a in the appropriate column against the resolutions indicated in Box. If you leave the 'For' or 'Against' column blank against any or all the resolutions, your Proxy will be entitled to vote in the manner as he/she thinks appropriate.

संचालकांचा अहवाल

प्रति,
सभासद,
फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड,
३५९ /ब , हिंगणा रोड ,अंबाझरी , नागपूर ४४००३६.

दि. ३१ मार्च २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता कंपनीचा ४५ वा वार्षिक अहवाल लेखापरीक्षित वित्तीय विवरणपत्र आणि लेखा परिक्षकांच्या अहवालासह सादर करतांना आपल्या संचालकांना आनंद होत आहे.

आर्थिक निष्पत्ती

सन २०१७-१८ या वर्षाकरिता कंपनीच्या आर्थिक कार्याची निष्पत्ती मागील आर्थिक वर्षाचे आकडयासह खालील प्रमाणे आहे.

तपशील	दि.३१ मार्च २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता (रुपये)	दि.३१ मार्च २०१७ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता (रुपये)
व्यापारी कार्यापासून निव्वळ विक्री / प्राप्ती	२,२२,९६,१७,४४०	१,७१,५६,८४,९१८
इतर प्राप्ती	१६,८४,०३,०८०	१६,४७,११,५३६
एकूण प्राप्ती	**२,३९,८०,२०,५२०**	**१,८८,०३,९६,४५४**
वजा: विक्री केलेल्या मालाची किंमत / इतर खर्च	१,१६,१९,४०,२७३	७३,९८,२५,१८७
वजा : घसारा	१९,८५,४०१	१७,११,९२८
घसारा, विक्री केलेल्या मालाची किंमत व इतर खर्चानंतरचा नफा	१,२३,४०,९४,८४६	१,१३,८८,५९,३३९
वजा : चालू आय कर	२६,७५,००,०००	२०,५०,००,०००
वजा : लांबणीवर टाकलेला कर (Deferred Tax)	५,३७,६६३	५,०२,८३०
करानंतर निव्वळ नफा	९६,६०,५७,१८३	९३,३३,५६,५०९
विनियोग		
लाभांश, लाभांश वितरण करासह	--	३,३२,९१,८७०
भांडवली संचितीला स्थानांतरित रक्कम	३८,३९,७५,८३१	३८,०१,६६,३६१

१. कार्य

महामंडळाने मागील वर्षातील रु १८८.०३ कोटीचे तुलनेत चालू वर्षात रु. २३९.८० कोटीची उलाढाल जी मागील वर्षापेक्षा २७.५३ टक्के अधिक आहे, साध्य केली आहे. करानंतरचा नि व्वळ नफा मागील वर्षीच्या रु. ९३.३३ कोटीचे तुलनेत चालू वर्षी रु. ९६.६० कोटी झाला आहे.

२ लाभांश

कंपनीच्या व्यवसायातील वृध्दी व अत्युत्कृष्ट वित्तीय परिणाम लक्षात घेता चालू आर्थिक वर्षाकरिता प्रति भाग रु १.१६ याप्रमाणे एकूण रु २,९२,००,०००/- लाभांशाची शिफारस करतांना आपल्या संचालकांना आनंद होत आहे. येणा-या ४५ व्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत लाभांश मंजूर करुन घोषित करण्यात आल्यास लाभांशापोटी रु २,९२,००,०००/- चे शोधन लाभांश वितरण कराव्यतीरिक्त अपेक्षित आहे.

३ भांडवली संरचना

चालू आर्थिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये कंपनीचे भाग भांडवल रु. २८,५८,२३,८००/- वरुन रु. ३,२३,१२,३४,८००/- इतके वाढलेले असून कंपनी अधिनियम २०१३ कलम ६२ (४) अंतर्गत प्रत्येकी रु. १०० च्या २९४५४११० समभागाचे आवंटन दि.२९.०९,२०१७ रोजी केले आहे. कंपनीने शासन निर्णय क्रमांक एफडीसी/२०१७/प्रक्र ३८/फ-५ दि. २०.०३.२०१७ चे अनुषंगाने प्रलंबित आवंटना अभावी भाग आवेदन राशीचा समावेश करण्यासाठी आपले अधिकृत भाग भांडवल दि. २०.०४.२०१७ पासून रु. ३५.०० कोटी वरुन रु ३३०.०० कोटी इतके वाढविलेले आहे.

४ संचिती

व्यवस्थापन आराखड्यानुसार (अनिवार्य) रोपवन भांडवली संचितीला सन २०१७-१८ चे नफ्यातून विनियोजीत रु. ३८,३९,७५,८३१/- चे स्थानांतरण प्रस्तावित केले आहे.

५. नवीन पुढाकार

कंपनीने चालू आर्थिक वर्षात ई-लिलाव सुविधा सुरु केलेली आहे. ई-लिलाव सुविधा सुरु झाल्यानंतर खरेदीदारास लिलावाचे जागी येण्याची आवश्यकता नाही खरेदीदार इंटरनेट सेवा वापरुन भारतातील कोणत्याही ठिकाणावरुन साहित्य खरेदी करु शकते. कंपनीचे बरेचशे विक्री आगार खालील इंटरनेट लिंक सेवा वापरुन https://www.fdcmeauction.co.in/ पहावयास मिळतात. ई लिलाव सुविधेमुळे जास्त स्पर्धात्मक बोली बोलून कंपनीच्या उलाढालीत वाढ झाली आहे.

६ नवीन कर कारकीर्द

सन २०१७-१८ हे आर्थिक वर्ष देशात वस्तू व सेवा कर प्रणाली (GST) लागू केल्यामुळे सर्वात मोठे क्रांतीकारी कर सुधारणा वर्ष म्हणून मानण्यात आले आहे. आपली कंपनी या नवीन कर कारकीर्दीचे संक्रमण काळात सक्षम ठरली असून आपल्या व्यवसायात ग्राहकाशी उत्साही समन्वय ठेवलेले आहे.

त्याशिवाय कंपनीने दि. ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाकरिता Ind AS तरतूदींचे पालन करुन वित्तीय विवरणपत्रे तयार केलेली असून त्यासोबतच दि. ३१ मार्च २०१७ रोजी संपलेल्या वर्षाकरिता तुलनात्मक माहिती सादर केलेली आहे.

७ सामुदायिक शासन

आपली कंपनी आपल्या कार्यक्षेत्रात / व्यावसायीक कार्यविधीत निती तत्वाचे सर्वोच्च प्रमाण गाठण्याकरिता सदैव प्रयत्नांची शिकस्त करीत आहे. आपली कंपनी सामुदायिक शासन पध्दतीची तत्वत: / शब्दश: अंमलबजावणी करीत आहे. आपली कंपनी कार्यविधीत पारदर्शकता, जबाबदेही आणि समन्याय पैलू याला सर्वोच्च महत्व देत आहे.

चालू आर्थिक वर्षात कंपनीने पारदर्शकतेवर जोर देउन कित्येक उपक्रम राबविले आहेत. रिक्त पदांचा संपूर्ण तपशील, नियुक्ती, ई लिलाव, खरेदी आणि निवीदा, धोरण आणि पध्दती यासर्व बाबी इंटरनेट वर उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या आहेत.

८ मागणी न केलेल्या लाभांशाचे गुंतवणूकदार शिक्षण व संरक्षण निधीत स्थानांतरण

मागील वर्षात मागणी न केलेला घोषित लाभांश नसल्यामुळे कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १२५ च्या तरतूदी लागू होत नाही.

९ आर्थिक वर्ष समाप्ती आणि अहवालाची तारीख या कालावधीमध्ये घडलेले वित्तीय विवरणपत्राशी संबंधित कंपनीच्या आर्थिक स्थितीवर परिणाम करणारे महत्वपूर्ण बदल व जबाबदारी ईत्यादि.

आर्थिक वर्ष समाप्ती पासून या अहवालाचे तारखेपर्यंत कंपनीच्या वित्तीय परिस्थितीवर परिणाम करणारे कोणतेही महत्वपूर्ण बदल आणि बांधीलकी आढळून आलेली नाही. तसेच कंपनीचे व्यवसायाचे स्वरुप यामध्ये कोणताही बदल झालेला नाही.

१० उर्जा संरक्षण तंत्रज्ञान समावेशन, विदेशी चलन, मिळकत व खर्च

कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १३४(म) मधील तरतूदी आपल्या कंपनीस लागू होत नाही. पुर्नविलोकन वर्षाअंतर्गत विदेशी चलन अंतप्रवाह / उत्प्रवाह संबंधाने व्यवहार नाहीत.

११ महामंडळाच्या जोखीम व्यवस्थापन धोरणाचा विकास आणि अंमलबजावणी संबंधाने निवेदन.

महामंडळातील एकूण जोखीम व्यवस्थापनाची जबाबदारी संचालक मंडळ घेते. व्यवसाय जोखीमेचे व्यवस्थापन विभागांच्या कार्यात्मक समावेशाव्दारे तसेच विभागामध्ये संदेशाव्दारे करण्यात येते.

१२ महामंडळाव्दारे विकसित आणि अंमलबजावणी केलेल्या संयुक्त सामाजिक जबाबदारी संबंधाने घेतलेल्या पुढाकाराचा तपशील.

महामंडळाची संयुक्त सामाजिक जबाबदारी धोरणाचा (सीएसआर) संक्षिप्त आराखडा ह्या अहवालाचे सहपत्र-१ मध्ये कंपनी नियम २०१४ (सीएसआर पॉलीसी) मध्ये विहित प्रपत्र निर्धारीत करण्यात आले आहे. सदर धोरण महामंडळाच्या www.fdcm.nic.in/ CSR- Policy.aspx या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहे.

संचालकाचे स्तरावर खालील प्रमाणे संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) समितीची पुर्नस्थापना करण्यात आली आहे.

अ.क्र.	पदसिध्द	समिती मध्ये पदनाम
१	सचिव (वने)	अध्यक्ष
२	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन बल प्रमुख)	सदस्य
३	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (सामाजिक वनीकरण)	सदस्य
४	व्यवस्थापकीय संचालक, एफडीसीएमलि	सदस्य
५	कंपनी सचिव, एफडीसीएमलि	सदस्य सचिव

कंपनीने सीएसआर नियमांचे पालन करुण, संयुक्त सामाजिक जबाबदारी संबंधाने पुढाकार घेतला असून अविरत प्रयत्नांची शिकस्त करुन एफडीसीएम सीएसआर धोरणानुसार सीएसआर कार्यविधी राबविण्यासाठी सन २०१७-१८ वर्षाकरिता रु. १.४९ कोटी एफडीसीएम सीएसआर ट्रस्ट ला स्थानांतरीत केलेले आहे.

१३ कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १८६ अंतर्गत ऋण, हमी किंवा केलेल्या गुंतवणूक याबाबत तपशील.

पुर्नविलोकनांतर्गत चालू वर्षात कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १८६ अंतर्गत महामंडळाने ऋण, हमी किंवा गुंतवणूक केलेली नसल्यामुळे याबाबत तरतूद लागू नाही.

१४ संबंधित पक्षकारासोबत (Related parties) केलेले करारनामे किंवा व्यवस्थेबाबतचा तपशील.

पुर्नविलोकनाअंतर्गत चालू वर्षात कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १८८ मध्ये निश्चित केल्याप्रमाणे संबंधित पक्षकारासोबत कंपनीचे व्यवस्थापकीय संचालकांना वेतन व भत्याचे शोधनाव्यतिरीक्त कोणतेही करारनामे किंवा व्यवस्था केलेली नाही. प्रकटीकरण करण्यासंबंधाने संचालकांचे लक्ष वित्तीय विवरणपत्रातील टिपणी क्रं. ४४ कडे वेधण्यात येत आहे, ज्यामध्ये संबंधित पक्षकारास केलेल्या शोधनाचा तपशील दिलेला आहे. (संबंधित पक्षकारासोबत केलेल्या करारनामे इ. संबंधाने माहितीचे विहीत प्रपत्र -- AOC सहपत्र २ यासोबत जोडले आहे).

१५ लेखापरीक्षकाव्दारे पात्रता, मर्यादा किंवा प्रतिकूल शेरे याबाबत स्पष्टीकरण किंवा अभिप्राय.

अ) <u>सांविधिक लेखापरीक्षकांच्या सन २०१७-१८ या वित्तीय वर्षाकरिता अभिप्रायांवर व्यवस्थापनाचे उत्तर.</u>

अ.क्र.	लेखापरिक्षा अहवालातील संदर्भ	सांविधिक लेखापरीक्षकांचे अभिप्राय	उत्तर
१	i (अ)	व्यवस्थापनाने संपत्तीचा तपशील अंतर्भूत असलेली बाबवार यादी ठेवली आहे. परंतू ती अद्ययावत केलेली नाही. कंपनीने आमचे समोर स्थिर संपत्तीचे संख्यात्मक तपशीलासह सध्यस्थिती दर्शविणारे संपूर्ण तपशीलासह योग्य अभिलेख सादर केलेले नाही.	अधिनस्त संबंधीत अधिका-यांना यासंबंधाने अनुपालनासाठी सुयोग्य सूचना निर्गमित करण्यात येईल.
२	i (ब)	आम्हाला कळविल्याप्रमाणे व्यवस्थापनाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात स्थिर संपत्तीची प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नाही. सन २०१७-१८ मध्ये प्रत्यक्ष पडताळणी न केल्याने विशेष विसंगती इ. असल्यास त्यासंबंधी व त्याचे परिणामस्वरुप लेख्यांवरील प्रभावासंबंधी आंम्ही अभिप्राय देवू शकत नाही.	अधिनस्त संबंधीत अधिका-यांना यासंबंधाने अनुपालनासाठी सुयोग्य सूचना निर्गमित करण्यात येईल.
३	ii (अ)	आम्हाला कळविल्याप्रमाणे व्यवस्थापनाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात कच्च्या मालाचा साठा, तयार माल व प्रगती पथावरील कार्याची प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नाही. सन २०१७-१८ मध्ये प्रत्यक्ष पडताळणी न केल्याने विशेष विसंगती इ. असल्यास त्यासंबंधी व त्याचे परिणामस्वरुप लेखापुस्तकातील प्रभावासंबंधी आम्ही अभिप्राय देऊ शकत नाही. तसेच यासंबंधाने टिपणी क्र. ३६ कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे.	अधिनस्त संबंधीत अधिका-यांना यासंबंधाने अनुपालनासाठी सुयोग्य सूचना निर्गमित करण्यात येईल.

ब) <u>भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे वित्तीय वर्ष २०१६-१७ च्या लेख्यांवरील अभिप्रायासंबंधाने व्यवस्थापनाचे उत्तर :</u>

कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १४३(६)(ब) नुसार भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी कंपनीच्या सन २०१६-१७ च्या लेख्यांवर निरंक अभिप्राय दिलेले आहे.

क) <u>भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे वित्तीय वर्ष २०१७-१८ च्या लेख्यांवरील अभिप्रायासंबंधाने व्यवस्थापनाचे उत्तर :</u>

भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी कंपनी अधिनियम १४३ (६) (ब) अन्वये कंपनीच्या सन २०१७-१८ च्या लेख्यांवर निरंक अभिप्राय दिलेले आहे.

सचिवीय लेखा परीक्षा अहवाल सादर करण्याबाबतची तरतूद या महामंडळास लागू नाही.

१६ संचालकांची नियुक्ती, पारिश्रमिकाचे शोधन आणि त्यांचे कर्तव्यपालन याबाबत धोरण.

कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १७८ (३) अंतर्गत नामनिर्देशन आणि पारिश्रमिक समिती स्थापन करण्यासंबंधाने तरतूदी महामंडळाला लागू नाही आणि त्यामुळे कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १७८ (१) अंतर्गत तरतूद केल्याप्रमाणे संचालकांची नियुक्ती, व्यवस्थापकीय पारिश्रमिकाचे शोधन, संचालकांची पात्रता, निश्चित गुण विशेष, संचालकांचे स्वातंत्र्य आणि इतर संबंधित प्रकरणे यासंबंधाने कोणतेहि धोरण महामंडळाने तयार केलेले नाही.

१७ वार्षिक विवरण पत्र.

कलम ९२ च्या अनुरोधाने कंपनी नियम (व्यवस्थापन आणि प्रशासन) २०१४ नियम १२ नुसार वार्षिक विवरण पत्राचा उतारा सहपत्र ३ मध्ये समाविष्ट असून या अहवालासोबत जोडला आहे. सदर वार्षिक विवरणपत्र कंपनीच्या www.fdcm.nic.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहे.

१८ पुनर्विलोकनांतर्गत चालू वर्षात आयोजित संचालक मंडळाच्या सभेची संख्या.

पुनर्विलोकनांतर्गत चालू वर्षात दि. ३०.०६.२०१७, २९.०९.२०१७, २५.१०.२०१७, २०.१२.२०१७ आणि २८.०३.२०१८ याप्रमाणे संचालक मंडळाच्या एकूण ५ सभा घेण्यात आलेल्या आहेत.

१९ संचालकांच्या उत्तरदायित्वासंबंधाने निवेदन

कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १३४(५) अंतर्गत तरतूदी नुसार संचालक मंडळ याव्दारे उत्तरदायित्वासंबंधाने निवेदन सादर करीत आहे:-

(अ) महामंडळाला लागू असलेल्या लेखांकन मानकांचे अनुसरण करण्यात आले असून महत्वपूर्ण विचलनासंबंधाने योग्य स्पष्टीकरण देण्यात आले आहे.

(ब) संचालकांनी अशा लेखा विषयक धोरणाची निवड केली आहे आणि सातत्याने त्याचा अवलंब केला आहे तसेच घेतलेले निर्णय व व्यक्त केलेले अंदाज हे रास्त असून दूरदर्शी आहेत, जेणेकरुन आर्थिक वर्षअखेर महामंडळाच्या स्थितीची आणि त्या कालावधीच्या नफ्याची खरी व वास्तववादी स्थिती दर्शविण्यात येते.

(क) महामंडळाच्या मालमत्तेच्या सुरक्षिततेसाठी तसेच फसवणूक व इतर अनियमिततांना प्रतिबंध करण्यासाठी संचालकांनी कायद्यातील तरतूदीनुसार पुरेशा प्रमाणात लेखाविषयक अभिलेख ठेवण्याची योग्य व पुरेशी काळजी घेतलेली आहे.

(ड) संचालकांनी महामंडळाचे वार्षिक लेखे सध्या कार्यरत असलेल्या चालू संकल्पना आधारावर (on a going concern basis) तयार केले आहेत.

(ई) संचालकांनी लागू असलेल्या सर्व कायद्यांच्या तरतूदीचे अनुपालनाची खात्री करण्यासाठी उचित पध्दत तयार केली आहे. अशी पध्दत पुरेशी असून परिणामकारकपणे कार्यरत आहे.

२० दुय्यम अंगभूत कंपनी, संयुक्त उपक्रम आणि सहयोगी कंपनी

कंपनीला कोणतीही दुय्यम अंगभूत कंपनी, संयुक्त उपक्रम किंवा सहयोगी कंपनी नाहीत.

२१ ठेवी

पुनर्विलोकन वर्षाअंतर्गत कंपनीने कोणत्याहि ठेवी स्विकृत केलेल्या नाहीत.

२२ संचालक

कंपनीच्या संस्थापन नियमावलीच्या अनुच्छेद क्र. ८९(२) नुसार कंपनीच्या प्रत्येक सर्वसाधारण सभेत अध्यक्ष आणि उपाध्यक्षासह सर्व संचालक निवृत्त होतील.

शासन आदेश क्र. एफडीसी-२०१८/प्रक्र २०३/फ-५ दि. १०.०९.२०१८ नुसार अध्यक्षांसह सर्व वर्तमान संचालकांची पुनर्नियुक्ती करण्यात आली आहे. तथापि श्री सुहास दिवसे व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ यांचे बदलीमुळे त्यांनी महाराष्ट्र शासनास पत्र लिहून शासन आदेशात योग्य ते बदल करण्या विषयी कळविले आहे.

दि. ३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षअखेर संचालकांच्या पदातील बदल / स्थिती खालील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	संचालकाचे नांव	नियुक्ती/समाप्ती/बदल नाही
१	श्री चंदनसिंग एस. चंदेल	बदल नाही
२	श्री विकास एस. खारगे	बदल नाही
३	श्री यु.के. अग्रवाल	बदल नाही
४	श्री पी.के. महाजन	समाप्ती (दि ०३.०५.२०१७ पासून)
५	श्री एस.डी. डोडल	नियुक्ती (दि १२.०६.२०१७ पासून)
६	श्री के.एच. गोंविदराज	समाप्ती (दि १३.०६.२०१७ पासून)
७	श्री ए.आर. चड्ढा	समाप्ती (दि १३.०६.२०१७ पासून)
८	श्री सर्जन भगत	समाप्ती (दि १३.०६.२०१७ पासून)
९	श्री विजय बी. वाघमारे	नियुक्ती (दि १३.०६.२०१७ पासून)
१०	श्री श्रीभगवान	नियुक्ती (दि २२.०६.२०१७ पासून)
११	श्री अनुराग चौधरी	नियुक्ती (दि २२.०६.२०१७ पासून)

२३ स्वतंत्र संचालकांचे प्रतिज्ञापन

स्वतंत्र संचालकाच्या नियुक्तीसंबंधाने कलम १४९ च्या तरतूदी आपल्या कंपनीला लागू नाहीत.

२४ लैंगिक छळणूकीस प्रतिबंध

कार्यस्थळी स्त्रियांची लैंगिक छळणूक अधिनियम (प्रतिबंध, प्रतिरोध आणि निवारण) २०१३ मधील तरतूदी आणि त्याअंतर्गत कार्यस्थळी लैंगिक छळणूकीच्या तक्रारीस प्रतिबंध व निवारणासाठी नियम / धोरण तयार करण्यात आले आहे. कार्य परिसरात लैंगिक छळणूकीस प्रतिबंध करण्यासंबंधाने महामंडळामध्ये अंतर्गत तक्रार निवारण समिती स्थापन करण्यात आली आहे. सर्व कर्मचारी (स्थायी, अस्थायी, संविदात्मक, प्रशिक्षणार्थी) यांचा या धोरणांतर्गत अंतर्भाव करण्यात आला आहे. कार्य परिसर भौतिक, मौखिक किंवा मानसिक लैगिंक छळणूकी पासून मुक्त राखण्याचे दृष्टिने सर्व कर्मचा-यांना प्रतिष्ठेची वागणूक देण्यात येते.

पुनर्विलोकन वर्षात महामंडळास यासंबंधाने दोन तक्रारी प्राप्त झाल्या असून तिचा निपटारा करण्यात आलेला आहे.

२५ सांविधिक लेखापरीक्षक

भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे आदेश क्र. सीए.व्ही/सीओवाय.महाराष्ट्र एमएफओआरडीव्ही (२)/८०० दि. २१.०८.२०१८ अन्वये निश्चित केलेल्या पारिश्रमिकावर मे. रतन चांडक आणि कंपनी, सनदी लेखापाल आणि मे. जोध जोशी आणि कंपनी सनदी लेखापाल यांची संयुक्त सांविधिक लेखा परीक्षक म्हणून कंपनीच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या समाप्ती पासून पुढील वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या समाप्तीपर्यंत नियुक्ती करण्यात आली आहे.

२६ लेखापरीक्षा समितीची रचना आणि दक्षता कार्यतंत्र तरतूदी संबंधाने प्रकटीकरण

कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १७७ अंतर्गत तरतूदी नियम ६ व ७ सह वाचल्यास कंपनी (संचालक मंडळाच्या सभा आणि त्यांचे अधिकार) नियम २०१३, कंपनीस लागू नाही.

२७ भाग

अ) रोख्यांची पुनर्खरेदी (Buyback)

कंपनीने पुनर्विलोकना अंतर्गत वर्षात आपल्या कोणत्याहि रोख्यांची पुनर्खरेदी (Buyback) केलेली नाही.

ब) श्रम समता भाग (Sweat equity)

कंपनीने पुनर्विलोकना अंतर्गत वर्षात श्रम समता भागाचे वाटप केलेले नाही.

क) अधिलाभांश भाग

पुनर्विलोकन वर्षा अंतर्गत अधिलाभांश भागाचे वाटप करण्यात आले नाही.

ड) कर्मचारी रोखे विकल्प योजना

कंपनीने कर्मचा-यांना कोणतीहि रोखे विकल्प योजना पुरविलेली नाही.

२८ ताळेबंदाच्या दिनांकानंतरच्या घटना

i) व्यवस्थापन आराखडयाची स्थिती (भविष्य कालीन स्थिती)

एफडीसीएमलि च्या नागपूर, भंडारा, गोंदिया, यवतमाळ, किनवट, मध्य चांदा, पश्चिम चांदा, ब्रम्हपूरी, प्राणहिता, मार्कंडा, पश्चिम नाशिक, ठाणे, डहाणू व पुणे या सर्व १४ वन प्रकल्प विभागाचे व्यवस्थापन आराखड्यास भारत सरकारची मान्यता मिळाली आहे.

ii) आगीमुळे नुकसान

अ) दि. २१.०५.२०१८ रोजी उत्तर चंद्रपूर प्रदेशातील मध्य चांदा वन प्रकल्प वि भागाचे कक्ष क्र. १०४ मध्ये रु. ०.६८ लक्ष किंमतीचा वनोपज आगीमुळे जळाला. यासंबंधीची प्रशासकीय कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

ब) दि. २१.०५.२०१८ रोजी नागपूर प्रदेशातील गोंदिया वन प्रकल्प विभागात कक्ष क्र. १०४ मध्ये रु. ४.८८ लक्ष किंमतीचा वनोपज आगीमुळे जळाला. यासंबंधीची प्रशासकीय कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

क) दि . २४.०५.२०१८ रोजी मार्कंडा वन प्रकल्प विभागात सामाज विरोधी तत्वाव्दारे रु. ३.०८ लक्ष किंमतीचा वनोपज आगीत जाळण्यात आला. यासंबंधीचे विमा दावे ओरियंटल इंन्सुरन्स कंपनी लि. कडे दाखल करण्यात आले आहे.

२९ कर्मचा-यांचा तपशील आणि तत्संबंधी प्रकटीकरण

कंपनी नियम २०१४ (व्यवस्थापकीय व्यक्तिची नियुक्ती व पारिश्रमिक) अंतर्गत नियम क्र. ५ (२) व ५(३) च्या तरतूदी व त्यात वेळोवेळी झालेल्या सुधारणेनुसार असे स्पष्ट करण्यात येते की सन २०१७-१८ मध्ये कोणत्याही कर्मचा-याला वार्षिक रु. १.०२ कोटी किंवा दरमहा रु. ८५००००/- (रु.आठ लक्ष पन्नास हजार) पेक्षा जास्त परिश्रमिक अदा करण्यात आले नाही.

३० माहितीचा अधिकार अधिनियम (RTI) २००५ ची अंमलबजावणी

भारतीय नागरिकाला माहितीचा अधिकार (RTI) अधिनियम २००५ अंतर्गत शासकीय प्राधिकरणाकडून कामकाजाची / योजनांची माहिती पहावयास मिळण्याचा / प्राप्त करण्याचा अधिकार प्रदान करण्यात आलेला आहे, ज्याचे परिणामस्वरुप शासकिय प्राधिका-यांच्या कामकाजात पारदर्शिता व जबाबदारी आलेली आहे. या कायद्यातंर्गत नागरिकाला माहिती पुरविण्याची जबाबदारी जन माहिती अधिकारी व अपिलीय अधिकारी यांचेवर सोपविण्यात आली

आहे. विहीत मुदतीत माहिती पुरविण्याचे सर्व प्रयत्न करण्यात येतात. प्रत्येक अर्जाचा निपटारा विहीत मुदतीत करण्यासाठी माहिती ठेवण्यात येते.

३१ आरक्षण धोरण :-

शासनाचे मार्गदर्शक सूचनेप्रमाणे महामंडळात नियुक्ती व पदोन्नतीमध्ये आरक्षण धोरण पूर्णपणे राबविण्यात येते.

३२ ऋणर्निदेश

पुनर्विलोकनांतर्गत चालू वर्षात, अधिकोष, व्यवसाय सहयोगी, समंत्रक, महसूल व वन विभाग आणि विविध शासकीय विभाग, प्राधिकरण, भारताचे नियंत्रक व महालेखाकार यांचे कार्यालय यांनी कंपनीच्या कार्यविधीसाठी सतत सहकार्य केल्याबद्दल आपले संचालक मंडळ त्यांचे आभार मानते. त्यांचे सक्रिय पाठिंब्याशिवाय पुर्नविलोकनांतर्गत चालू वर्षात कंपनीची कामगिरी शक्य झाली नसती.

संचालक मंडळाच्या वतीने व करिता

स्वाक्षरित	स्वाक्षरित
(चंदनसिंग साधुसिंग चंदेल)	(डॉ. एन. रामबाबु)
अध्यक्ष	व्यवस्थापकीय संचालक
संचालक ओळख क्रमांक ०७५२४८३९	संचालक ओळख क्रमांक ०८१३५५०७

दिनांक : २१.१२.२०१८
स्थळ : नागपूर

ANNEXURE-1

FORMAT FOR THE ANNUAL REPORT ON CSR ACTVITIES TO BE INCLUDED IN THE BOARD'S REPORT

1. A brief outline of the company's CSR policy, including overview of projects or programs proposed to be undertaken and a reference to the web-link to the CSR policy and projects or programs:

The Forest Development Corporation of Maharashtra Limited believes in Principles of "Serving Society". It aims to achieve, consolidate and strengthen good corporate including socially and environmentally responsible business practices that balance financial profit with social well being. Our vision is to actively contribute to the social and economic development of the communities in the State of Maharashtra by providing them the medical facilities, community building, convervation of natural resources etc. In so doing build a better, sustainable way of life for the weaker sections of society and raise the country's human development index. FDCM shall continue to enhance value creation in society through its primary business of promoting self-sustaining investment in projects related to plantations and Forest Development for sustainable development in the state of Maharashtra. The aim of CSR activities shall be to complement the primary business of the company with the overall social and environmental concerns related to its primary business. The CSR policy is available on the company website at http://fdcm.nic.in/CSR-Policy.aspx.

2. The Composition of the CSR Committee:

The CSR Committee of the Board of the Company comprises the following members:

S.No.	Ex-Officio	Designation
1.	Secretary (Forests)	Chairman
2.	Principal Chief Conservator of Forests (Head of Forest Force), Maharashtra State	Member
3.	Principal Chief Conservator of Forests (Social Forestry)	Member
4.	Managing Director, FDCM Ltd	Member

3. Average net profit of the company for last three financial years: Rs. 74.78 Cr

4. Prescribed CSR Expenditure (two per cent of the amount as in item 3 above): Rs. 1.49 cr apprx

5. Details of CSR spent during the financial year.

(a) Total amount to be spent for the financial year; Rs. 1.49 cr apprx

(b) Amount unspent, if any: Nil

(c) Manner in which the amount spent during the financial year is detailed below.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
S.	CSR	sector	Projects or	Amount	Amount	Cumul	Amount

No.	project or activity identified.	in which the project is covered	programs (1) Local area or other (2) Specify the State and district where projects or Programs Was undertaken	outlay (budget) project or wise	spent on the projects or programs Sub heads: (1)Direct expenditure on projects or programs. (2)Overheads :	ative - expenditure upto to the reporting period	spent Direct or through implementing agency
1.	-	-	-	-	-	-	1.49cr* appx
2.	-	-	-	-	-	-	-
3.	**TOTAL**	-	-	-	-	-	-

*Give details of implementing agency: The Company had transferred Rs. 1.49 cr towards the corpus of FDCM CSR Trust which is looking after the CSR activities of the Company.

6. In case the company has failed to spend the two per cent, of the average net profit of the last three financial years or any part thereof, the company shall provide the reasons for not spending the amount in its Board report. : **N.A**

7. Responsibility Statement:

The implementation and monitoring of CSR Policy, is in compliance with CSR objectives and Policy of the company.

(V. S. Kharage)
(Chairman CSR Committee)
DIN: 07121837

(Dr. Rambabu Narukulla)
Managing Director
DIN: 08135507

ANNEXURE-2

Form AOC-1

(Pursuant to first proviso to sub-section (3) of section 129 read with rule 5 of Companies (Accounts) Rules, 2014)

Statement containing salient features of the financial statement of subsidiaries/associate companies/joint ventures

Part "A": Subsidiaries

(Information in respect of each subsidiary to be presented with amounts in Rs.)

Sl. No.	Particulars	Details
1.	Name of the subsidiary	NA
2.	Reporting period for the subsidiary concerned, if different from the holding company's reporting period	NA
3.	Reporting currency and Exchange rate as on the last date of the relevant Financial year in the case of foreign subsidiaries	NA
4.	Share capital	NA
5.	Reserves & surplus	NA
6.	Total assets	NA
7.	Total Liabilities	NA
8.	Investments	NA
9.	Turnover	NA
10.	Profit before taxation	NA
11.	Provision for taxation	NA
12.	Profit after taxation	NA
13.	Proposed Dividend	NA
14.	% of shareholding	NA

Notes: The following information shall be furnished at the end of the statement:
1. Names of subsidiaries which are yet to commence operations -NA
2. Names of subsidiaries which have been liquidated or sold during the year -NA

Part "B": Associates and Joint Ventures

Statement pursuant to Section 129 (3) of the Companies Act, 2013 related to Associate Companies and Joint Ventures

Name of associates/Joint Ventures	NA	NA	NA
1. Latest audited Balance Sheet Date	NA	NA	NA
2. Shares of Associate/Joint Ventures held by the company on the year end	NA	NA	NA
No.			
Amount of Investment in Associates/Joint Venture	NA	NA	NA

Extend of Holding%	NA	NA	NA
3. Description of how there is significant influence	NA	NA	NA
4. Reason why the associate/joint venture is not consolidated	NA	NA	NA
5. Net worth attributable to shareholding as per latest audited Balance Sheet	NA	NA	NA
6. Profit/Loss for the year	NA	NA	NA
i. Considered in Consolidation	NA	NA	NA
ii. Not Considered in Consolidation	NA	NA	NA

1. Names of associates or joint ventures which are yet to commence operations:- NA
2. Names of associates or joint ventures which have been liquidated or sold during the year:- NA

On behalf of the Board of Directors

C.S. Chandel
Chairman
DIN: 07524839

Dr. Rambabu Narukulla
Managing Director
DIN: 08135507

Date: 21.12.2018
Place: Nagpur

Form No. AOC-2*

(Pursuant to clause (h) of sub-section (3) of section 134 of the Act and Rule 8(2) of the Companies (Accounts) Rules, 2014)

Form for disclosure of particulars of contracts/arrangements entered into by the company with related parties referred to in sub-section (1) of section 188 of the Companies Act, 2013 including certain arm's length transactions under third proviso thereto.

1. Details of contracts or arrangements or transactions not at arm's length basis---NA

(a) Name(s) of the related party and nature of relationship

(b) Nature of contracts/arrangements/transactions

(c) Duration of the contracts / arrangements/transactions

(d) Salient terms of the contracts or arrangements or transactions including the value, if any

(e) Justification for entering into such contracts or arrangements or transactions

(f) date(s) of approval by the Board

(g) Amount paid as advances, if any:

(h) Date on which the special resolution was passed in general meeting as required under first proviso to section 188

2. Details of material contracts or arrangement or transactions at arm's length basis – NA

(a) Name(s) of the related party and nature of relationship:

(b) Nature of contracts/arrangements/transactions:

(c) Duration of the contracts / arrangements/transactions:

(d) Salient terms of the contracts or arrangements or transactions including the value, if any:

(e) Date(s) of approval by the Board, if any:

(f) Amount paid as advances, if any:

* There is no Related Party Transaction during the financial under section 188(1) of the Companies Act, 2013 ('the Act ').

On behalf of the Board of Directors

C.S. Chandel	**Dr. Rambabu Narukulla**
Chairman	**Managing Director**
DIN: 07524839	**DIN: 08135507**

Date: 21.12.2018
Place: Nagpur

FORM NO. MGT 9 **ANNEXURE-3**

EXTRACT OF ANNUAL RETURN

As on financial year ended on 31.03.2018

Pursuant to Section 92 (3) of the Companies Act, 2013 and rule 12(1) of the Company (Management & Administration) Rules, 2014.

I. REGISTRATION & OTHER DETAILS:		
1	CIN	U45200MH1974SGC017206
2	Registration Date	16-02-1974
3	Name of the Company	Forest Development Corporation of Maharashtra Limited
4	Category/Sub-category of the Company	Company Limited by Shares State Government Company
5	Address of the Registered office & contact details	FDCM Bhavan, 359/B, Hingana Road, Ambazari, Nagpur-440036 Telephone No-0712-2811905
6	Whether listed company	N.A
7	Name, Address & contact details of the Registrar & Transfer Agent, if any.	N.A

II. PRINCIPAL BUSINESS ACTIVITIES OF THE COMPANY

(All the business activities contributing 10 % or more of the total turnover of the company shall be stated)

S. No.	Name and Description of main products / services	NIC Code of the Product/service	% to total turnover of the company
1	Teak Timber	4403	49.53
2	Non Teak Timber	4403	15.75

III. PARTICULARS OF HOLDING, SUBSIDIARY AND ASSOCIATE COMPANIES

SN	Name and address of the Company	CIN/GLN	Holding/ Subsidiary/ Associate	% of shares held	Applicable Section
1	N.A	N.A	N.A	N.A	N.A.

IV. SHARE HOLDING PATTERN

(Equity share capital breakup as percentage of total equity)

(i) Category-wise Share Holding

Category of Shareholders	No. of Shares held at the beginning of the year [As on 31-March-2017]				No. of Shares held at the end of the year [As on 31-March-2018]				% Change during the year
	Demat	Physical	Total	% of Total Shares	Demat	Physical	Total	% of Total Shares	
A. Promoters									
(1) Indian									
a) Individual/ HUF		2	2	0.00%		2	2	0.00%	0.00%
b) Central Govt				0.00%				0.00%	0.00%
c) State Govt(s)		28,58,236	28,58,236	100.00%		3,23,12,346	3,23,12,346	100.00%	1030.50%
d) Bodies Corp.				0.00%				0.00%	0.00%
e) Banks / FI				0.00%				0.00%	0.00%
f) Any other				0.00%				0.00%	0.00%
Sub Total (A) (1)		28,58,238	28,58,238	100.00%	-	3,23,12,348	3,23,12,348	100.00%	1030.50%
(2) Foreign									
a) NRI Individuals				0.00%				0.00%	0.00%
b) Other Individuals				0.00%				0.00%	0.00%
c) Bodies Corp.				0.00%				0.00%	0.00%
d) Any other				0.00%				0.00%	0.00%
Sub Total (A) (2)				0.00%				0.00%	0.00%
TOTAL (A)		28,58,238	28,58,238	100.00%		3,23,12,348	3,23,12,348	100.00%	1030.50%
B. Public									
1. Institutions									

a) Mutual Funds			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
b) Banks / FI			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
c) Central Govt			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
d) State Govt(s)			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
e) Venture Capital Funds			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
f) Insurance			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
g) FIIs			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
h) Foreign Venture Capital Funds			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
i) Others (specify)				0.00%			-	0.00%	0.00%
Sub-total (B)(1):-				0.00%	-	-	-	0.00%	0.00%
2. Non-Institutions									
a) Bodies Corp.									
i) Indian			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
ii) Overseas			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
b) Individuals									
i) Individual shareholders holding nominal share capital upto Rs. 1 lakh			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
ii) Individual shareholders holding nominal share capital in excess of Rs 1 lakh			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
c) Others (specify)									
Non Resident Indians			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Overseas Corporate Bodies			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Foreign Nationals			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Clearing Members			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Trusts			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Foreign Bodies - D R			-	0.00%			-	0.00%	0.00%
Sub-total (B)(2):-	-	-	-	0.00%	-	-	-	0.00%	0.00%
Total Public (B)	-	-	-	0.00%	-	-	-	0.00%	0.00%
C. Shares held by Custodian for GDRs & ADRs			-	0.00%				0.00%	0.00%
Grand Total	-	28,58,238	28,58,238	100.00%	-	3,23,12,348	3,23,12,348	100.00%	1030.50%

(ii) Shareholding of Promoter

SN	Shareholder's Name	Shareholding at the beginning of the year			Shareholding at the end of the year			% change in shareholding during the year
		No. of Shares	% of total Shares of the company	% of Shares Pledged/ encumbered to total shares	No. of Shares	% of total Shares of the company	% of Shares Pledged / encumbered to total shares	
1	Governor of Maharashtra	28,58,236	100.00%	0	3,23,12,346	100.00%	0	1030.50%
2	Shri U.K. Agrawal (Nominee of Governor)	1	0.00%	0	1	0.00%	0	0.00%
3	Shri Sarjan Bhagat (Nominee of Governor)	1	0.00%	0	-	0.00%	0	-100.00%
4	Shri Shree Bhagwan (Nominee of Governor)	-	0.00%	0	1	0.00%	0	100.00%

(iii) Change in Promoters' Shareholding (please specify, if there is no change)

SN	Particulars	Date	Reason	Shareholding at the beginning of the		Cumulative Shareholding during the year	

				year			
				No. of shares	% of total shares	No. of shares	% of total shares
	At the beginning of the	31-03-2017		28,58,238	100.00%	28,58,238	8.85%
	Changes during the year	29-09-2017	Allot	2,94,54,110	1030.50%	3,23,12,348	100.00%
					0.00%		0.00%
				-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			3,23,12,348	100.00%	3,23,12,348	100.00%

(iv) Shareholding Pattern of top ten Shareholders

(Other than Directors, Promoters and Holders of GDRs and ADRs):

SN	For each of the Top 10 shareholders	Date	Reason	Shareholding at the beginning of the year		Cumulative Shareholding during the year	
				No. of shares	% of total shares	No. of shares	% of total shares
1	Name						
	At the beginning of the				0.00%		0.00%
	Changes during the				0.00%		0.00%
	At the end of the year				0.00%		0.00%

(v) Shareholding of Directors and Key Managerial Personnel:

SN	Shareholding of each Directors and each Key Managerial Personnel	Date	Reason	Shareholding at the beginning of the year		Cumulative Shareholding during the year	
				No. of shares	% of total shares	No. of shares	% of total shares
1	Name	Shri C.S. Chandel					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%		0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%
2	Name	Shri V. S. Kharage					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%		0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%
3	Name	Shri Sarjan Bhagat					
	At the beginning of the			1	0.00%	1	0.00%
	Changes during the	29.09.2017	Transfer	(1)	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%
4	Name	Shri K.H. Govindaraj					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%		0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%
5	Name	Shri A.R. Chaddha					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%		0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%
6	Name	Shri P.K. Mahajan					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%

7	Name	Shri U.K. Agrawal					
	At the beginning of the			1	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			1	0.00%	-	0.00%

8	Name	Shri Shree Bhagwan					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the	29-09-2017	Transfer	1	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			1	0.00%	-	0.00%

9	Name	Shri Vijay B. Waghmare					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%

10	Name	Shri Anurag Chaudhary					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%

11	Name	Shri S.D. Dodal					
	At the beginning of the			-	0.00%	-	0.00%
	Changes during the			-	0.00%	-	0.00%
	At the end of the year			-	0.00%	-	0.00%

V. INDEBTEDNESS

Indebtedness of the Company including interest outstanding/accrued but not due for payment.

(Amt. Rs./Lacs)

Particulars	Secured Loans excluding deposits	Unsecured Loans	Deposits	Total Indebtedness
Indebtedness at the beginning of the financial year				
i) Principal Amount	-	-	-	-
ii) Interest due but not paid	-	-	-	-
iii) Interest accrued but not	-	-	-	-
Total (i+ii+iii)	-	-	-	-
Change in Indebtedness during the financial year				
* Addition	-	-	-	-
* Reduction	-	-	-	-
Net Change	-	-	-	-
Indebtedness at the end of the financial year				
i) Principal Amount	-	-	-	-
ii) Interest due but not paid	-	-	-	-
iii) Interest accrued but not	-	-	-	-
Total (i+ii+iii)	-	-	-	-

VI. REMUNERATION OF DIRECTORS AND KEY MANAGERIAL PERSONNEL

A. Remuneration to Managing Director, Whole-time Directors and/or Manager:

SN.	Particulars of Remuneration	Name of MD/WTD/ Manager		
	Name	U.K.Agrawal		
	Designation	Managing Director		
	Tenure	01.04.2017-31.03.2018		
1	Gross salary (In Lacs)			
	(a) Salary as per provisions contained in section 17(1) of the	27.91		

	Income-tax Act, 1961	27.91		
	(b) Value of perquisites u/s 17(2) Income-tax Act, 1961	-		
	(c) Profits in lieu of salary under section 17(3) Income- tax Act, 1961	-		
2	Stock Option	-		
3	Sweat Equity			
4	Commission	-		
	- as % of profit	-		
	- others, specify	-		
5	Others, please specify	-		
	Total (A)	27.91		
	Ceiling as per the Act			

B. Remuneration to other Directors

SN.	Particulars of Remuneration	Name of Directors						Total Amount
		Shri C.S. Chandel	Shri V.S. Kharage	Shri Shree Bhagwan	Shri Vijay Waghmare	Shri Anurag Chaudhary	Shri S.D. Dodal	(In Rs.)
1	Independent Directors	-	-	-	-	-	-	-
	Fee for attending board committee	-	-	-	-	-		-
	Commission	-	-	-	-	-	-	-
	Others, please specify	-	-	-	-	-	-	-
	Total (1)	-	-	-	-	-	-	-
2	Other Non-Executive Directors	-	-	-	-	-	-	-
	Fee for attending board/committee meetings	2,000.00	500.00	2,500.00	500.00	2,000.00	-	7,500.00
	Commission	-	-	-	-	-	-	-
	Others, please specify	-	-	-	-	-	-	-
	Total (2)	2,000.00	500.00	2,500.00	500.00	2,000.00	-	7,500.00
	Total (B)=(1+2)	2,000.00	500.00	2,500.00	500.00	2,000.00	-	7,500.00
	Total Managerial Remuneration	2,000.00	500.00	2,500.00	500.00	2,000.00	-	7,500.00
	Overall Ceiling as per the Act	-	-	-		-	-	-

C. Remuneration to Key Managerial Personnel other than MD/Manager/WTD

SN.	Particulars of Remuneration	Name of Key Managerial Personnel			Total Amount
	Name				(Rs/Lac)
	Designation	CEO	CFO	CS	
1	Gross salary	N.A	N.A	N.A	N.A
	(a) Salary as per provisions contained in section 17(1) of the Income-tax Act, 1961	-	-	-	-
	(b) Value of perquisites u/s 17(2)	-	-	-	-
	(c) Profits in lieu of salary under section 17(3) Income- tax Act, 1961	-	-	-	-
2	Stock Option	-	-	-	-
3	Sweat Equity	-	-	-	-
4	Commission	-	-	-	
	- as % of profit	-	-	-	-
	- others, specify	-	-	-	-
5	Others, please specify	-	-	-	-
	Total	-	-	-	-

VII. PENALTIES / PUNISHMENT/ COMPOUNDING OF OFFENCES:

Type	Sectio	Brief Description	Details of Penalty /	Authority [RD / NCLT/	Appeal made, if any (give Details)

	n of the Comp anies		Punishment/ Compounding fees imposed	COURT]	
A. COMPANY					
Penalty	-	-	-	-	-
Punishment	-	-	-	-	-
Compounding	-	-	-	-	-
B. DIRECTORS					
Penalty	-	-	-	-	-
Punishment	-	-	-	-	-
Compounding	-	-	-	-	-
C. OTHER OFFICERS IN DEFAULT					
Penalty	-	-	-	-	-
Punishment		-	-	-	-
Compounding	-	-	-	-	-

FOR AND ON BEHALF OF THE BOARD OF DIRECTORS

C.S. Chandel
Chairman
DIN: 07524839

Dr. Rambabu Narukulla
Managing Director
DIN:8135507

राजमुद्रा
सत्यमेवजयते

फॅक्स नं. : } २२०९ २३२६
Fax No. }२२०१ ४४३८

दूरध्वनी सं. : } २२०५ ४०२२
Telephone No. } २२०५ ७३६०
} २२०१ ४४३७

प्रधान महालेखाकार (लेखापरीक्षा-III),
महाराष्ट्र यांचे कार्यालय,
प्रतिष्ठा भवन, तल मंजिल,
१०१, महर्षि कर्वे मार्ग,
मुंबई- ४०० ०२०

OFFICE OF THE ACCOUNTANT GENERAL
(AUDIT) III, MAHARASHTRA
PRATISHTHA BHAVAN GROUND FLOOR, 101,
MAHARSHI KARVE MARG, MUMBAI-400020.

e-mail:agcommau/Maharashtra@cag.gov.in

गोपनीय

क्रमांक:प्रमले/लेप-III/वालेप-I/फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट/२०१७-१८/६४१ दिनांक : १४.१२.२०१८

प्रति,
व्यवस्थापकीय संचालक
फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड
एफडीसीएम भवन, ३५९/ब, अंबाझरी, हिंगणा रोड,
नागपूर ४४० ०३६.

विषय: फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपूर च्या दि.३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवर कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे अभिप्राय.

महोदय,

फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपूर च्या दि.३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवर कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे "निरंक अभिप्राय (Nil comment)" सोबत जोडले आहेत.

वार्षिक सर्वसाधारण सभा (A.G.M.) झाल्यानंतर वार्षिक अहवालाच्या तिन छापील प्रती या कार्यालयास कृपया पाठविण्यात याव्यात, तसेच उपरोक्त वार्षिक लेखे विधान सभेत सादर करण्याची तारीख या कार्यालयास कळवावी.

आपला विश्वासू,
स्वाक्षरीत
(एस.के. जयपुरियार)
प्रधान महालेखाकार
(लेखापरीक्षा-III)

सहपत्र: वरील प्रमाणे

भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ (६) (ब) अंतर्गत फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपूरच्या दि.३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या लेख्यांवरील अभिप्राय

फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपूर च्या दि. ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षाकरिता विवरणपत्र, कंपनी अधिनियम २०१३ नुसार विहीत केलेल्या वित्तीय अहवालाचे चौकटीत तयार करण्याची जबाबदारी ही कंपनीच्या व्यवस्थापनाची आहे. भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांनी कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १३९(५) नुसार नियुक्त केलेले सांविधिक लेखा परीक्षक हे त्यांनी स्वतंत्रपणे केलेल्या लेखापरीक्षणाचे आधारे व इंस्टीटयूट ऑफ चार्टर्ड अकाउंटंटस् ऑफ इंडिया या व्यावसायिक संस्थेने विहीत केलेल्या अंकेक्षणाच्या प्रमाणानुसार या वित्तीय विवरणपत्रावर अभिप्राय व्यक्त करण्यासाठी कंपनी अधिनियम, २०१३ च्या कलम १४३(१०) नुसार जबाबदार आहेत. त्यांनी ही जबाबदारी पार पाडलेली असल्याचे दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१८ रोजीच्या लेखा परीक्षकांच्या अहवालात नमूद केलेले आहे.

मी, भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक यांचे वतीने कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १४३ (६) (अ) नुसार फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड, नागपूरच्या दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वित्तीय विवरणपत्राचे पूरक लेखा परीक्षण केलेले आहे. हे पूरक लेखापरीक्षण आम्ही सांविधिक लेखा परीक्षकांचे कामाची कागदपत्रे न पाहता आणि मूलत: सांविधिक लेखापरीक्षकांनी केलेल्या प्राथमिक तपासाला मर्यादित राहून स्वतंत्रपणे आणि कंपनीच्या अभिमत व्यक्ती व लेखांकनासंबंधी निवडक अभिलेख तपासून केले आहे.

माझ्या लेखा परीक्षणाच्या आधारावर सांविधीक लेखा परीक्षकांचे अहवालावर कोणतेही अभिप्राय किंवा पुरवणी देण्यायोग्य कोणतीही ठळक बाब माझे निदर्शनास आलेली नाही.

भारताचे नियंत्रक व महालेखापरीक्षक

यांचे वतीने व करिता

स्वाक्षरीत

(एस.के.जयपुरियार)
प्रधान महालेखाकार (लेखापरीक्षा)-III

स्थळ : मुंबई.

दिनांक: १३/१२/२०१८

जोध जोशी आणि कंपनी, सनदी लेखापाल, जे.पी. हाऊस, पहिला माळा, रविनगर चौक, अमरावती रोड . नागपूर - ४४० ०१०.	रतन चांडक आणि कंपनी, सनदी लेखापाल, ४८७ गोधूली, लेन्ड्रा पार्क जवळ, रामदासपेठ, नागपूर - ४४० ०१०.

लेखा परीक्षकांचा अहवाल

प्रति,
सभासद,
फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड

१. वित्तीय विवरणपत्राबाबत अहवाल:

आम्ही फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड चे (कंपनी) सोबत जोडलेले भारतीय लेखांकन मानक (Ind.A.S.) वित्तीय विवरणपत्रे, ज्यात ३१ मार्च २०१८ रोजीचा ताळेबंद, इतर व्यापक उत्पन्नासह नफा तोट्याच्या हिशेबाचे प्रपत्र व रोख प्रवाह विवरणपत्र, वर्ष अखेरीस भाग भांडवलातील बदलाचे विवरणपत्र तसेच महत्वाच्या लेखा विषयक धोरणाचा सारांश व इतर स्पष्टीकरणात्मक माहितीचे लेखा परिक्षण केलेले आहे.

२. वित्तीय विवरणपत्राबाबत कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी:

कंपनी अधिनियम २०१३ अन्वये (कायदा) भारतीय लेखांकन मानक (Ind.A.S.) वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्याची जबाबदारी कंपनीच्या संचालक मंडळाची आहे. ही वित्तीय विवरणपत्रे भारतात सर्वसाधारणपणे स्विकृत लेखा प्रणाली भारतीय लेखांकन मानकासह (Ind.A.S.) नुसार कंपनी, नियम (लेखा) २०१४ मधील कलम १३३ अन्वये कंपनीची आर्थिक स्थिती, वित्तीय कामगिरी, रोखप्रवाह, भाग भांडवलातील बदलाचे विवरणपत्र याबाबतची खरी व वास्तववादी स्थिती देण्याची जबाबदारी कंपनीच्या संचालक मंडळाची आहे. या जबाबदारीमध्ये नियमातील तरतुदीनुसार कंपनीच्या स्थिर संपत्तीचे रक्षण करणे, अफरातफर व अनियमितता रोखणे तसेच शोधणे, लेखा विषयक योग्य धोरणे निवडणे व लागू करणे, वाजवी आणि दूरदर्शी अंदाज व निर्णय घेणे, पुरेशा अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणाची योजना, अंमलबजावणी व देखभाल करणे, वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या लेखा विषयक दस्तावेजाचा अचूकपणा व पूर्णता निश्चित करणे व अफरातफर व चुकीपासून, तसेच विशेष असत्य कथनापासून मुक्त असून, खरी व वास्तववादी स्थिती दर्शविणारे असल्याबद्दल सुनिश्चित करण्याची जबाबदारी इत्यादिंचा अंतर्भाव आहे.

३. <u>लेखा परिक्षकांची जबाबदारी</u>

आम्ही केलेल्या लेखा परिक्षणाचे आधारे या भारतीय लेखांकन मानक (Ind A.S.) विवरणपत्रावर अभिप्राय व्यक्त करणे हि आमची जबाबदारी आहे.

लेखा परिक्षण करित असतांना, लेखा परिक्षा अहवालात अंतर्भूत करणे आवश्यक असलेल्या कायदा व नियमातील तरतुदी लेखा व लेखा परिक्षण विषयक मानके व बाबी आम्ही विचारात घेतलेल्या आहेत.

कंपनी कायदा २०१३ कलम १४३ (१०) मध्ये निर्दीष्ट लेखा परिक्षण मानकांनुसार आम्ही आमचे लेखा परिक्षण संचालित करतो. त्या मानकांनुसार आंम्ही Ind A.S. वित्तीय विवरणपत्रे विशेष असत्य कथनापासून मुक्त असल्याबद्दल पुरेसे आश्वासन प्राप्त करुन व नैतिक जबाबदारीचे अनुपालन करुन लेखापरिक्षणाचे नियोजन करुन पूर्ण करण्यात आले आहे.

लेखापरिक्षण करतांना भारतीय लेखांकन मानक (Ind A.S.) वित्तीय विवरणपत्रातील रकमा व प्रकटीकरणाचे पुष्ट्यर्थ पुरावा प्राप्त करणे याचा अंतर्भाव आहे. लेखा परिक्षा पध्दतीची निवड हि वित्तीय विवरणपत्रातील विशेष असत्य कथन अथवा चुका यासंबंधीच्या जोखिम निर्धारणानुसार लेखा परिक्षकाचे निर्णयावर अवलंबून असते. परिस्थितीला योग्य अशी लेखा परिक्षा पध्दत संकल्पित करतांना कंपनीचे वित्तिय विवरण पत्र तयार करुन त्याचे वास्तववादी सादरीकरणाचे दृष्टिने असणारा अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा विचार, जोखिम निर्धारण करतांना करत असून अंतर्गत नियंत्रणाच्या गुणात्मकतेचा विचार करत नाही. लेखा परिक्षणात व्यवस्थापनाने अनुसरलेल्या लेखा विषयक धोरणांची समुचितता आणि व्यक्त केलेल्या अंदाजाचा संयुक्तीकपणा यांचे मुल्यांकन व त्याबरोबरच Ind A.S. वित्तीय विवरणपत्राच्या एकंदरीत सादरीकरणाचे मुल्यमापन याचा सुध्दा अंतर्भाव आहे.

Ind A.S. वित्तीय विवरणपत्रावर आम्ही व्यक्त केलेल्या लेखा परिक्षण अभिप्रायासाठी आम्ही प्राप्त केलेले लेखापरिक्षण विषयक पुरावे पुरेशे व समर्पक आधार आहे, असा आम्हाला विश्वास आहे.

४. <u>अभिप्राय</u>

आमच्या मते आणि संपूर्ण माहीतीनुसार आणि आम्हाला देण्यात आलेल्या स्पष्टीकरणानुसार उपरी निर्दीष्ट Ind A.S. वित्तीय विवरणपत्रे कंपनी अधिनियमानुसार आवश्यक माहीती देत असून भारतामध्ये सर्वसाधारणपणे स्विकृत केलेल्या लेखा विषयक तत्वानुसार खरी व वास्तववादी स्थिती दर्शवित आहेत:

अ) ताळेबंदाचे संबंधात कंपनीची ३१ मार्च २०१८ रोजीची स्थिती.

ब) नफा तोटयाच्या हिशेबाचे संबंधात त्या दिनांकास संपणा-या वर्षाकरीता कंपनीचा नफा.

क) रोख प्रवाह विवरण पत्राचे संबंधात त्या दिनांकास संपणा-या वर्षाकरीता कंपनीचा रोखप्रवाह.

ड) भाग भांडवलातील बदलाचे विवरणपत्र संबंधात त्या दिनांकास संपणा-या वर्षाकरिता भाग भांडवलातील बदल.

५. <u>इतर विधिविषयक व विनियामक आवश्यकतांवरील अहवाल</u>

५.१) कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १४३ चे पोटकलम (११) अन्वये केन्द्र शासनाव्दारे निर्गमित कंपनी (लेखा परीक्षकांचा अहवाल) आदेश २०१६ ('आदेश') नुसार आवश्यक असणा-या सदर आदेशाच्या परिच्छेद क्र. ३ आणि ४ मधील विनिर्दिष्ट बाबीसंबंधाने निवेदन सहपत्र "**अ**" मध्ये आंम्ही सोबत जोडलेले आहे.

५.२) कंपनी अधिनियम २०१३ **कलम** १४३(३) नुसार आम्ही प्रतिवेदन करतो की,

अ) आमच्या माहिती आणि समजुतीप्रमाणे लेखा परीक्षणासाठी आवश्यक असलेली सर्व माहिती व स्पष्टीकरण आम्ही मागितले व प्राप्त केले आहेत .

ब) आमच्या मते, आम्ही केलेल्या लेखा पुस्तकाचे तपासणीवरुन दिसून येते की, कंपनी कायद्यानुसार आवश्यक असलेली योग्य ती लेखा पुस्तके कंपनीद्वारे ठेवण्यात आलेली आहेत.

क) या अहवालाशी संबंधित ताळेबंद, नफा-तोटयाचा हिशेब, रोखप्रवाह विवरणपत्र व भाग भांडवलातील बदलाचे विवरणपत्र यांचा Ind AS वित्तीय विवरण पत्रानुसार लेखा पुस्तकाशी मेळ आहे.

ड) आमच्या मते, उपरोक्त Ind AS वित्तीय विवरणपत्रे हे कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १३३ मध्ये निर्दिष्ट भारतीय लेखांकन मानकांशी अनुरुप आहेत.

इ) दि.३१.०३.२०१८ रोजी संचालकाकडून प्राप्त केलेल्या लेखी अभिवेदनाच्या आधारेआणि संचालक मंडळाने अभिलिखीत केल्यानुसार आम्ही प्रतिवेदित करतो की, नियुक्त केलेल्या संचालकांपैकी दि.३१.०३.२०१८ रोजी कोणीही संचालक कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १६४(२) अन्वये अपात्र ठरविण्यात आलेले नाहीत.

फ) कंपनीच्या वित्तीय विवरणपत्रावर पुरेशा अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासंबंधी आणि अशा नियंत्रणाचे प्रभावी अंमलबजावणी संबंधाने सहपत्र **"ब"** मधील आमचा स्वतंत्र अहवाल पहावा.

ग) लेखा परिक्षा अहवालात अंतर्भूत करावयाच्या इतर बाबीं संबंधाने कंपनी (लेखापरिक्षा व लेखापरिक्षक) नियम २०१४ मधील नियम ११ नुसार आमच्या मते आणि आमच्या संपूर्ण माहीतीप्रमाणे व आम्हाला देण्यात आलेल्या स्पष्टीकरणानुसार :-

i) कंपनीने आपल्या वित्तीय विवरणपत्रात प्रलंबित न्यायालयीन वादामुळेआर्थिक स्थितीवर पडणा-या प्रभावाचे प्रगटीकरण केले आहे, या संबंधाने Ind AS वित्तीय विवरण पत्रातील टिपणी क्र.५० कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे.

ii) कंपनीकडे दूरगामी महत्वपूर्ण हानी असलेले कोणतेही दिर्घमुदती करार किंवा पोटकरार नाहीत.

iii) गुंतवणुकदार शिक्षण व संरक्षण नीधीत कंपनीव्दारे स्थानांतरीत करावयाच्या रकमेचे स्थानांतर करण्यास विलंब झालेला नाही.

जोध जोशी आणि कंपनी,	रतन चांडक आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल करिता,	सनदी लेखापाल करिता,
संस्था क्र. १०४३१७ डब्ल्यू,	संस्था क्र. १०८६९६ डब्ल्यू,
स्वाक्षरित/-	स्वाक्षरित/-
(सीए जयदीप शाह)	(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार	भागीदार
स.क्र. ०४१००२	स.क्र. ०४२७११
स्थळ : नागपूर	स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३/१०/२०१८	दिनांक : २३/१०/२०१८

लेखा परीक्षकांच्या अहवालाचे सहपत्र - अ

फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमीटेडच्या सभासदांना प्रेषित केलेल्या दि. ३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या कंपनीच्या Ind AS वित्तीय विवरण पत्रावरील आमचे सम दिनांकाचे अहवालातील निर्दिष्ट सहपत्र

१) अ) कंपनीने स्थिर संपत्तीची बाबवार स्थिती आणि संख्यात्मक तपशीलासह पूर्ण तपशील दर्शविणारे योग्य दस्तऐवज ठेवलेले आहे, परंतु ते अद्ययावत केलेले नाही. कंपनीने आमचेसमोर स्थिर संपतीचे संख्यात्मक तपशीलासह सद्यस्थिती दर्शविणारे, संपूर्ण तपशील दर्शविणारे योग्य दस्ताऐवज सादर केलेले नाही.

ब) आम्हाला कळविल्याप्रमाणे व्यवस्थापनाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात स्थिर संपत्तीची प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नाही. व्यवस्थापनाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात प्रत्यक्ष पडताळणी केलेली नसल्याने विशेष विसंगती वगैरे असल्यास त्यासंबंधी व त्याचे परिणामस्वरुप लेखापुस्तकातील प्रभावासंबंधाने आम्ही अभिप्राय देऊ शकत नाही.

क) कंपनीच्या मालकीच्या अचल संपत्तीचे हक्क विलेख (Title-deed) कंपनीचे नावे आहेत. भाडे पट्टीने घेतलेल्या जमिनीवर बांधकाम केलेल्या इमारतीच्या स्वरुपातील अचल संपत्तीचे हक्कविलेख कंपनीच्या नावे आहेत. टिपणी क्र. १ अ चे अवलोकन करावे.

२) अ) आम्हाला कळविल्याप्रमाणे सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात वस्तुसूचीची, तयार मालाची व प्रगतीपथावरील कामाची प्रत्यक्ष पडताळणी व्यवस्थापनाने केलेली नाही. व्यवस्थापनाने सन २०१७-१८ या वर्षात प्रत्यक्ष पडताळणी न केल्याने विशेष विसंगती इ. असल्यास त्यासंबंधी व परिणामस्वरुप त्याचे लेखापुस्तकातील प्रभावासंबंधी अभिप्राय आम्ही देऊ शकत नाही. तसेच यासंबंधी टिपणी क्र.३६ कडे लक्ष वेधण्यात येत आहे.

३) अ) कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १८९ अंतर्गत ठेवलेल्या रजिस्टरमध्ये नोंदणीकृत कोणत्याही कंपनीला, संस्थेला किंवा इतर पक्षकारास कंपनीने कोणतेही प्रतिभूत किंवा अप्रतिभूत ऋण मंजूर केलेले नाही. त्यामुळे यासंबंधी तरतूदी लागू होत नाही.

४) आमच्या मते आणि आम्हाला दिलेल्या स्पष्टीकरणाप्रमाणे कंपनीने ऋण, गुंतवणूक, हमी आणि प्रतिभूती यासंबंधाने कंपनी अधिनियम २०१३ मधील कलम १८५ व १८६ मधील तरतूदीचे पालन केलेले आहे.

५) कंपनीने जनतेकडून कोणत्याही प्रकारच्या ठेवी स्विकृत केलेल्या नाहीत, आणि म्हणून भारतीय रिझर्व बँकेव्दारे निर्गमीत केलेल्या सूचना आणि कंपनी अधिनियम २०१३ कलम ७३ ते ७६ किंवा इतर संबंधीत तरतूदी आणि त्याअंतर्गत तयार केलेले नियम लागू होत नाही.

६) आम्हाला दिलेल्या माहीतीप्रमाणे केंद्र शासनाने कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १४८ उपकलम (१) नुसार कंपनीला कंपनी राबवित असलेल्या कोणत्याही कार्यविधीसाठी परिव्यय लेखापुस्तके ठेवण्यासंदर्भात विहीत केलेले नाही.

७) अ) आम्हाला दिलेल्या माहीती व स्पष्टीकरणानुसार निर्विवाद सांविधानिक देणी, जसे भविष्य निर्वाह निधी, कर्मचारी राज्य विमा, आयकर, विक्रीकर, संपत्तीकर, सीमाशुल्क, सेवाकर आणि उत्पादन शुल्क, मूल्य वर्धित कर, उपकर आणि इतर कोणतीही लागू असलेली महत्वाची सांविधिक देणी याचा भरणा समुचित प्राधिका-याकडे चालू वर्षात नियमितपणे करण्यात आला आहे. सहा महीन्यापेक्षा जास्त कालावधीकरिता अशा रकमा प्रलंबित नाही.

ब) आम्हाला दिलेल्या माहीती व स्पष्टीकरणानुसार खाली दर्शविलेली मूल्यवर्धित कराची विवादित देयता वगळता आयकर, विक्रीकर, सेवाकर, सिमाशुल्क किंवा उत्पादन शुल्काची कोणतीही देयता प्रलंबित नाही.

संविधिचे नाव	देणीचे स्वरुप	विवादित भरणा न केलेली रक्कम (रुपये)	रकमेशी संबंधीत कालावधी	विवाद प्रलंबित असलेले चर्चापीठ
महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कायदा २००२	विक्रीकर संबंधाने	९३०६०९/-	२०१०-११	सह आयुक्त (अपील) विक्रीकर, नागपूर
महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कायदा २००२	विक्रीकर संबंधाने	४२००३२/-	२०११-१२	सह आयुक्त (अपील) विक्रीकर, नागपूर

८) आम्हाला दिलेल्या माहीती आणि स्पष्टीकरणानुसार, आमच्या मते कंपनीने कोणतीही वित्तिय संस्था, बँका आणि ऋणपत्रधारक यांची देणी परत करण्यात कसूर केलेली नाही.

९) आम्ही अवलंबिलेल्या लेखा परिक्षण पध्दतीचे आधारे आणि व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेल्या माहीती आणि स्पष्टीकरणानुसार, कंपनीने ऋण विलेख किंवा ऋणांचा अंतर्भाव असलेल्या प्रारंभिक सार्वजनिक मागणीव्दारे किंवा पुढील सार्वजनिक मागणीव्दारे रक्कम उभारलेली नाही अन्य कोणतीही बँक किवा वित्तीय संस्थाकडून कर्ज /ठेवी घेतलेल्या नाहीत. त्यामुळे आदेशाचे कलम ३ (ix) मधील तरतूदी लागू होत नसल्याने त्याबाबत अभिप्राय देण्यात आले नाही.

१०) आम्ही अवलंबिलेल्या लेखा परिक्षण पध्दतीचे आधारे आणि व्यवस्थापनाने आम्हाला दिलेल्या माहिती आणि स्पष्टीकरणानुसार आम्ही प्रतिवेदित करतो की, चालू आर्थिक वर्षात कंपनीव्दारे किंवा कंपनीमध्ये कोणतीही अफरातफर/आर्थिक गैरव्यवहार (Fraud) झाल्याचे निदर्शनास आलेले नाही. किंवा प्रतिवेदीत करण्यात आलेले नाही.

११) कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १९७ मधील अनिवार्य तरतूदी परिशिष्ट क्र.५ सह वाचल्यास आवश्यक मान्यतेनुसार व्यवस्थापकीय पारिश्रमीकांचे शोधन/तरतूदी करण्यात आलेल्या आहेत.

१२) कंपनी चिटफंड (निधी) कंपनी नाही. त्यामुळे कलम (xii) मधील तरतूदी कंपनीला लागू होत नाही.

१३) कंपनी अधिनियम २०१३, कलम १७७ व १८८ मधील तरतूदींचे अनुपालन करुन भारतीय लेखांकन मानक (IndAs) २४ "संबंधित पक्षकार प्रतिवेदन" नुसार सर्व संबंधित पक्षकारासोबतच्या सर्व व्यवहाराचे प्रकटीकरण वित्तीय विवरणपत्रात करण्यात आले आहे. टिपणी क्र.४४ चे अवलोकन करावे.

१४) कंपनीने चालू आर्थिक वर्षात अधिमान्य किंवा खाजगी भागाचे किंवा ऋण पत्रात पूर्णत: किंवा अंशत: परिवर्तीत भागाचे आवंटन केलेले नाही. त्यामुळे आदेशातील कलम ३ (xiv) च्या तरतूदी कंपनीला लागू होत नाही.

१५) कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १९२ च्या व्याप्तीत समाविष्ट होणारे रोखीत नसलेले व्यवहार कंपनीने संचालक किंवा संचालकांशी संबंधीत व्यक्तिशी केलेले नाहीत. त्यामुळे आदेशातील, कलम ३ (xv) च्या तरतूदी कंपनीला लागू होत नाही.

१६) भारतीय रिझर्व बँक कायदा १९३४ कलम ४५ आयए अंतर्गत कंपनीला नोंदणीची आवश्यकता नाही. त्यामुळे आदेशातील, कलम ३ (xvi) च्या तरतूदी लागू होत नाही.

जोध जोशी आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल करिता,
संस्था क्र. १०४३१७ डब्ल्यू,
स्वाक्षरित/-
(सीए जयदीप शाह)
भागीदार
स.क्र. ०४१००२

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३/१०/२०१८

रतन चांडक आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल करिता,
संस्था क्र. १०८६९६ डब्ल्यू,
स्वाक्षरित/-
(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार
स.क्र. ०४२७११

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३/१०/२०१८

लेखा परीक्षकांच्या अहवालाचे सहपत्र - ब

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासंबंधाने कंपनी अधिनियम २०१३ ("कायदा") कलम १४३ उपकलम ३ चे उपवाक्य (i) अंतर्गत अहवाल

आम्ही फॉरेस्ट डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन ऑफ महाराष्ट्र लिमिटेड च्या ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाकरिता कंपनीच्या इन्डएएस वित्तीय विवरणपत्राच्या आम्ही केलेल्या लेखापरीक्षणाचे संबंधाने आर्थिक प्रतिवेदनावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण लेखापरिक्षण केले आहे.

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाकरिता व्यवस्थापनाची जबाबदारी :

आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण संबंधाने (इंस्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊन्टट्स ऑफ इंडिया) भारतीय सनदी लेखापालाच्या संस्थेने निर्गमित केलेल्या मार्गदर्शक टिपणीत नमूद केल्यानुसार कंपनीने आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे आधारे स्थापित केलेले अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण सुस्थितीत ठेवण्यासाठी कंपनीचे व्यवस्थापन जबाबदार आहे. या जबाबदारीमध्ये कंपनी अधिनियम २०१३ अंतर्गत आवश्यक असल्याप्रमाणे कंपनीच्या व्यवसायाचे सुस्थितीत व कार्यक्षम संचालनाची खात्री करण्यासाठी प्रभावीपणे कार्यरत पुरेशा अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे योजनेची आखणी, अंमलबजावणी व परिचलन कंपनीच्या धोरणांचा अवलंब, संपत्तीची सुरक्षा, लबाडी आणि चुकांचा प्रतिबंध आणि तपास लेखाविषयक अभिलेखाची अचूकता व पूर्णत्व आणि विश्वसनीय वित्तीय माहितीची वेळेवर तयारी इत्यादिचा अंतर्भाव आहे.

लेखापरिक्षकांची जबाबदारी :

आम्ही केलेल्या लेखापरीक्षणाचे आधारे आर्थिक प्रतिवेदनावरील कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासंबंधाने अभिप्राय व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी आहे. आम्ही आमचे लेखापरीक्षण कंपनी अधिनियम २०१३ कलम १४३ (१०) मध्ये विहित केल्याचे मानण्यात आले आहे त्याप्रमाणे, तसेच आर्थिक प्रतिवेदनावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणावरील मार्गदर्शक टिपणीनुसार (मार्गदर्शक टिपणी) आणि आयसीएआय (इंस्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊन्टट्स) व्दारे निर्गमित लेखापरीक्षणावरील मानकानुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणास लागू मर्यादिपर्यंत दोन्ही अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण लेखापरीक्षणास लागू असून दोन्ही भारतीय सनदी लेखापालाच्या संस्थेने निर्गमित केले आहे, त्यानुसार सदर मानके आणि मार्गदर्शन टिपणीनुसार आम्ही नैतीक मुल्यांचे अनुपालन व लेखापरीक्षणाचे नियोजन करुन आर्थिक प्रतिवेदनावर पुरेसे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण स्थापित असून त्याचे पालन होत आहे आणि असे नियंत्रण सर्व महत्वपूर्ण विषयात प्रभावीपणे चालू आहे याबाबत वाजवी आश्वासन प्राप्त केले आहे.

आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण पध्दती पुरेशी असून प्रभावीपणे चालू आहे. यासंबंधाने लेखापरीक्षण पुरावा प्राप्त करण्यासाठी कार्यपध्दतीचा आमच्या लेखापरीक्षणात अंतर्भाव आहे. आमच्या आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या लेखापरीक्षणात आर्थिक प्रतिवेदनावर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची जाणीव प्राप्त करणे, महत्वपूर्ण उणीवा असल्यास जबाबदारीचे निर्धारण करणे आणि निर्धारित जबाबदारीवर आधारीत अंतर्गत नियंत्रणाचे प्रभावीपणे पालन होत असल्याबाबत चाचणी व मूल्यमापन करणे याचा अंतर्भाव आहे. निवड केलेली कार्यपध्दती लेखापरीक्षकांचे निर्णय तसेच वित्तीय विवरणपत्रे लबाडी किंवा चुकामुळे महत्वपूर्ण असत्य कथन याबाबत जबाबदारीचे निर्धारण यावर अवलंबून आहे.

आर्थिक प्रतिवेदनावरील कंपनीच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण पध्दती संबंधाने आमच्या अभिप्रायाच्या आधारासाठी आम्ही पुरेसा आणि योग्य लेखापरीक्षण पुरावा प्राप्त केला आहे असा आम्हाला विश्वास आहे.

आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा अर्थ :

सर्वसाधारणपणे स्विकृत लेखांकन तत्वानुसार आर्थिक प्रतिवेदन आणि वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्याची विश्वसनीयता बाह्य प्रयोजनासाठी वाजवी आश्वासन उपलब्ध करुन देण्यासाठी तयार केलेली आर्थिक प्रतिवेदनावरील कंपनीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण ही प्रक्रिया आहे. कंपनीच्या आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण यामध्ये १) वाजवी तपशीलासह अभिलेख ठेवणे, व्यवहार अचूकपणे व योग्यप्रकारे प्रतिबिंबीत करणे आणि कंपनीच्या संपत्तीची व्यवस्था करणे, २) सर्वसाधारणपणे स्विकृत लेखांकन तत्वानुसार वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्यासाठी आवश्यक असल्याप्रमाणे व्यवहाराची नोंद केल्याबाबत वाजवी आश्वासन उपलब्ध करुन देणे आणि व्यवस्थापन तसेच फक्त कंपनीच्या संचालकाच्या प्राधिकार पत्रानुसार कंपनीची प्राप्ती आणि खर्च करण्यात येत आहेत आणि ३) वित्तीय विवरणपत्रावर महत्वपूर्ण परिणाम करणा-या कंपनीच्या संपत्तीचे अनधिकृत संपादन, वापर आणि विल्हेवाट याबाबत वेळीच तपास करुन प्रतिबंध करणे यासाठी वाजवी आश्वासन उपलब्ध करुन देणे, असे धोरण व कार्यपध्दतीचा अंतर्भाव आहे.

आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या अंगभूत मर्यादा :

संगनमताची शक्यता किंवा अयोग्य व्यवस्थापन, नियंत्रणाचे अधिभावीकरण यासारख्या आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाच्या अंगभूत मर्यादामुळे चुका किंवा लबाडीमुळे महत्वपूर्ण असत्यकथन घडून तपास न होण्याची शक्यता असते. तसेच परिस्थितीतील बदल, धोरण किंवा प्रक्रियेचा दर्जा इत्यादिमुळे आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत नियंत्रणाचे भविष्यकालीन कालावधीच्या प्रक्षेपणाचे कोणतेही मूल्यांकन अपूर्ण राहून बिघडण्याची शक्यता असते.

अभिप्राय :

आमच्या मते महत्वपूर्ण बाबतीत कंपनीकडे, आर्थिक प्रतिवेदनावरील पुरेशी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण पध्दत अस्तित्वात आहे आणि भारतीय सनदी लेखापालाच्या संस्थेने निर्गमित केलेल्या आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण वरील मार्गदर्शक टिपणीत नमूद केल्यानुसार अंतर्गत नियंत्रणाचे आवश्यक घटक विचारात घेता कंपनीने आर्थिक प्रतिवेदनावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणा संबंधाने कसोटीवर आधारित अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण स्थापित केले असून असे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण दि. ३१.०३.२०१८ रोजी प्रभावीपणे कार्यरत होते.

जोध जोशी आणि कंपनी,	रतन चांडक आणि कंपनी,
सनदी लेखापाल करिता,	सनदी लेखापाल करिता,
संस्था क्र. १०४३१७ डब्ल्यू,	संस्था क्र. १०८६९६ डब्ल्यू,
स्वाक्षरित/-	स्वाक्षरित/-
(सीए जयदीप शाह)	(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार	भागीदार
स.क्र. ०४१००२	स.क्र. ०४२७११
स्थळ : नागपूर	स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३/१०/२०१८	दिनांक : २३/१०/२०१८

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१.०३.२०१८रोजीचा ताळेबंद

	तपशील	टिपणी क्र.	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ अखेर	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ अखेर
			रुपये	रुपये
	<u>संपत्ती :-</u>			
१	**अचल संपत्ती**			
	अ) संपत्ती, यंत्रे व उपकरणे	१ (अ)	२२६४१३१६४	२३०२७८०८३
	ब) प्रगतीपथावरील भांडवली कामे	१ (ब)	२६०८९३	६६१२९७८
	क) जैविक संपत्ती	४	९७३०९३६७०८	९७२१७०६२७५
	ड) वित्तीय संपत्ती			
	i) ऋण	२	१८४५८२७२	२४३११७६७
	ई) लांबणीवर टाकलेली कर संपत्ती (निव्वळ)	४६	३२९०९८७	३८२८६५०
	फ) इतर अचल संपत्ती	३	२९२३९०७९२३	२३६८६४६०५२
			१२९०३२६७९४७	**१२३५५३८३८०५**
२	**चल संपत्ती**			
	अ) वस्तुसूची	४ अ	११०७८८५९३०	९३६६६९७०४
	ब) वित्तीय संपत्ती			
	i) व्यापारी येणे रक्कमा	५	३९४६४१३४२	५४५१५३४७९
	ii) रोख आणि रोख सममूल्य	६	९३५८२७८८९	५८०३५१७०६
	iii) बँकेतील शिल्लक वरील (ii) व्यतिरिक्त	६ अ	२०९९२४५३९६	१८४२५७१४८३
	iv) ऋण	७	५०८३३७३९	७२९६३६०८
	v) इतर	७ अ	३७७५१३४६	२७०५३४५१
	क) इतर चल संपत्ती	८	७०१८६५०३	११३४४३५७०
			४६९६३७२१४४	**४११८२०७००१**
	एकुण		**१७५९९६४००९१**	**१६४७३५९०८०६**
	<u>**समता भाग आणि देयता**</u>			
१	**भागधारकाचा निधी**			
	अ) समता भाग भांडवल	९	३२३१२३४८००	२८५८२३८००
	ब) इतर संचिती	१०	१२१५४७३३५६३	१३९९०५०१४९५
			१५३८५९६८३६३	**१४२७६३२५२९५**
२	**देयता**			
अ)	**चल देयता**			
	अ) वित्तीय देयता			
	i) ऋण	११	-	-
	ii) व्यापारी देणे	१२	२१६५८२०	६१५७५२४
	ब) इतर चल देयता	१३	२२०५६८१७९३	२१८९१०१४१३
	क) चालू कर देयता	१४	५८२४११५	२००६५७४
			२२१३६७१७२८	**२१९७२६५५११**
	एकुण		**१७५९९६४००९१**	**१६४७३५९०८०६**
	महत्वाच्या लेखा विषयक धोरणांचा सारांश	२२		
	वित्तीय विवरणपत्राचा भाग असलेली सोबतची टिपणी पहावी		--	--

आमच्या यासोबत जोडलेल्या अहवाला प्रमाणे
जोध जोशी ॲण्ड कं.
सनदी लेखापाल करिता
संस्था नोंदणी क्र. १०४३१७ डब्ल्यू
स्वाक्षरित
(सीए जयदीप शाह)
भागीदार
स.क्र.०४१००२

रतन चांडक ॲण्ड कं.
सनदी लेखापाल करिता
संस्था नोंदणी क्र. १०८६९६ डब्ल्यू
स्वाक्षरित
(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार
स.क्र.०४२७११

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३.१०.२०१८

संचालक मंडळाचे वतीने व करिता

स्वाक्षरित
(चंदनसिंग साधुसिंग चंदेल)
अध्यक्ष
सं.ओ.क्र # ७५२४८३९

स्वाक्षरीत
(डॉ. एन, रामबाबु)
व्यवस्थापकीय संचालक
सं.ओ.क्र # ०८१३५५०७

स्वाक्षरीत
(सीएस सौरभ सिंह)
कंपनी सचिव
ए-२२०५३

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३.१०.२०१८

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित
दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता नफातोट्याचा हिशेब

	तपशील	टिपणी क्र.	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता रुपये	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता रुपये
१	कार्यापासून महसूल	१५	२२२९६१७४४०	१७१५६८४९१८
२	इतर उत्पन्न	१६	१६८४०३०८०	१६४७११५३६
३	**एकूण महसूल**		**२३९८०२०५२०**	**१८८०३९६४५४**
४	**खर्च**			
	वापरलेल्या मालाची किंमत	१७	११९४९८८४०५	१०४४७२४२३३
	तयार वस्तूंच्या साठ्यातील बदल व प्रगतीपथावरील कामे	१७.१	(१५५५६४९८७)	(३८४३५३८५१)
	कर्मचारी लाभ खर्च	१८	११३९१८८५३	२३८२५५२३
	घसारा व कर्जफेडीवरील खर्च	१९	१९८५४०१	१७११९२८
	इतर खर्च	२०	८८५९८००२	५५६२९२८३
	एकुण खर्च		**११६३९२५६७४**	**७४१५३७११५**
५	अपवादात्मक बाबीपूर्वी नफा / (तोटा) व कर (३-४)		१२३४०९४८४६	११३८८५९३३९
६	अधिक/वजा : अपवादात्मक बाबी		--	--
७	कर पूर्व नफा / (तोटा)		१२३४०९४८४६	११३८८५९३३९
८	करावरील खर्च			
	अ) चालू कर	४९	२६७५०००००	२०५००००००
	ब) लांबणीवर टाकलेला कर	४६	५३७६६३	५०२८३०
	एकुण कर खर्च (८)		**२६८०३७६६३**	**२०५५०२८३०**
९	चालू कार्यापासून नफा / (तोटा) (७-८)		९६६०५७१८३	९३३३५६५०९
१०	इतर समावेशक उत्पन्न		--	--
११	कालावधीचे एकूण समावेशक उत्पन्न (९+१०) समावेशक नफा / (तोटा) व इतर समावेशक उत्पन्न		९६६०५७१८३	९३३३५६५०९
१२	रु. १०० दर्शनी मूल्य असलेल्या प्रत्येक भागाची मिश्रीत मिळकत (रुपयात) (चालू कार्यापासून)			
	i) मूळ (पायाभूत)	४५	३२.८७	१९५.१५
	ii) मानीव (मिश्रीत)	४५	३२.८७	१७.१३
	महत्वाच्या लेखा विषयक धोरणांचा सारांश	२२		
	वित्तीय विवरणपत्राचा भाग असलेली सोबतची टिपणी पहावी	१-५३		

आमच्या यासोबत जोडलेल्या अहवाला प्रमाणे

जोध जोशी ॲण्ड कं.
सनदी लेखापाल करिता
संस्था नोंदणी क्र. १०४३१७ डब्ल्यू

स्वाक्षरित
(सीए जयदीप शाह)
भागीदार
स.क्र.०४१००२

रतन चांडक ॲण्ड कं.
सनदी लेखापाल करिता
संस्था नोंदणी क्र. १०८६९६ डब्ल्यू

स्वाक्षरित
(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार
स.क्र.०४२७११

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३.१०.२०१८

संचालक मंडळाचे वतीने व करिता

स्वाक्षरित
(चंदनसिंग साधुसिंग चंदेल)
अध्यक्ष
सं.ओ.क्र # ७५२४८३९

स्वाक्षरीत
(डॉ. एन. रामबाबु)
व्यवस्थापकीय संचालक
सं.ओ.क्र # ०८१३५५०७

स्वाक्षरीत
(सीएस सौरभ सिंह)
कंपनी सचिव
ए-२२०५३

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३.१०.२०१८

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१.०३.२०१८ रोजी संपणाऱ्या वर्षाकरीता रोख प्रवाह विवरणपत्र

तपशील	२०१७-१८		२०१६-१७	
	रुपये	रुपये	रुपये	रुपये
(अ) चालू कार्यक्रमापासून रोख प्रवाह				
नफातोटयाचे हिशेबानुसार करपूर्व निव्वळ नफा		१२३४०९४८४६		११३८८५९३३९
समायोजन:-				
घसारा	१४४०८३४०		१४७६८४६३	
संदिग्ध ऋणाकरीता तरतूद (निव्वळ)	१११५२५२		४०९७३३५	
निर्लेखित केलेली रक्कम	८८६३१०		३८९२८६२	
सुरुवातीच्या प्रमाणशीर रोपवन खर्चाचे निर्लेखन	४११७१२५१७		४४९९५०२४३	
बीज भूखंड विकास खर्चाचे निर्लेखन	२९६३३५		३७०४१९	
व्याजाची प्राप्ती (वेगळयाने दर्शविलेली)	(१४३१४९०६७)		(१५६२३५२८१)	
नफातोटयाचे हिशेबात जमा केलेली जास्तीची तरतूद	(६१३०८६)		(२३७१६२)	
संपत्ती,यंत्रे व उपकरणाच्या विक्रीवरील नफा	(७६४०९)		(१८६२६४)	
वनविभाग/इतर यंत्रणाना रोपवने हस्तांतरीत केल्यामुळे येणे असलेल्या क्षतीपूर्ती दाव्याचे व त्याबाबत किंमतीचे निर्लेखन (निव्वळ)	(१०१२५५८१)		(२२७७२०)	
		२७४४५४६११		**३१६१९२८९४**
कार्यकारी भांडवल बदलापूर्वी चालू कार्यक्रमापासून नफा		**१५०८५४९४५६**		**१४५५०५२२३४**
समायोजन				
व्यापारी येणे	१५०५१२१३७		(८६७४३७४३)	
इतर चल/अचल संपत्ती	(५२२७०२६९८)		(२५८४२९४७३)	
वस्तुसुची (तयार माल/प्रगतीपथावरील कामे)	(१७१२१६२२७)		(३९७६५२२१९)	
रोपवने व रोपवाटिका	(९२३०४३३)		(३१६६२९६७५)	
ऋण	२७९८३३६५		(४३५३२२३६)	
व्यापारी देणे/इतर चल देयता	१६४०६२१७		१६६८४७३८८	
		(५०८२४७६३८)		**(९३६१३९९५७)**
चालू कार्यक्रमापासून निव्वळ रोख		**१०००३०१८१८**		**५१८९१२२७६**
आयकराचे शोधन (निव्वळ)		(२२७३३७१८३)		(१७१६६८५५४)
चालू कार्यक्रमापासून निव्वळ रोख		**७७२९६४६३५**		**३४७२४३७२२**

(ब) गुंतवणूकीचे कार्यक्रमापासून रोख प्रवाह				
संपत्ती, यंत्रे व उपकरणे खरेदी		(२००७०९२५)		(२२६३४४८०८)
मुदत ठेवीची खरेदी		(२०९९२४५३९६)		(१८४२५७१४८३)
मुदत ठेवीपासून प्राप्ती		१८४२५७१४८३		१७५०१२१५२१
संपत्ती, यंत्रे व उपकरणे विक्री		७६४०९		१८६२६४
क्षतीपूर्ती दाव्याची प्राप्ती		१०१२५५८१		२२७७२०
व्याजाची प्राप्ती		१४३१४९०६७		१५६२३५२८१
गुंतवणूकीचे कार्यक्रमात वापरलेली निव्वळ रोख		**(१२३३९३७८१)**		**(१६२१४५५०५)**
(क) वित्तीय कार्यविधीपासून रोख प्रवाह				
महाराष्ट्र शासनाकडून भागभांडवल		२९४५४११०००		४५५२०००
महाराष्ट्र शासनाकडून/इतर यंत्रणा / कार्यविधी पासून निधी		(२९४९५३९८८८)		(४१७०६३९०)
लाभांश आणि त्यावरील कराचे शोधन		(३३२९१८७०)		(२१६२३४७०)
वित्तीय कार्यविधीत वापरलेली निव्वळ रोख		**(३७४२०७५८)**		**(५८७७७८६०)**
रोख आणि रोख सममुल्य यामध्ये निव्वळ वाढ/(घट)		६१२१५००९६		१२६३२०३५८
रोख आणि रोख सममुल्य याचे सुरुवातीचे आधिक्य		२४२२९२३१८९		२२९६६०२८३१
रोख आणि रोख सम मुल्य यांचे अखेरचे आधिक्य		**३०३५०७३२८५**		**२४२२९२३१८९**

रोख प्रवाह विवरण पत्रास टिपणी

(अ) लेखांकन मानक क्र. ७ (ए.एस. ७) मध्ये निर्देशित केल्यानुसार उपरोक्त "रोख प्रवाह विवरण पत्र" हे अप्रत्यक्ष पध्दतीने तयार करण्यात आले आहे.

(ब) मागील वर्षाचे आकडे चालू वषातील वर्गवारीचे अनुरुप करण्यासाठी आवश्यक त्याठिकाणी पुर्न:मांडणी करुन घेण्यात आले आहेत.

(क) रोख आणि रोख सममुल्य यामध्ये रोख व बँकेतील शिल्लक अंतर्भूत आहे.

आमच्या यासोबत जोडलेल्या अहवाला प्रमाणे	संचालक मंडळाचे वतीने व करिता
जोध जोशी अँण्ड कं. सनदी लेखापाल करिता संस्था नोंदणी क्र. १०४३१७ डब्ल्यू	स्वाक्षरित (चंदनसिंग साधुसिंग चंदेल) अध्यक्ष सं.ओ.क्र # ७५२४८३९
स्वाक्षरित (सीए जयदीप शाह) भागीदार स.क्र.०४१००२	स्वाक्षरीत (डॉ. एन. रामबाबु) व्यवस्थापकीय संचालक सं.ओ.क्र # ०८१३५५०७

रतन चांडक ॲण्ड कं.
सनदी लेखापाल करिता
संस्था नोंदणी क्र. १०८६९६ डब्ल्यू

स्वाक्षरित	स्वाक्षरीत
(सीए सुधीर बाहेती)	(सीएस सौरभ सिंह)
भागीदार	कंपनी सचिव
स.क्र.०४२७११	ए-२२०५३
स्थळ : नागपूर	स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३.१०.२०१८	दिनांक : २३.१०.२०१८

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १ (अ) संपत्ती, यंत्रे व उपकरणे (PPE)

(रक्कम रुपयात)

२०१७- २०१८

तपशील	सकल मूल्य				घसारा				निव्वळ मूल्य	
	दि.१ एप्रिल २०१७ रोजीचे आधिक्य	भर	विल्हेवाट (विक्री/ समायोजन)	दि.३१ मार्च २०१८ रोजी सकल मूल्य	दि.१ एप्रिल २०१७ रोजी संचित घसारा	चालू वर्षाकरिता	विल्हेवाट (विक्री/ समायोजन)	दि.३१ मार्च २०१८ रोजी संचित घसारा	३१ मार्च २०१८ रोजी	दि.३१ मार्च २०१७ रोजी
मूर्त संपत्ती										
(अ)जमीन - मुक्त हस्त	११०७३८	-	-	११०७३८	-	-	-	-	११०७३८	११०७३८
(ब) रस्ते (NCR)	२५४२७३३	११५१२९१	१	३६९४०२३	७८००२७	८३९५१८	-	१६१९५४४	२०७४४७९	१७६२७०६
(क) इमारती										
i) आर.सीसी फ्रेम बांधकाम	१०९८१७१२२	-	-	१०९८१७१२२	८४८४११२	१७८४३१७	-	१०२२९४२८	९९५८७६९४	१०१३३३०१०
ii) आरसीसी फ्रेम शिवाय बांधकाम	१०६७८७०४	३५७९९४४	८८१२०२	९३३७७४४६	४७१८४११२	२२२०६४२	-	४९४०८०५४	४३९६९३९२	४३४९१२९२
iii) कुंपण, विहीर, कुपनलिका	९४९५५८९	२८७१७५	-	९७८२७६४	४९९५०८७	१६८०१५३	-	६६२५२४१	३१५७५२३	४४५०५०२
iv) इतर (अस्थायी बांधकामे इ.सह)	१४७७४३८६	३४६१७७	-	१५१२०५६३	९४५८६०९	२४८९९६३	-	११९४८५७२	३१७१९९२	५३१५७७७
एकूण i ते iv	**२२४७६५८०१**	**४२१३२९६**	**८८१२०२**	**२२८०९७८९६**	**७००७५२२०**	**८१३६०७५**	-	**७८२११२९४**	**१४९८८६६०१**	**१५४६९०५८१**
(ड)यंत्रे व संयंत्रे	१६८७७३२७	७३१०९४	१३४००	१७५९५०२२	३४८६११८	१०२२३२७	१३३९९	४५५५०८६	१३०३९९३५	१३३३९९६९
(इ) उपस्कर व जोडकाम	३४६०५९९५	७८२०१८५	-	४२४२६१००	१००४८५७५	३७४३३३३	-	१३७९१९०८	२८६३४१९२	२४५५७३४०
(फ) वाहने										
i) मोटार गाडया	८६७४५१७	२१७०५७०	-	१०८४५०८७	५२७३१३३	८७७६६२	-	६१५०७९६	४६९४२९१	३४०१३८४
ii) इतर वाहने	४२१८४७६९	-	-	४२१८४७६९	२३६९७२९०	३४६९१२४	-	२७१६६४१४	१५०१८३५५	१८४८७४७९
एकूण फ (iते ii)	५०८५९२८६	२१७०५७०	-	५३०२९८५६	२८९७०४२३	४३४६७८६	-	३३३१७२०९	१९७१२६४६	२१८८८८६३
(ग)कार्यालयीन उपकरणे										
i) कार्यालयीन उपकरणे	१७५७८४०२	११७१४८४	-	१८७४९८८६	६४५३२५८	३१०४२५७	-	९५५७५१५	९१९२३७१	११२२५१४४
ii) सर्वेक्षण व गणितीय उपकरणे	१५३१५१०	१५५२६३	-	१६८६७७३	७३८६५४	२८१०४४	-	१०१९६९८	६६७०७५	७९२८५६
iii) बिनतारी संदेश उपकरणे	११	-	१	१०	-	-	-	-	१०	११
एकूण i ते iii	**१९१०९९२३**	**१३२६७४७**	**१**	**२०४३६६६९**	**७१९१९१२**	**३३८५३०१**	-	**१०५७७२१३**	**९८५९४५६**	**१२०१८०११**
(ह) संगणके	८४५८००९	२३६८५३२	४५०५०	१०७८१४९१	६४३९३३६	१२९२०९१	४५०५०	७६८६३७७	३०९५११४	२०१८६७३
आय)जाखाका संपत्ती (नाममात्र मूल्याने)	१	-	-	१	-	-	-	-	१	१
जे) म.वा.प्र. अंतर्गत संगणक संपत्ती (नाममात्र मूल्याने)	१	-	-	१	-	-	-	-	१	१
एकूण बेरीज (अ ते जे)	३५७३२९७३४	१९७८१७१५	९३९६५४	३७६१७१७९५	१२७०५१६५१	२२७६५४२९	५८४४९	१४९७५८६३२	२२६४१३१६४	२३०२७८०८३
मागील वर्ष (वापरास अयोग्य घोषित परंतु विकल्या न गेलेली संपत्ती अंतर्भूत करुन	१९१३४१४६५	१६६०३९८३४	४३५६१	३५७३२९७३४	१०७१०४७९५	१९९७८२९८	(३१४४०)	१२७०५१६५१	२३०२७८०८३	८४२३६६६८
टिपणी - १ (ब) प्रगतीपथावरील भांडवली कामे										
प्रगतीपथावरील भांडवली कामे	६६१२९७८	२८९२१०	(६६४१२९६)	२६०८९३	-	-	-	-	२६०८९३	६६१२९७८

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - २ ऋण

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) सुरक्षा ठेवी :- अप्रतिभूत, प्रतिप्राप्य संचालकाकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक)	१३४१८९००	१८५२९३०२
ब) कर्मचा-यांना ऋण व अग्रिम - प्रतिभूत व प्रतिप्राप्य		
i) वाहन अग्रीम	४३२७०५	२२८०९४
त्यावरील उपार्जित परंतु देय न झालेले व्याज	१९८६४८	३७०३६०
ii) घर बांधणी अग्रीम	११९३११५	२९०७८०३
त्यावरील उपार्जित परंतु देय न झालेले व्याज	२१७३५०४	२२३२९६८
iii) संगणक अग्रीम	२४१४००	४३२४०
एकुण - उप बेरीज (ब - i ते iii) संचालकाकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक)	**५०३९३७२**	**५७८२४६५**
एकुण - बेरीज	**१८४५८२७२**	**२४३११७६७**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ३ इतर चल संपत्ती

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अप्रतिभूत प्रतिप्राप्य		
अ) शासन / इतर यंत्रणे कडून रोपवन संपत्तीपोटी क्षतीपूर्वी दाव्याची येणे रक्कम	२८९१३५३०८२	२३३७६७१३८५
ब) इतर येणे रक्कम संचालकांकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक)	३२५५४८४१	३०९७४६६७
एकूण बेरीज	**२९२३९०७९२३**	**२३६८६४६०५२**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ३ इतर येणे रक्कमेचे परिशिष्ट - अ

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
१) शासन / जिल्हा परिषद यांचेकडून येणे भाडे	--	५०३१६
२) शासनाकडून संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाचे व्याघ्र प्रकल्पा अंतर्गत केलेल्या खर्चाची येणे रक्कम	५०२१९९८	५०२१९९८
३) वारपाणी पाटबंधारे प्रकल्पासाठी केलेल्या खर्चाची येणे रक्कम	११०३७	११०३७
४) शासनाकडून आधुनिक वन वणवा प्रतिबंधक प्रकल्पासाठी केलेल्या खर्चाची येणे रक्कम	२७५२१८०६	२५८९१३१६
एकूण बेरीज	**३२५५४८४१**	**३०९७४६६७**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ४ जैविक संपत्ती

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) रोपवाटिका (परिव्यय मूल्याने)	४०६९२८६४	३६६१५६७०
ब) रोपवने (परिव्यय मूल्याने)	९६९०२४३८४५	९६८५०९०६०५
एकूण बेरीज	९७३०९३६७०८	९७२१७०६२७५

टिपणी - ४ (अ) वस्तुसूची

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) प्रगतीपथावरील कामे (परिव्यय मूल्याने)	३१४६९८२७८	३५२०९०९७५
ब) तयार माल (निव्वळ वसूलीयोग्य मूल्याने)	७९३१८७६५३	५८४५७८७२८
एकूण बेरीज	११०७८८५९३०	९३६६६९७०४

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ५ व्यापारी येणे

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
व्यापारी येणे रकमा	४२४३४४१८७	५७४३३८२५४
वजा : संदिग्ध व्यापारी येणे रकमाकरिता तरतूद	२९७०२८४५	२९१८४७७५
एकुण	**३९४६४१३४२**	**५४५१५३४७९**
प्रतिभूत व प्रतिप्राप्य	३१७६३९५५६	४७६१४०१२९
अप्रतिभूत व प्रतिप्राप्य	७७००१७८६	६९०१३३५०
संचालकाकडून येणे रु. निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक) अंतर्भूत करुन		

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ६ रोख आणि रोख सममुल्य

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) बँकेतील शिल्लक		
i) चल खाते	९८३५५९०५	८५२३८१६८
ii) बचत खाते	८३११७२७१४	४८५७०७४९४
ब) हस्तस्थ धनादेश, धनाकर्ष	६२९२९८५	९३९९७१०
क) हस्तस्थ रोख व पोष्टाची तिकीटे	६२८५	६३३४
एकुण बेरीज	**९३५८२७८८९**	**५८०३५१७०६**

टिपणी - ६ (अ) बँकेतील शिल्लक वरील (ii) वगळून

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
मुदती ठेवी तीन महिण्याचे वर परंतू १२ महिण्याचे आत	२०९९२४५३९६	१८४२५७१४८३
एकुण बेरीज	**२०९९२४५३९६**	**१८४२५७१४८३**

टिपणी - ७ ऋण

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
इतर टिकाणी वेगळा उल्लेख नसल्यास अप्रतिभूत प्रतिप्राप्य		
अ) कर्मचा-यांना ऋण व अग्रीम / इतर	५०८३३७३९	७२९६३६०८
एकुण बेरीज	**५०८३३७३९**	**७२९६३६०८**

संचालकांकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक) अंतर्भूत करुन --

टिपणी - ७ अ इतर वित्तीय संपत्ती

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) ठेवी / बचत खात्यावरील उपार्जित व्याज	३७७५१३४६	२७०५३४५१
एकुण बेरीज	**३७७५१३४६**	**२७०५३४५१**

संचालकांकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक) अंतर्भूत करुन --

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ८ इतर चल संपत्ती

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
इतर ठिकाणी वेगळा उल्लेख नसल्यास अप्रतिभूत प्रतिप्राप्य		
आ) विमा दाव्याची येणे रक्कम	१३७९१३९	१४५२०६७
ब) इतर येणे	५८२९६१५५	१०४६५०९३३
क) पूर्वदत्त व्यय	१८८१५७१	२९४८७२०
ड) पुरवठाधारक / कंत्राटदार / इतर यंत्रणेकडे ठेवी	८६२७६३८	४३८९८५०
ई) निसर्ग पर्यटन कार्यक्रमातंर्गत लाभधारकाकडून वसूली योग्य महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाकडे ठेवी	२०००	२०००
एकुण बेरीज	**७०१८६५०३**	**११३४४३५७०**

संचालकांकडून येणे रुपये निरंक (मागील वर्षी रुपये निरंक) अंतर्भूत करुन --

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिप्पणी ९ समता भागभांडवल व भाग भांडवलामध्ये झालेल्या बदलाचे विवरणपत्र

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी		भाग भांडवलामध्ये सन २०१७-१८ मध्ये झालेला बदल		मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजीचे आकडे	
(अ) अधिकृत	शेअर्सची संख्या	रक्कम (रु)	शेअर्सची संख्या	रक्कम (रु)	शेअर्सची संख्या	रक्कम (रु)
मतदान अधिकारासह प्रत्येकी रु.१०० चे समभाग	३३००००००	३३००००००००	२९५०००००	२९५००००००००	३५०००००	३५००००००
(ब) निर्गमित मतदान अधिकारासह प्रत्येकी रु.१०० चे समभाग (यापैकी १६६६३६ भाग रोखी व्यतिरिक्त मोबदल्याचे स्वरुपात निर्गमित)	३२३१२३४८	३२३१२३४८००	२९४५४११०	२९४५४११०००	२८५८२३८	२८५८२३८००
(क) अभिदत्त व पूर्णदत्त भाग भांडवल मतदान अधिकारासह प्रत्येकी रु.१०० चे समभाग	३२३१२३४८	३२३१२३४८००	२९४५४११०	२९४५४११०००	२८५८२३८	२८५८२३८००
भागभांडवलाची - एकूण बेरीज	३२३१२३४८	३२३१२३४८००	२९४५४११०	२९४५४११०००	२८५८२३८	२८५८२३८००

कंपनीचे प्रत्येकी रु. १०० चे एकाच प्रकारचे समभाग असून (मागील वर्षी प्रत्येकी रु. १०० चे समभाग) प्रत्येक भागधारकास प्रतिभाग एक मत देण्याचा अधिकार आहे.

महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी ९ भागभांडवल (पुढे चालु)

कंपनीच्या एकूण भागापैकी भागधारकांनी ५% पेक्षा अधिक धारण केलेले भाग :-

भागाचा प्रकार	तपशील	दि.३१ मार्च २०१८रोजी		दि.३१ मार्च २०१७ रोजी	
	भाग धारकाचे नांव धारण केलेल्या भागाची संख्या	धारण केलेल्या भागाची संख्या	भागाच्या त्या प्रकारात धारण केलेली टक्केवारी	धारण केलेल्या भागाची संख्या	भागाच्या त्या प्रकारात धारण केलेली टक्केवारी
(अ) मतदान अधिकारासह समभाग	महाराष्ट्राचे राज्यपाल (२ नामनिर्देशित व्यक्तीनी धारण केलेले २ भाग अंतर्भूत करुन)	३२३१२३४८	१००	२८५८२३८	१००
(ब) अधिमान भाग	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

टिपणी

(i) प्रतिवेदन कालावधीचे सुरुवातीस आणि शेवटी प्रलंबित भागाची संख्या व रकमा यांचा ताळमेळ-

तपशील	सुरुवातीची शिल्लक	नविन निर्गम	अधिलाभांश	इतर बदल	अखेरची शिल्लक
मतदान अधिकारासह समभाग					
३१ मार्च २०१८ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता					
भागांची संख्या	२८५८२३८	२९४५४११०	--	--	३२३१२३४८
रक्कम रुपये	२८५८२३८००	२९४५४११०००	--	--	३२३१२३४८००
दि. ३१ मार्च २०१७ रोजी संपणा-या वर्षाकरिता					
भागांची संख्या	२८१२७१८	४५५२०	--	--	२८५८२३८
रक्कम रुपये	२८१२७१८००	४५५२०००	--	--	२८५८२३८००

भाग धारकांचे हक्क, अधिमान व निर्बंध :-

तपशील	चालू वर्ष दि. ३१.३.२०१८	मागील वर्ष दि. ३१.३.२०१७
मतदान हक्क	३२३१२३४८	२८५८२३८
लाभांश हक्क	३२३१२३४८	२८५८२३८
निर्बंध	--	--
अन्य बाबी	--	--
एकुण	३२३१२३४८	२८५८२३८

भागधारक कंपनी इत्यादीचा तपशील : लागू नाही
समभाग / अधिमान भागात परिवर्तनिय रोख्याबाबत तपशील : निरंक

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १० इतर भाग

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी रुपये	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी रुपये
अ) भाग आवेदन राशी आवंटन प्रलंबीत		
सुरुवातीची शिल्लक	२९४५४११९६४	२९४७४६३१६४
चालू वर्षातील भर	--	२५०००००
वजा :- चालू वर्षातील आवंटन	(२९४५४११०००)	(४५५२०००)
वजा :- अपूर्णांकातील रक्कम इतर उत्पन्नाला स्थानांतरीत	(९६४)	--
अखेरची शिल्लक	--	**२९४५४११९६४**
संचिती व अतिरेक		
ब) भांडवल संचिती		
सुरुवातीची शिल्लक	४५६५६५२१०४	३९७५५०८६००
अधिक : चालू वर्षातील बदल	५४०४७९२४३	५९०१४३५०३
वर्षाअखेर शिल्लक	**५१०६१३१३४७**	**४५६५६५२१०४**
क) संचित नफा (विवरणपत्रानुसार आधिक्य)		
सुरुवातीची शिल्लक	६४७९४३८२२८	५९२६२४८०८०
अधिक : चालू वर्षातील नफा	९६६०५७१८३	९३३३५६५०९
यापूर्वीच्या वर्षातील आयकर परतावा	२०३७४५०७	--
	७४६५८६९९१७	**६८५९६०४५८९**
वजा :- समायोजना		
i) प्रस्तावित समता भागावरील लाभांश वितरण	२७६६००००	--
ii) प्रस्तावित समता लाभांशावरील कर	५६३१८७०	--
iii) व्यवस्थापन आरखड्यानुसार (अनिवार्य)रोपवनासाठी भांडवली संचिती	३८३९७५८३१	३८०१६६३६१
संचित आधिक्याची अखेरची शिल्लक (क)	**७०४८६०२२१६**	**६४७९४३८२२८**
एकूण बेरीज (अ+ब+क)	**१२१५४७३३५६३**	**१३९९०५०१४९५**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - ११ कर्ज

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
जागतिक बँकेच्या मदतीने महाराष्ट्र वानिकी प्रकल्पाकरीता महाराष्ट्र शासनाकडून अप्रतिभूत ऋण	निरंक	निरंक
एकुण बेरीज	--	--

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १२ व्यापारी देणी

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
व्यापारी देणी :		
अ) व्यापारी देणी (लघुउद्योग उपक्रमा व्यतिरिक्त)	२१६५८२०	६१५७५२४
एकूण बेरीज	२१६५८२०	६१५७५२४

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १३ इतर चल देयता

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
अ) पुरवठाधारक / कंत्राटदार यांचेकडून व्यापारी ठेवी	२१७२७३०९	१८८६२८०६
ब) ग्राहक व इतरांकडून अग्रीम	३९९६८४१३८	२३२२५७३७५
क) संविधीक / इतर भरणा करावयाची देय रक्कम (स्त्रोतातून कपात केलेला आयकर, कर्मचारी भविष्य निधी अंशदान आणि मूल्यवर्धीत कर ई.)	८७९८६६७१	११५७९३९९७
ड) इतर देणी	५८७७६२४०२	६०५८९३७२०
इ) विविध शासन योजने अंतर्गत इतर ठेवी	११०८५२१२७२	१२१६२९३५१५
एकूण बेरीज	२२०५६८१७९३	२१८९१०१४१३

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १४ चालू कर देयता (निव्वळ)

तपशील	चालू वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दि.३१ मार्च, २०१७रोजी
	रुपये	रुपये
चालू कर देयता (निव्वळ)	५८२४११५	२००६५७४

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १५ कार्यापासून महसूल (उत्पन्न)

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) उत्पादनाची विक्री (सकल) (खालील टिपणी १५ (i) पहावी)	२०६७८८५९६६	१६०६१४४४६८
वजा : माल परत	२१७८५०	४००३००
उत्पादनाची विक्री (निव्वळ)	**२०६७६६८११६**	**१६०५७४४१६८**
ब) टर्न की रोपवने प्राप्ती	१३४२७२५४०	८६०१३०५७
क) कार्यापासून इतर महसूल	१७४२९७१५	१३७२५०५९
ड) निसर्ग पर्यटनापासून प्राप्ती	१०२४७०६९	१०२०२६३३
कार्यापासून महसूलाची एकुण बेरीज	**२२२९६१७४४०**	**१७१५६८४९१८**

टिपणी - १५ (i) कार्यापासून महसूल (उत्पन्न)

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
i) उत्पादनाचे विक्री (सकल) अंतर्भूत		
अ) रोपवन विरळणी कार्यविधी	९५६८८६५८७	१०२७६१०८९३
ब) कापणी कार्यविधी	१४५०७२८४६	६५५९८०५०
क) वृक्ष काढणी कार्यविधी	९६२८७४५१५	५०४००६१२३
ड) इतर (बियाणे, सागी जड्या / रोपे / मिश्र खत/ गांडूळ खत इ. अंतर्भूत)	३०५२०१८	८९२९४०२
इ) औषधी वनस्पती रोपवन कार्यविधी	--	--
उत्पादनाचे विक्रीची एकुण बेरीज	**२०६७८८५९६६**	**१६०६१४४४६८**
ii) माल परत :		
अ) रोपवन विरळणी कार्यविधी	२०५०	--
I) कापणी कार्यविधी	१८००	७४९००
क) वृक्ष काढणी कार्यविधी	२१४०००	३२५४००
माल परत एकूण बेरीज	**२१७८५०**	**४००३००**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १६ इतर उत्पन्न

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) व्याजाचे उत्पन्न (खालील टिपणी १६ (i) पहावी)	१४३१४९०६७	१५६२३५२८१
ब) क्षतीपूर्ती दावे प्राप्ती	१०१२५५८१	२२७७२०
क) कार्याव्यतिरिक्त इतर उत्पन्न	१५१२८४३२	८२४८५३६
एकुण बेरीज - इतर उत्पन्न	**१६८४०३०८०**	**१६४७११५३६**

टिपणी - १६ (i)

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
i) व्याजाचे प्राप्तीत अंतर्भूत :-		
बँकेकडून प्राप्त व्याज		
ठेवीवर	११९८८१४०१	१४३६९५५०८
इतर शिल्लक रकमेवर	१९९५४०६४	१२०१०६७४
ऋण व अग्रीमावरील व्याज	३५९२९९	५२९०९९
आयकर परतावा रकमेवर व्याज	२९५४३०३	--
एकुण बेरीज - व्याजाचे उत्पन्न	**१४३१४९०६७**	**१५६२३५२८१**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १७ वापरलेल्या मालाची किंमत

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
विरळण कार्यक्रम (रु. ३०३.४० लाख रोपवन खर्चाचे निर्लेखन अंतर्भूत करुन (मागील वर्षी रु. २०७.३३ लाख)	४११७१२५१७	४४९९५०२४३
कापणी कार्यक्रम	८६१६२४०१	५८६२२५९०
वृक्ष काढणी कार्यक्रम	२७८९८५८६४	२३५६८०९१३
विभाजनीय व्ययाची वाटणी विरळण कार्यक्रम	१०७५४०४००	१२२३०१७८८
विभाजनीय व्ययाची वाटणी कापणी कार्यक्रम	१९९७०४४०	९५९४१६१
विभाजनीय व्ययाची वाटणी वृक्ष काढणी कार्यक्रम	६६५३०८४८	५५५४३२१३
बिज संकलन कार्यविधी (बीज भूखंड विकास खर्चाचे निर्लेखन रु. २.९६ लाख अंतर्भूत करुन) (मागील वर्षी रु. ३.७० लाख)	११११७३३३१	९६२१२८०
गांडूळ खत / मिश्र खत कार्यक्रम	२२८२४५३	१७९०८८६
औषधी वनस्पती कार्यक्रम	८८५५०५३	१०८६३८६६
टर्नकी रोपवन कार्यविधी	१३१२१०९२८	९२१५७९३१
विक्री झालेल्या सागी जळ्या / रोपे / पॉलीपॉट इत्यादिंची किंमत	७४३३५३	६४०४८५९
वजा:- विभागीय कामासाठी वापरलेला माल		
विभागीय कामासाठी वापरलेल्या बियांण्यांची किंमत	(६४७५९१५)	(६५७५९७४)
विभागीय कामासाठी वापरलेल्या मिश्र खत / गांडूळ खताची किंमत	(१७८२८३६)	(१०२५२५४)
विभागीय कामासाठी वापरलेल्या विरळणी मालाची किंमत	(८०१०३)	(११२६०२)
विभागीय कामासाठी वापरलेल्या कापणी कार्यक्रमाचे मालाची किंमत	(१८३५०६३)	--
विभागीय कामासाठी वापरलेल्या वृक्ष काढणी कार्यक्रमाचे मालाची किंमत	(५२६६)	--
विरळणी कार्यक्रमातंर्गत निर्लेखित केलेल्या जळीत मालाची किंमत	--	(९३६६६)
एकूण वापरलेल्या मालाची किंमत	**१११४९८८४०५**	**१०४४७२४२३३**

टिपणी - १७ (i) तयार मालाचा स्कंध आणि प्रगती पथावरील कामाचे आधिक्यात झालेला बदल

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी ---------------------- रुपये	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी ------------------------ रुपये
प्रगतीपथावरील कामे		
सुरवातीची शिल्लक (अ)	१२२०५७१३४	८१०३५२५५
अखेरची शिल्लक (ब)	६९०१३१९७	१२२०५७१३४
प्रगतीपथवरील कार्याचे आधिक्यातील बदल (क) = (अ - ब)	**५३०४३९३८**	**(४१०२१८८०)**
तयार मालाचे स्कंधातील बदल		
सुरवातीची शिल्लक (ड)	५८४५७८७२८	२४१२४६७५७
अखेरची शिल्लक (इ)	७९३१८७६५३	५८४५७८७२८
तयार मालाचे स्कंधातील बदल (फ) = (ड - इ)	**(२०८६०८९२४)**	**(३४३३३१९७२)**
एकुण तयार मालाचा स्कंध आणि प्रगतीपथवरील कार्याचे आधिक्यातील बदल (ग) = (क + फ)	**(१५५५६४९८७)**	**(३८४३५३८५१)**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १८ कर्मचारी लाभ खर्च

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) विभाजनीय व्यय		
१) वेतन व मजुरी	१८४८१५७२६	१८०१५४६७७
२) भविष्य निर्वाह निधी आणि इतर निधीतील अंशदान		
सेवा उपदान	२५४७०४३८	७०५८०३९
रजा रोखीकरण आणि निवृत्ती लाभ	५१८९४३२	२६३४८१६८
निवृत्ती / रजा वेतन अंशदान	४५८०५४१	४८३९०९२
भविष्य निर्वाह निधी आणि इतर अंशदान	१९११५५७१	१८८५१२५१
३) कर्मचारी कल्याण खर्च	१६८२४	१००४००४
एकुण सकल कर्मचारी लाभ खर्च	**२३९१८८५३२**	**२३८२५५२३१**
वजा : ९०% विभाजनीय व्यय स्थानांतरीत (टिपणी क्र. २१, टिपणी क्र. २४ सोबत वाचावे)	**२१५२६९६७९**	**२१४४२९७०८**
ब) अविभाजनीय व्यय		
१) ५ वा ६ वा वेतन अंशदान	५०००००००	--
२) कर्मचा-यांना प्रोत्साहन भत्ता	४००००००	--
कर्मचारी लाभ खर्च	११३९१८८५३	२३८२५५२३

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - १९ घसारा व कर्जफेडीची तरतूद खर्च

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८ रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) विभाजनीय व्यय		
घसारा टिपणी क्र. १ अ नुसार	२२७६५४२९	१९९७८२९८
वजा : इतर कार्यक्रमातंर्गत स्थानांतरण	२९११४२४	२८५९०२५
निव्वळ घसारा	**१९८५४००५**	**१७११९२७३**
वजा : ९०% विभाजनीय व्यय स्थानांतरीत (टिपणी क्र. २१, टिपणी क्र. २४ सोबत वाचावे)	**१७८६८६०४**	**१५४०७३४५**
एकूण घसारा व कर्जफेडीची तरतूद खर्च	**१९८५४०१**	**१७११९२८**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

टिपणी - २० इतर व्यय

तपशील	चालू वर्षी दि.३१ मार्च, २०१८रोजी	मागील वर्षी दि.३१ मार्च, २०१७ रोजी
	रुपये	रुपये
अ) विभाजनीय व्यय		
प्रशासकीय खर्च		
व्यवस्थापकीय संचालकांचे पारिश्रमिक	२७९०६२९	१४६५८२७
संचालकांचे बैठक शुल्क	७५००	६५००
प्रवास व वाहन खर्च	५५२२१२२	५३०९६३७
भाटक	१२६९४१७	१३५५९६७
कर व सारा	१५८३१०४	८३६०२७
जाहिरात	२५७०३५	३०२३३४
पुस्तके आणि नियतकालीके	२२१७५८	१३३५५८
छपाई व लेखन सामुग्री	३२८०२१६	३९४८६५५
टपाल, दूरध्वनी, दूरसंदेश	१९३३१४७	२६९५७३७
कार्यालयीन खर्च	१९३०९७३०	१७४३१०१८
अधिकोष आकार / वर्तन	२५१२५८	२१६७९२
कर्मचा-यांकरीता गणवेष खर्च	१४४१००	३३४०६७
संपत्तीवरील विमा	७८८९६८	७४७०४५
वेबसाईट खर्च	४९२००	७७९७४
प्रशिक्षण खर्च	१५४८१३०	५१५८१०
<u>दुरुस्ती व देशभाल खर्च :-</u>		
रस्ते व इमारती	१८०४०३६१	१५०६३१४०
यंत्रे व संयंत्रे	४५९५०९	११२६९८७
वाहने	९५५७२१०	१०२३०७७१
	६७०१३३९३	६१७९७८४५
वजा : विभाजनिय व्यय स्थानांतरीत (टिपणी २१ टिपणी २४ सोबत वाचावे)	६०३१२०५४	५५६१८०६०
विभाजनीय व्ययाची उप बेरीज (अ)	**६७०१३३९**	**६१७९७८५**

ब) अविभाजनीय व्यय		
प्रशासकीय खर्च		
मा. अध्यक्षांना मानधन	१२६०००	११५५००
लेखा परीक्षकांना शोधन		
लेखा परीक्षण शुल्क	२७५८८०	२६२२००
कर लेखा परीक्षण शुल्क	७२६००	६९०००
मूल्यवर्धित कर लेखा परीक्षण शुल्क	२४२०००	२३००००
सेवा उपदान ट्रस्टचे लेखा परीक्षण शुल्क / अंशदान	६१७७००	४४४५६५
लेखा परीक्षकांनी केलेला खर्च (प्रवास खर्चाची प्रतिपूर्ती)	१६१००	५०५२१
	१३५०२८०	**११७१७८६**
सेवा कर	६६३९	१५४३४३
व्यवसाय कर	२०००	२०००
महाराष्ट्र मूल्यवर्धित कर / वस्तु व सेवा कर खर्च	१८२५६१७	३६३१२३१
दाखल शुल्क व नोंदणी शुल्क	२६५७५७९८	९०३०७
विधी व्यय	१७४१४०६	८६८४१६
मुद्रांक शुल्क	२९४५४११	४७३५
<u>**निसर्ग पर्यटन कार्यविधी**</u>		
एकुण खर्च	१७४५८७१०	१५३१७६१६
वजा : संबंधित कार्यविधीला स्थानांतरण	२७९०८६८	१९६३७११
निव्वळ खर्च	**१४६६७८४२**	**१३३५३९०५**
संशोधन व विकास	१०५६१५	४८०५७५
संयुक्त सामाजिक जबाबदारी (CSR) खर्च	१४९६१०००	१३७०१०००
व्यवस्थापन आराखडा तयार करणे	१९६५०	--
डॉ. एपीजे कलाम पार्क वरील खर्च	४६७५४२५	१२१९१४१
निर्लेखित / जप्त केलेली रक्कम	८८६३१०	३८९२८६२
सेवा समाप्ती क्षतीपूर्ती	--	२१००७३
वन्यप्राणी हल्ल्यामुळे क्षतीपूर्ती इ	११०१८४१९	६५७१७९०
संदिग्ध ऋण व अग्रीमा करीता तरतूद	१११५२५२	४०९७३३५
एकुण अविभाजनिय व्ययाची उपबेरीज (ब)	**८१८९६६६३**	**४९४४९४९८**
एकूण बेरीज	**८८५९८००२**	**५५६२९२८३**

टिपणी क्र. - २१
सन २०१७-१८ या वर्षाकरिता ९०% विभाजनीय व्ययाची विभागणी

कार्यविधी	चालू वर्ष २०१७-१८	मागील वर्ष २०१६-१७
	विभाजनीय व्ययाचा हिस्सा	विभाजनीय व्ययाचा हिस्सा
	रुपये	रुपये
टिपणी क्रमांक २४ नुसार		
१) महाराष्ट्र वानिकी प्रकल्प	५९७५१	२८१६१
२) पडीत जमिन विकास कार्यक्रम	३७२३	१००९५
(बँक अर्थसहाय्या अंतर्गत)		
३) चालू साग रोपवन कार्यक्रम	२०४७२३०	८४४१८००
४) समृध्दी रोपवन कार्यक्रम	२०५९	--
५) व्यवस्थापन आराखड्यानुसार (अनिवार्य) रोपवन कार्यक्रम	५७७६६२३९	५९४३९९२०
६) टर्न की रोपवने (प्रगतीपथावरील कार्य)	२८६२३८६५	२७६९६८४६
७) **औषधी वनस्पती**		
एनएमपीबी अंतर्गत	९२९५३९	९०६८८३
एकुण (१ ते ७)	**८९४३२४०६**	**९६५२३७०५**
८) विरलन कार्यक्रम मालाची किंमत	१०७५४०४००	१२२३०१७८८
९) कापणी कार्यक्रम मालाची किंमत	१९९७०४४०	९५९४१६१
१०) वृक्ष काढणी कार्यविधी मालाची किंमत	६६५३०८४८	५५५४३२१३
११) टर्नकी रोपवने (पूर्ण झालेले प्रकल्प)	९९७६२४३	१४९२२४६
एकुण (८ ते ११)	**२०४०१७९३१**	**१८८९३१४०८**
एकुण बेरीज	**२९३४५०३३७**	**२८५४५५११३**

महाराष्ट्र वनविकास महामंडळ मर्यादित

दिनांक ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षाचे लेख्याशी संबंधित असलेली टिपणी

टिपणी - २२ : महत्वाच्या लेखाविषयक धोरणांचा सारांश.

अ) वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्याचा आधार.

कंपनी व्यवहार मंत्रालय यांनी निर्गमीत केलेल्या सुचनेप्रमाणे कंपनीने दिनांक १ एप्रिल २०१६ पासुन कंपनी नियम २०१५ भारतीय लेखांकन मानक (" Ind A S ") स्विकृत केले आहे. मागील कालावधीसुध्दा भारतीय लेखांकन मानक (" Ind A S ") प्रमाणे पुनर्निर्देशित करण्यात आला आहे. ही वित्तीय विवरणपत्रे कंपनी अधिनियम २०१३ (कलम 133 सह वाचावे) नियम २०१५ अन्वये अधिसूचीत भारतीय लेखांकन मानक (" Ind A S ") प्रमाणे तयार करण्यात आली आहे.

हि वित्तीय विवरणपत्रे काही निश्चीत वित्तीय संपत्ती व देयता ज्याचे मोजमाप Ind AS च्या संबंधित तरतुदीनुसार रास्त किमतीने करण्यात आले आहे, वगळता ऐतिहासिक मुल्य संकेतांतर्गत अर्जीत संकल्पनेवर आधारीत लेखा पध्दतीनुसार तयार करुन सादर करण्यात आली आहे.

सदर वित्तीय विवरणपत्रे तयार करताना अनुसरलेली लेखाविषयक धोरणे मागील वर्षी अनुसरलेल्या धोरणाशी सुसंगत आहे.

ब) प्राक्कलनाचा उपयोग

सर्वसाधारणपणे स्विकृत लेखांकन तत्वांनुसार (इंडियन जीएएपी) लेखाविषयक पध्दतीशी अनुरुप अशी वित्तीय विवरणपत्रे तयार करतांना व्यवस्थापनास अंदाज आणि अनुमान करावे लागतात, त्याचा परिणाम वित्तीय विवरणपत्राचे दिनांकास प्रतिवेदित केलेल्या देयतेच्या रकमा आणि त्या प्रतिवेदित कालावधीतील प्रतिवेदित महसूल आणि खर्चाच्या रकमांवर होतो. सोबतच्या विवरणपत्रात उपयोगात आणलेले अंदाज आणि अनुमान व्यवस्थापनाने केलेल्या प्रत्यक्ष वस्तुस्थितीचे व परिस्थितीचे मूल्यांकनावर आधारित आहेत, जे प्रत्यक्ष परिणाम व अंदाजापेक्षा भिन्न राहू शकतील.

वित्तीय विवरणपत्रे तयार करतांना उपयोगात आणलेले अंदाज हे दूरदर्शी असून वाजवी आहेत असा व्यवस्थापनास विश्वास आहे. लेखाविषयक अंदाजात काही सुधारणा झाल्यास त्या भावी प्रभावाने भविष्यात विचारात घेण्यात येतात.

अशा अंदाजाच्या उदाहरणात संदिग्ध ऋणाकरिता तरतूद, आयकर देयता, संपत्ती, यंत्रे व उपकरणांचा वापरायोग्य कालावधी इत्यादिचा अंतर्भाव होतो.

क) रोख आणि रोख सममूल्य

ताळेबंदातील रोख आणि रोख सममूल्य यात बँकेतील शिल्लक, रोख आणि हस्तस्थ धनादेश/धनाकर्ष, हस्तस्थ पोष्टाची तिकीटे इत्यादि अंतर्भूत आहेत. यामध्ये तिन महिने किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीचे मुळ मुदती ठेवीचा समावेश आहे.

ताळेबंदात दर्शविलेली बँकेतील शिल्लक यामध्ये तिन महिन्याचे वरील कालावधीचे परंतू बारा महिन्याचे आतील कालावधीचे मुदती ठेवीचा अंतर्भाव आहे.

ड) विभाजनीय व्यय

पूर्वप्रथेनुसार कंपनीने विभाजनीय व्यय म्हणून कंपनीकरिता एकत्रित संबोधित केलेल्या आस्थापना व वरकड खर्चाचे संविभाजन चालू वर्षात राबविण्यात आलेल्या काही ठराविक दीर्घ मुदतीच्या निश्चित केलेल्या कार्यक्रमांवर भांडवलीकरण आणि उर्वरीत नफा तोटयाच्या हिशेबात टिपणी क्र.२४ (टिपणी क्र.२१ सोबत वाचावे) मध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे करण्यात आले आहे.

इ) प्रत्यक्ष खर्च

कार्यक्रमांशी प्रत्यक्ष संबंध असलेला आणि त्या कार्यक्रमांकरिता झालेला खर्च साधारणपणे अशा संबंधित कार्यक्रमावर खर्ची टाकण्यात येतो. अशा खर्चात मजुरी, साहित्य, आस्थापना व इतर वरकड खर्चाचा अंतर्भाव असतो.

भांडार साहित्य व सुट्या भागाचे खरेदीवरील या वर्षातील खर्च हा संबंधित लेखा शिर्षाअंतर्गत चालू वर्षात खर्ची टाकण्यात आला आहे.

फ) जैवीक संपत्ती

जैवीक संपती जसे रोपवाटीका, वानिकी रोपवने यांचे मुल्यांकन परीव्यय मुल्याने करण्यात आले आहे, कारण वानिकी रोपवनाचे बाजारमुल्य उपलब्ध नसून त्यांचे पर्यायी रास्त किंमतीसाठी मोजमाप करुन मुल्यमापन निश्चित करणे विश्वसनीय नाही.

आर्थिक वर्षाचे सुरुवातीस आणि वर्ष अखेरीस प्रत्येक प्रकारच्या जैविक संपत्तीचे मूल्यांकन भर, विल्हेवाट / इतर समायोजना यांचा ताळमेळ अहवाल स्वतंत्रपणे प्रकट करण्यात आलेला नाही. कारण रोपवाटिका व रोपवनातील भर / घटीचे नैसर्गिक वाढीचे मूल्यांकन शक्य नाही.

रोपवाटिका आस्थापना या लेखा शिर्षाअंतर्गत आरंभीचे आधिक्य अधिक चालू वर्षातील खर्च यामधून १०% खर्च आणि रुट ट्रेनर / क्लोनल रोपवाटिका आस्थापना या लेखा शिर्षाअंतर्गत एकूण खर्चामधून २०% खर्च अनुक्रमे साग रोपवाटीका आणि रुट ट्रेनर व क्लोनल रोपवाटिका या लेखा शिर्षाअंतर्गत स्थानांतरित करण्यात आलेले आहे. ज्या रोपवाटिकेत कामे सुरु नाहीत अशा

रोपवाटिकांचे बाबतीत अशा प्रकारचा १०% / २०% खर्च नफातोटयाचे हिशेबात निर्लेखित करण्यात आला आहे. तथापि, ज्या रोपवाटिकेत आंशिक स्वरुपात कामे सुरु आहेत अशा रोपवाटिकांच्या बाबतीत अशा १०% / २०% खर्चापैकी उद्दिष्टांच्या तुलनेत प्रत्यक्ष वापरलेल्या क्षमतेच्या प्रमाणात खर्च निर्लेखित करण्यात आला आहे.

ग) रोपवन खर्च व बीज भूखंड विकास खर्चाचे निर्लेखन

i) वेगवेगळया क्षेत्रातील जिवंत रोपांची वेगवेगळी टक्केवारी लक्षात घेता, विरलनापूर्वी उभ्या असलेल्या एकूण झाडावरील सुरुवातीच्या प्रमाणशीर रोपवन खर्चाचे प्रमाणात विरलन कामात संबंधित क्षेत्रातून तोडलेल्या झाडावरील सुरुवातीचा प्रमाणशीर रोपवन खर्च निर्लेखित करण्यात आला आहे. बांबू रोपवनाच्या सुरुवातीच्या प्रमाणशीर खर्चाचे निर्लेखन एकूण आठ कापणीमध्ये करण्यांत आले आहे. औषधी वनस्पती रोपवन खर्चाचे निर्लेखन भिन्न रोपासाठी भिन्न कालावधी विचारात घेवून उत्पादनाच्या वर्षात करण्यात आले आहे. शासनास किंवा प्रकल्प प्राधिकरणास आदेशानुसार हस्तांतरित करण्यात आलेल्या रोपवनाचे बाबतीत सुरुवातीचे एकूण रोपवन मूल्य लेख्यात निर्लेखित/समायोजित करण्यांत आले आहे. बीज घटकाअंतर्गत बीज भूखंडा संबंधाने विकास कामावरील खर्च त्या शिर्षाअंतर्गत सुरुवातीच्या आधिक्याचे २०% या दराने निर्लेखित करण्यांत आला आहे.

ii) ताळेबंदात चलसंपत्ती म्हणून अंतर्भूत केलेल्या रोपवन खर्चाची चालू वसुली योग्य एकूण किंमत जोपर्यंत अंदाजित केलेल्या एक अथवा अधिक भागातील नुकसान भरुन काढण्यासाठी पुरेशी आहे तोपर्यंत अशा काही भागातील अयशस्वी रोपवने निर्लेखित करण्यात आलेली नाहीत.

घ) संपत्ती, संयत्रे व उपकरणे आणि प्रगतीपथावरील भांडवली कामे

भारतीय लेखांकन मानंक (Ind AS) संक्रमन कालावधीनंतर कंपनीने संपत्ती, संयंत्रे व उपकरणांचे मुल्यांकन पुर्वीचे जीएएपी (GAAP) नुसार दिनांक 1 एप्रील 2015 ला मान्यता दिल्याप्रमाणे संपत्ती, संयंत्रे व उपकरणांचे निर्धारीत मुल्य मानीव मुल्य म्हणुन चालु ठेवण्याचे ठरविलेले आहे.

मूर्त आणि अमूर्त अशा दोन्ही प्रकारच्या संपती, संयत्रे व उपकरणे संपादित मूल्य / बांधकाम मूल्य यातून संचित घसारा कमी करुन दर्शविण्यात आले आहे. संपत्ती मूल्यात खरेदी किंमत, कर, शुल्क, भाटक व संपत्ती चालू स्थितीत आणण्यासाठी लागणा-या इतर प्रत्यक्ष खर्चाचा समावेश आहे. महत्वाच्या प्रकल्पाकरिता इतर पूर्व तयारी वरील खर्चाचे सुध्दा उचित ठिकाणी भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

प्रगतीपथावरील भांडवली कामाअंतर्गत संपत्ती, यंत्रे व उपकरणे ज्या वर्षअखेर उद्देशित उपयोगासाठी अजून तयार नाही अशा स्थिर संपत्ती संपादित करण्यासाठी झालेला खर्चाचा व दिलेल्या अग्रिमाचा अंतर्भाव आहे.

ताळेबंदाच्या दिवशी हस्तस्थ आणि उपयोगात न आलेल्या बांधकाम साहित्याची किंमत "प्रगतीपथावरील भांडवली कामे " या स्वतंत्र लेखाशिर्षाअंतर्गत अंतर्भूत आहे.

च) घसारा आणि शिल्लक मूल्य

कंपनी अधिनियम २०१३ च्या परिशिष्ट II मध्ये विहित केल्यानुसार मूर्त संपत्ती, यंत्रे व उपकरणांवर वापरायोग्य आयुष्यावर आधारीत घसाऱ्याची तरतूद करण्यात आली आहे.

कंपनी अधिनियम २०१३ अन्वये परिशिष्ट II मध्ये विनिर्दिष्ट केल्यानुसार संपत्तीचे अंदाजित वापरायोग्य कालावधीचे प्रयोजन केले आहे. त्यानुसार संपत्तीचे शिल्लक वहनक्षम मुल्य उर्वरीत सुधारीत वापरायोग्य कालावधीमध्ये अवक्षयित करण्यात आले आहे. ज्या संपत्ती, यंत्रे व उपकरणांचे आयुष्य दिनांक ०१/०४/२०१४ रोजी संपुष्टात आले आहे, अशा स्थिर संपत्तीचे अवक्षयित मुल्य नफा-तोटयाचे विवरणपत्रातील आरंभीच्या शिल्लक आधिक्यातून समायोजित करण्यात आले आहे.

संपत्तीची भर किंवा घट या संबंधाने पूर्ण महिना आधारभूत धरुन भर/घटीचे संबंधात प्रमाणशीर घसाऱ्याची परिगणना करण्यात आली आहे. वापरास अयोग्य परंतु विक्री न झालेल्या संपत्तीवर वापरास अयोग्य घोषित केल्यानंतर घसाऱ्याची आकारणी करण्यात आलेली नाही. तसेच प्रकल्प प्राधिकरणास किंवा शासनास, आदेशानुसार स्थानांतरीत केलेल्या स्थिर संपत्तीचे निर्लेखन अवक्षयित मूल्याने करण्यात आले आहे.

प्रत्येकी रु.५०००/-(पाच हजार मात्र) पर्यंत किंमतीच्या संपत्ती खरेदीचे वर्षात पूर्णपणे अवक्षयित करण्यात आल्या आहेत.

छ) संपत्तीचे नुकसान

कंपनीच्या संपत्तीच्या वहनक्षम मुल्याचा आढावा प्रत्येक ताळेबंदाच्या दिवशी घेण्यात येत असुन त्यात संपतीचे नुकसान झाले किंवा कसे हे ठरविण्यात येते व संपत्तीच्या वहनक्षम रकमेचा आढावा घेवून संपत्तीचे वहनक्षम मूल्य वसुलीयोग्य मूल्यापेक्षा अधिक असल्यास त्या मर्यादेपर्यंत बिघाडामुळे झालेल्या नुकसानीची तरतूद करण्यात येते. संपत्तीचे वसुलीयोग्य मूल्य हे निव्वळ विक्रीमूल्य तसेच वापरातील मूल्यापेक्षा जास्त आहे. संपत्तीच्या सतत वापरानंतर उपयोगी कालावधी अखेर प्राप्त होणारा भविष्यातील अंदाजित अपेक्षित रोख प्रवाह हे संपत्तीचे वापरातील सध्याचे मूल्य आहे. बिघाडामुळे झालेले नुकसान नफातोटयाचे हिशेबात अथवा पुनर्मूल्यांकन संचिती मधून, जे लागू असेल त्याप्रमाणे विचारात घेण्यात येते.

ज) अनुदानाचे लेखांकन

शासकीय अनुदानाशी संबंधित संलग्न अटींचे पालन करण्यात येईल आणि अनुदान प्राप्त होईल यासंबंधाने वाजवी खात्री असेल तरच असे अनुदान कंपनीव्दारे मान्य करण्यात येते.

प्रवर्तकाचे अंशदान या स्वरुपातील शासन अनुदान हे संचिती अंतर्गत जमा करण्यात येते व भागधारकाच्या निधीचा भाग म्हणून संबोधण्यात येते.

राजस्व खर्चाशी संबंधित शासकीय अनुदानाचे लेखांकन, ज्या खर्चाची भरपाई करण्याचे उद्देशित आहे त्या खर्चाएवढे उत्पन्नाशी संबंधित शासकीय अनुदान संबंधित कालावधीत नफातोटयाचे हिशेबात पध्दतशीर आधारावर दर्शविण्यात आले आहे. असे अनुदान एकतर उत्पन्नांतर्गत वेगळयाने दर्शविण्यात येते किंवा संबंधित खर्च प्रतिवेदित करतांना कमी करण्यात येते.

ठराविक कार्यक्रमासाठी शासनाकडून प्राप्त झालेला निधी संबंधित कार्यक्रमाच्या निधी लेख्यात जमा करण्यात आला आहे.

झ) गुंतवणूक

चलगुंतवणूक अशी गुंतवणूक आहे की, ज्याचे स्वरुप त्वरीत वसुलीयोग्य आहे आणि ज्या मागील हेतू गुंतवणूक केल्याचे दिनांकापासून एक वर्षापेक्षा अधिक कालावधीसाठी ताब्यात ठेवण्याचा नाही.

ट) संशोधन व विकास खर्च

प्रायोगिक तत्वावर घेण्यात आलेली सिंचित /उर्जा रोपवने इत्यादि सह कंपनीमध्ये किंवा अन्यथा "**संशोधन व विकास**" या लेखाशिर्षाअंतर्गत करण्यात आलेला खर्च ज्या वर्षात करण्यात आला त्याच वर्षी पूर्णपणे नफातोटयाचे हिशेबात सदर लेखाशिर्षाअंतर्गत खर्ची टाकण्यात आला आहे.

ठ) महसूल मान्यता

मालाच्या विक्रीपासूनचे उत्पन्न महत्वाची जोखीम व स्वामित्वाचा मोबदला खरेदीदारांकडे स्थानांतरीत केल्यानंतरच मान्य करण्यात येते, आणि व्यापारी कमीशन व सूट विचारात घेवून निव्वळ रकमेत दर्शविण्यात आले आहे.

" टर्न की " आधारावर घेतलेल्या रोपवन प्रकल्पाचे बाबतीत लाभ किंवा हानीची परिगणना प्रकल्प पूर्ण झालेल्या/करार समाप्त झालेल्या वर्षात करण्यात आली आहे.

ढ) रजा रोखीकरण

कंपनीव्दारे कर्मचा-यांकरिता रजा रोखीकरण निवृत्ती लाभाकरिता तरतूद करण्यात येते. कर्मचा-यांना भविष्यात रोखीकरण करण्यासाठी ठराविक मर्यादेच्या अधिन राहून रजा संचय करण्याचा हक्क आहे. भारतीय आयुर्विमा महामंडळाने कळविलेल्या वार्षिक रकमेच्या आधारावर देयतेची तरतूद करण्यात आली आहे.

ण) सेवा उपदान

भाविष्यात देय असलेल्या सेवा उपदानाच्या लाभाची प्रत्येक ताळेबंदाच्या दिनांकाची देयता भारतीय आयुर्विमा महामंडळातर्फे प्रक्षेपित एकक पत (Projected Unit credit Method) पध्दतीचा उपयोग करुन ठरविली जाते. विमागणित शास्त्रानुसार गृहीतकातील बदलामुळे उत्पन्न होणारा लाभ अथवा हानी निर्मितीच्या कालावधीचे नफातोटयाचे विवरणपत्रात दर्शविण्यात आली आहे.

सेवा उपदानासाठी भारतीय आयुर्विमा महामंडळाच्या गट सेवाउपदान विमा योजनेमार्फत निधी उपलब्ध होत आहे.

आयुर्विमा महामंडळाने केलेल्या मुल्यांकनाचे आधारे कंपनीच्या पात्र समयश्रेणी कर्मचा-यांकरिता सेवा उपदानाची तरतूद करण्यात आली आहे.

त) वस्तू व सेवा कर (GST) / महाराष्ट्र मुल्यवर्धीत कराची वसुली आणि शोधन

वस्तू व सेवा कर (GST) / महाराष्ट्र मूल्यवर्धीत कराची वसुली आणि भरणा याची नोंद त्या प्रयोजनासाठी ठेवलेल्या वेगळया लेख्यात करण्यात आली आहे. यापूर्वीच्या निर्धारण वर्षाशी संबंधित, यापूर्वी निश्चित करता येण्यासारखी नसलेली कोणतीही निर्विवाद कर मागणी ज्या वर्षात शोधन झाले किंवा आदेश प्राप्त झाले त्या वर्षात हिशेबात घेण्यात आली आहे.

थ) शासकीय विभाग/यंत्रणाकडे स्थानांतरीत रोपवन व इतर संपत्तीचे क्षतिपूर्ती दावे

शासकीय विभाग/यंत्रणांकडे स्थानांतरीत करावयाच्या रोपवन व इतर संपत्तीचे क्षतिपूर्ती दाव्याची रक्कम, प्रकल्प प्रस्तावास शासनाकडून मान्यता मिळाल्यानंतर कंपनीने सादर केलेल्या दाव्याच्या आधारे करण्यात आली आहे. कंपनीची रोपवन व इतर संपत्ती शासकीय विभागास समर्पित केल्याचे प्रकरणी क्षतिपूर्तीच्या दाव्याची रक्कम खर्चाचे आधारावर दर्शविण्यात आली आहे.

द) तरतूद आणि संभाव्य देयता.

भूतकाळातील घटनांपासून निर्मित संभवनीय दायित्व परंतु ज्याचे अस्तित्व घडणे किंवा न घडणे यावरुन निश्चित करता येईल, एक किंवा अधिक भविष्यकालीन घटना ज्या पूर्णपणे कंपनीच्या नियंत्रणात नाहीत किंवा ज्या प्रकरणात भविष्यकालीन साधनांच्या विल्हेवाटीसंबंधाने सध्याचे दायित्व मोजता येवू शकत नाही किंवा दायित्वाबाबत विश्वसनीय अंदाज करता येत नाही अशा संभाव्य देयता दर्शविण्यात आल्या आहेत.

साधनांच्या विल्हेवाटीत अंतर्भूत आर्थिक लाभामुळे दायित्व निकाली काढता येणे शक्य असेल आणि ज्या संबंधाने निश्चित अंदाज करता येतील अशा विश्वसनीय अंदाजाचे आधारावर तरतूद करण्यात आली आहे. केलेली तरतूद आवश्यकतेपेक्षा कमी नाही तसेच वर्षाचे शेवटचे दिनांकास असलेले दायित्व निकाली काढण्यासाठी आवश्यक तरतूद योग्य अशा अंदाजाचे आधारावर ठरविण्यात आली आहे.

संभाव्य संपत्ती विचारात घेण्यात आलेल्या नाहीत किंवा वित्तीय विवरणपत्रात दर्शविलेल्या नाहीत.

ध) उत्पन्नावरील करांचे लेखांकन

करासंबंधाने खर्चात चालू आयकर आणि लांबणीवर टाकलेला कर भार/जमा यांचा अंतर्भाव आहे. आयकर अधिनियम १९६१ च्या तरतूदीनुसार कर देयतेची परिगणना करुन त्या आधारावर दरवर्षी चालू कराची तरतूद करण्यात येते.

ताळेबंदाच्या दिनांकास अधिनियमित किंवा कायम अधिनियमित कर दर तसेच कर नियम यांचा उपयोग करुन कर देय उत्पन्न आणि लेख्यानुसार उत्पन्न यामधील कालावधीतील फरकामुळे लांबणीवर टाकलेल्या देयतेची नोंद करण्यात आली आहे. लांबणीवर टाकलेल्या संपत्तीच्या वसुलीची वाजवी निश्चिती असल्यानंतरच त्याचा विचार करण्यात येतो.

न) रोख प्रवाह विवरणपत्र

रोखप्रवाह अप्रत्यक्ष पध्दतीचा उपयोग करुन प्रतिवेदित करण्यात आला आहे. ज्याव्दारे रोख स्वरुपात नसलेले व्यवहार पुढे ढकललेले किंवा उपार्जित भूत किंवा भविष्यातील कामांपासून रोख प्राप्ती किंवा शोधन आणि गुंतवणूकीच्या किंवा वित्तीय रोख प्रवाहाशी संबंधित उत्पन्न किंवा खर्चाच्या कोणत्याही बाबी याच्या परिणामाकरिता आयकरापूर्वीचा नफा समायोजित करण्यात आला आहे. कंपनीचे कार्य, गुंतवणूक तसेच वित्तीय कार्यविधीपासूनचा रोखप्रवाह वेगवेगळा दर्शविण्यात आला आहे.

भ) वस्तुसूची

Ind AS (२) (वस्तूसूची) परिच्छेद ३ (अ) नुसार कृषी विषयक कार्यविधी आणि निष्काषीत केलेले कृषी उत्पादन / वन उपज यांना जैवीक संपत्तीमधून विनिर्दिष्टपणे वगळण्यात आल्यामुळे कंपनीला लागू नाही. वस्तुसूची मध्ये प्रगतीपथावरील कामांचे उत्पादित मूल्यांचा समावेश आहे.विक्रिकरिता तयार मालाचे मूल्यांकन निष्कासनाच्या प्रक्रीयेनंतर होत असून शेवटच्या स्कंधाचे मूल्यांकन निव्वळ वसूली योग्य किमंत / बाजवी मूल्यांने करण्यात येते, व मुल्यांमधील बदल हा त्या कालावधीतील नफा किंवा हानीच्या स्वरुपात मान्य करण्यात येते.

फ) प्रतिभाग मिळकत

समता भागधारकाचा संबंध असलेल्या चालू वर्षाचे नफा किंवा तोटयास या वर्षात शिल्लक असलेल्या समता भागाचे भारित सरासरीने भागून मूळ प्रतिभाग मिळकतीची परिगणना करण्यात आली आहे.

म) प्रस्तावित लाभांश

वार्षिक सर्वसाधारण सभेतील मान्यतेच्या अभावी संचालक मंडळाने शिफारस केल्यानुसार लाभांशाची तरतूद लेख्यात करण्यात आली नाही. समता भागावरील लाभांस हा वार्षिक सर्वसाधारण सभेत भागधारकाने मान्यता दिलेल्या तारखेला देयता म्हणुन अभिलीखीत करण्यात येतो.

टिपणी — २३ भाग :- भाग आवेदन राशीचे रुपांतरण:-

कंपनीने सन २०१७ -१८ या आर्थिक वर्षात संचालक मंडळाचे १८२ व्या सभेत दि. २९.०९.२०१७ रोजी रु. २९४५४. ११ लाख रक्कमेचे भाग मा. राज्यपाल महाराष्ट्र राज्य यांचे नांवे आवंटित केलेले आहे.

टिपणी - २४ विभाजनीय व्ययाचे संविभाजन

चालू वर्षातील एकूण रु.३२६०.५६ लाख (मागील वर्षी रु. ३१७१.७२ लाख) विभाजनीय व्ययापैकी रु.८९४.३२ लाख (मागील वर्षी रु.९६५.२४लाख) रकमेचे ठराविक दीर्घ मुदती कार्यक्रमांवर त्या कार्यक्रमाअंतर्गत क्षेत्रीय कामावरील खर्चाचे प्रमाणात भांडवलीकरण करण्यात आले आहे.

टिपणी - २५ वन विकास कर योजना

वनविकास कर योजना राबविण्यासाठी शासनाकडून पुरविण्यात आलेला निधी, ऋण व अग्रिमाचे स्वरुपात नसल्याचे मत असल्याने ताळेबंदात " संचिती व अतिरेक " अंतर्गत दर्शविण्यात आलेला आहे.

टिपणी - २६ पडीत जमिन विकास कार्यक्रम

शासन निर्णय क्रमांक एफएलडी- १०८६/३०३/प्रक्र-३/फ-२ दि. ३ जून १९८७, क्रमांक इजीएस-११८८/१८८/इजीएस-६ दि. ७ फेब्रुवारी १९८९ आणि क्रमांक एफडीएम-१०९०/२४००/ प्रक्र-७३/९०/फ-२ दि. १ फेब्रुवारी १९९१ नुसार शासन अर्थसहाय्याअंतर्गत त्याचप्रमाणे बँकांकडून अर्थसहाय्याअंतर्गत पडीत जमिन विकास कार्यक्रम राबविण्यात आला आहे. शासन अर्थसहाय्याअंतर्गत पडीत जमीन विकास कार्यक्रम रोजगार हमी योजना/महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोहयो सह महाराष्ट्र शासनाचा अभिकर्ता म्हणून राबविण्यात येत आहे. शासनाने आस्थापना व वरकड खर्च तसेच पडीत जमीन विकास कार्यक्रमाअंतर्गत कामाच्या खर्चासाठी

पुरविलेला निधी हा प्राप्तीचे स्वरुप विचारात घेवून संचिती व अतिरेक, अप्रतिभूत ऋण तसेच ठेवी आणि अग्रिम या शिर्षाअंतर्गत विनियोजित करण्यात आला आहे आणि खर्च सुध्दा त्यानुसार संबंधित रोपवन लेख्याअंतर्गत विनियोजित करण्यात आला आहे. या कार्यक्रमाअंतर्गत प्राप्त निधीपेक्षा जास्त झालेला खर्च रु.२१२.५९ लाख, (मागील वर्षी रु. २८०.९० लक्ष) चल संपत्तीअंतर्गत येणे रकमांतर्गत दर्शविण्यात आला आहे. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजने अंतर्गत एकूण खर्चात पश्चिम नाशिक वनप्रकल्प विभागातील वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांनी सन २०१२-१३ मध्ये केलेल्या रु.११२.१४ लाख (मागील वर्षी रु. ११२.१४ लाख) खर्चाचा अंतर्भाव त्यांचे विरुध्द सुरु केलेल्या व प्रगतीपथावर असलेल्या चौकशीच्या निर्णयाच्या अधिन राहून आहे.

टिपणी - २७ औषधी वनस्पती रोपवन कार्यक्रम

कंपनीच्या औषधी वनस्पती रोपवन कार्यक्रमाअंतर्गत विविध स्त्रोताअंतर्गत प्राप्त निधी ताळेबंदात " संचिती व अतिरेक " अंतर्गत दर्शविण्यात आला असून, खर्च "जैविक संपत्ती" अंतर्गत औषधी वनस्पती रोपवन कार्यविधी अंतर्गत दर्शविण्यात आला आहे. औषधी वनस्पती संवर्धन व विकास शाखेचा आस्थापना व वरकड खर्च हा औषधी वनस्पती कापणी कार्यक्रमावर दर्शविण्यात आला आहे.

टिपणी - २८ आधुनिक वनवणवा प्रतिबंधक प्रकल्प

आधुनिक वनवणवा प्रतिबंधक प्रकल्प महाराष्ट्र शासनाचे वतीने, कंपनीव्दारे कोणतेही कमिशन न आकारता रोख पध्दतीने राबविण्यात येत असल्यामुळे प्रकल्पाशी संबंधित दि.३१.३.२०१८ रोजी अनुसूचित अधिकोषातील शिल्लक रु.०.१३ लाख (मागील वर्षी रु. ०.१७ लाख) व इतर संपत्ती जरी कंपनीच्या नांवाने असली तरी दि.३१.३.२०१८ रोजीच्या ताळेबंदात दर्शविण्यात आलेली नाही. या प्रकल्पातंर्गत सन २०१७-१८ या वर्षात रु. ३३०.०० लाख (मागील वर्षी रु. २८८.७३ लाख) निधी प्राप्त झाला असून रु. ३३५.४२ लाख (मागील वर्षी रु. ३४८.२५ लाख) खर्च करण्यात आला आहे.

कंपनीव्दारे मागील वर्षापर्यंत केलेला जास्तीचा खर्च शासनाकडून येणे शिर्षातंर्गत दर्शविण्यात आला आहे. जास्तीच्या खर्चापोटी एकत्रित येणे रकमेसाठी रु. २७५.२२ लाख (मागील वर्षी रु. २५८.९१ लाख) शासनाकडे पाठपुरावा करण्यात येत आहे. (टिपणी क्र. ३अ पहावी) .

टिपणी - २९ कॅम्पाअंतर्गत कार्यक्रम / योजना

भारत सरकारने नैसर्गिक सहाय्यभूत पुनर्निर्मिती, वनव्यवस्थापन, पायाभूत सुविधांचा विकास, वन्यजीव संरक्षण व व्यवस्थापन व इतर संलग्न कार्यविधीसाठी कॅम्पाअंतर्गत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांचेमार्फत निधी निर्गमित केला आहे. प्राप्त निधी व खर्च (निव्वळ खर्च) ताळेबंदात इतर चल देयता व इतर भाग – सचिंती व अतिरेक अंतर्गत अंतर्भूत करण्यात आला आहे

टिपणी - ३० गोरेवाडा आंतरराष्ट्रीय प्राणी संग्रहालय

शासन निर्णय क्र.डब्ल्यूएलपी/१००९/प्रक्र-११९/फ-१ दि.२५.११.२०११ नुसार नागपूर येथे गोरेवाडा आंतरराष्ट्रीय प्राणी संग्रहालय प्रकल्प राबविण्यात येत आहे. चालू वर्षात कंपनीला यासाठी रु. २०००.०० लाख (मागील वर्षी रु. ३२००.०० लाख) निधी प्राप्त झाला असून कंपनीव्दारे रु. २९०५.२५ लाख (मागील वर्षी रु. १९१.२७ लाख) खर्च करण्यात आला आहे. शासनाकडून मिळालेला निधी हा अप्रतिभूत ऋण व अग्रीमाचे स्वरुपात नसल्यामुळे प्राप्त निधी व खर्च (निव्वळ खर्च) "इतर चल देयता" या शिर्षाअंतर्गत अंतर्भूत करण्यात आला आहे. उपयोगात न आलेल्या निधीवरील व्याज इ. इतर उत्पन्नात अंतर्भूत करण्यात आला आहे.

टिपणी - ३१ बीज उत्पादन क्षेत्र

मखमलाबाद, तळोदा, किनवट आणि आमगांव येथील (अंदाजे) ९०.०० हेक्टर क्षेत्रावरील बीज उत्पादन क्षेत्र त्यातील संपत्तीसह वनविभागाकडून घेतले असून ते कंपनीच्या वापरात व नियंत्रणाखाली आहे. सदर क्षेत्राचे वापरासंबंधी शर्ती व अटी दि. ३१ मार्च २०१८ पर्यंत ठरविण्यात आलेल्या नाहीत.

टिपणी - ३२ वृक्षकाढणी / कापणी कार्यविधी

पर्यावरण आणि वन मंत्रालय भारत सरकार यांनी वन विषयक कामास, या कार्यविधी अंतर्गत निधीच्या अधिक्यातून व्यवस्थापन आराखडयानुसार (अनिवार्य) रोपवनांची निर्मिती व देखभाल करण्याचे अधिन राहून मान्यता प्रदान केली आहे. या वर्षात कंपनीने साग रोपवन कार्यवर्तुळाअंतर्गत वृक्षकाढणी व इतर कार्यवर्तुळांतर्गत कापणी कार्यविधी राबविली आहे. या कार्यक्रमाअंतर्गत या वर्षातील एकूण खर्च व महसूल अनुक्रमे उपयोग झालेल्या मालाची किंमत व मालाची विक्री या लेखाशिर्षाअंतर्गत दर्शविलेला आहे. कंपनीने जैविक संपत्ती अंतर्गत व्यवस्थापन आराखडयानुसार (अनिवार्य) रोपवन कार्यक्रमावर रु.२८५३.७२ लाख (मागील वर्षी रु. २३१८.०५ लाख) खर्च केला आहे. वृक्ष काढणी कार्यविधीअंतर्गत निष्कासित मालाच्या विक्रीपासून प्राप्त महसूलातून भविष्यात व्यवस्थापन आराखडयानुसार (अनिवार्य) रोपवनांची निर्मिती व देखभाल करण्यासाठी पुरेसा निधी राखून ठेवावयाचा असल्याने त्यासाठी आवश्यक असलेल्या एकूण रु.३८३९.७६ लाख (मागील वर्षी रु. ३८०१.६६ लाख निधीसाठी तरतूद लागू असलेल्या किमान वेतन दरानुसार या वर्षात करण्यात आली आहे.

टिपणी - ३३ कंपनीकडे वनक्षेत्राचे हस्तांतरण

एफडीसीएम लिमिटेडकडे हस्तांतरित केलेले वनक्षेत्र निश्चित करण्यासाठी महाराष्ट्र शासनाने पत्र क्रमांक एफडीसी-१०९४/प्रक्र-५७८/फ-५ दि.११.९.१९९७ व शासन निर्णय क्रमांक एफडीसी-१०९४/ प्रक्र-५७८/फ-५ दि.२३.९.१९९७ निर्गमित केलेला आहे. भूपट्टयाच्या

करारपत्राव्दारे वनक्षेत्र हस्तांतरणाच्या शर्ती व अटी शासनाव्दारे अजूनपर्यंत निश्चित करण्यात आलेल्या नाहीत.

शासन निर्णय क्रमांक एफडीसी-१०७४/६४७४६/फ-५ दि. २७ जून १९७८ चे परिच्छेद क्रमांक (IX) अन्वये भूपट्ट्याच्या कराराची अंमलबजावणी किंवा प्रत्यक्षात भूपट्ट्यावर जमिनीचा ताबा घेणे यापैकी जे अगोदर येईल तेंव्हापासून पाच वर्षापर्यंत वार्षिक रु.१/- याप्रमाणे भाडेपट्टी एफडीसीएम लिमिटेडने द्यावयाची होती. या कालावधीच्या समाप्तीनंतर शासन निश्चित करेल त्याप्रमाणे भाडेपट्टी एफडीसीएम लिमिटेडने शासनास द्यावयाची होती. तथापि भाडेपट्टी अजूनपर्यंत निश्चित करण्यात आलेली नाही. शासन निर्णय क्रमांक एफएलडी-१०८७/२४६२/प्रक्र-३४७/फ-२ दि. ६ सप्टेंबर १९९० नुसार, एफडीसीएम लिमिटेडने वार्षिक रु.१/- प्रति खंड (ब्लॉक) प्रमाणे भूपट्ट्याचे भाडे द्यावयाचे आहे. तथापि वन जमिनीचे भूपट्ट्याचे करारपत्र दि.३१.३.२०१८ पर्यंत झालेले नसल्यामुळे या बाबींवरील देयता निश्चित झालेली नाही, त्यामुळे यापूर्वीचे दि. २७ जून १९७८ चे शासन निर्णयानुसार दि. ३१.३.२०१८ पर्यंतच्या भाडेपट्टी देयतेची तरतूद करण्यात आली आहे.

टिपणी - ३४ कंपनीकडून वनविभागास क्षेत्राचे हस्तांतरण

संचालक मंडळाने दि. २७.६.२०१६ रोजी झालेल्या १७७ व्या सभेत नंदुरबार वन प्रकल्प विभाग बंद करण्याचा ठराव मंजूर केला. शासनाने शासन निर्णय क्र.एफडीसी/२०१६/प्र.क्र.१२२/फ-५ दि. १८.१.२०१७ अन्वये नंदुरबार वन प्रकल्प विभागाचे १७५१२.४८८ हे. क्षेत्र वन विभागास हस्तांतरीत करण्यास मान्यता प्रदान केली. उपरोक्त एकूण क्षेत्रापैकी ५२२६.५९० हे. क्षेत्र दि. ३१.३.२०१७ पर्यंत वन विभागास हस्तांतरीत करण्यात आले असून उर्वरीत क्षेत्र १२२८५.८९८ हे. सन २०१७-१८ मध्ये हस्तांतरीत करण्यात आले आहे.

टिपणी - ३५ कंपनीच्या जमीन व इमारतीचा वनविभागाव्दारे ताबा

नाशिक प्रदेशातील तत्कालीन यावल विभागातील चोपडा येथील रु २१.९० लाख (मागील वर्षी रु. २१.९० लाख) रकमेची जमीन व इमारती वनविभागाच्या ताब्यात आहेत. यासंबंधीचा मोबदला किंवा इतर काही असल्यास याबाबत अजून अंतिम निर्णय झालेला नाही आणि त्यामुळे सदर संपत्तीची मालकी अजूनही कंपनीकडे आहे.

टिपणी - ३६ वस्तुसूची ची प्रत्यक्ष पडताळणी

व्यवस्थापनाने अखेरच्या स्कंधाची प्रत्यक्ष पडताळणी वर्षअखेर केलेली नाही, तथापि यापूर्वीच्या वर्षात खालील त्रुटी आढळून आलेल्या आहेत.

i) प्रत्यक्ष पडताळणीत मध्य चांदा वनप्रकल्प विभागात रु.३४.५६ लाख (मागील वर्षी रु. ३४.५६ लाख) व मार्खंडा विभागात रु.५.३१ लाख (मागील वर्षी रु. ५.३१ लाख) किंमतीच्या वनोपज

मालाच्या स्कंधात तुटीमुळे तफावत आढळून आली आहे. या प्रकरणात प्रशासकीय कार्यवाही सुरु असल्याने सदर माल "मालाचा अखेरचा निलंबन स्कंध" अंतर्गत ठेवण्यात आला आहे.

ii) प्राणहिता वनप्रकल्प विभागातील जिमलगट्टा विक्री आगारातील रु.५.१८ लाख (मागील वर्ष ५.१८ लाख) किंमतीचा माल समाज विरोधी घटकाव्दारे जाळण्यात आला. या प्रकरणात प्रशासकीय कार्यवाही सुरु असल्याने सदर माल "मालाचा अखेरचा निलंबन स्कंध" अंतर्गत ठेवण्यात आला आहे.

टिपणी - ३७ कर्मचा-यांचे सेवा उपदान व रजा रोखीकरण लाभासंबंधात प्रकटीकरण

अ) एफडीसीएम लिमी., कर्मचा-यांचे संबंधाने (वनमजूर वगळून) सेवाउपदान :-

१	**गृहीतक** (Assumption)	**दि.३१.०३.२०१७ रोजी**	**दि.३१.०३.२०१८ रोजी**
	सवलत दर	८.००%	७.५०%
	वेतन वृध्दी	१०.००%	१०.००%
२	**दि.३१.०३.२०१८ रोजी दायित्वाचे वर्तमान मुल्यातील बदल दर्शविणारा तक्ता** रक्कम (रुपये)		
	वर्षाच्या सुरुवातीस दायित्वाचे वर्तमान मूल्य	३६७६३७०४८.००	३२६३८८१८८.००
	व्याज खर्च	२९४१०९६४.००	२६१११०५५.००
	चालू सेवा खर्च	१०८६१८६५.००	८६४१२६६.००
	शोधन केलेले लाभ	(८४६१९४२७.००)	(५६२७८८०१.००)
	दायित्वावर विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान	३०९७७३८.००	७१८५४९२३.००
	वर्ष अखेर दायित्वाचे वर्तमान मूल्य	३२६३८८१८८.००	३७६७१६६३१.००
३	**दि.३१.०३.२०१८ रोजी योजनांतर्गत मालमत्तेच्या रास्त मूल्यातील बदल दर्शविणारा तक्ता**		
	वर्षाच्या सुरुवातीस योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मूल्य	३३०४६८३६५.००	३२२१२१२५६.००
	योजनेअंतर्गत संपत्तीवर अपेक्षित प्राप्ती	२७६४३१०६.००	२३२१९६६६.००
	अंशदान	४८६२९२१२.००	१५४०७६३३.००
	शोधन केलेले लाभ	(८४६१९४२७.००)	(५६२७८८०१.००)

	योजनेअंतर्गत संपत्तीवर विमागणितीय प्राप्ती/(नुकसान)	निरंक	निरंक
	वर्ष अखेर योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मूल्य	३२२१२१२५६.००	३०४४६९७५४.००
४	**योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मूल्य दर्शविणारा तक्ता**		
	वर्षाच्या सुरुवातीस योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मुल्य	३३०४६८३६५.००	३२२१२१२५६.००
	योजनेअंतर्गत संपत्तीचे प्रत्यक्ष प्राप्ती	२७६४३१०६.००	२३२१९६६६.००
	अंशदान	४८६२९२१२.००	१५४०७६३३.००
	शोधन केलेले लाभ	(८४६१९४२७.००)	(५६२७८८०१.००)
	वर्ष अखेर योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मूल्य	३२२१२१२५६.००	३०४४६९७५४.००
	निधीची स्थिती	(४२६६९३२.००)	(७२२४६८७७.००)
	योजनेअंतर्गत संपत्तीवर अंदाजित प्राप्ती पेक्षा जास्तीची प्राप्ती	निरंक	निरंक
	(प्रत्यक्ष प्राप्ती दर = अंदाजित प्राप्ती दर वार्षिक नूतनीकरण दिनांक ३१ मार्च रोजी आल्यामुळे)		
५	**दि.३१.०३.२०१८ रोजी विचारात घेतलेले विमागणितीय प्राप्ती/नुकसान**		
	दायित्वावर विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान	(३०९७७३८.००)	(७१८५४९२३.००)
	वर्षाकरिता विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान योजनेअंतर्गत संपत्ती	निरंक	निरंक
	दायित्वावर विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान	३०९७७३८.००	७१८५४९२३.००
	या वर्षातील विचारात घेतलेली विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान	३०९७७३८.००	७१८५४९२३.००
६	**ताळेबंद आणि नफातोटयाचे विवरणपत्रात विचारात घ्यावयाची रक्कम**		
	वर्ष अखेर दायित्वाचे वर्तमान मूल्य	३२६३८८१८८.००	३७६७१६६३१.००
	वर्ष अखेर योजनेअंतर्गत संपत्तीचे रास्त मूल्य	३२२१२१२५६.००	३०४४६९७५४.००

	निधीची स्थिती	(४२६६९३२.००)	(७२२४६८७७.००)
	ताळेबंदात विचारात घेतलेली निव्वळ संपत्ती / (देयता)	(४२६६९३२.००)	(७२२४६८७७.००)
७	**नफातोटयाच्या विवरणपत्रात विचारात घेतलेले खर्च**		
	चालू सेवा मूल्य	१०८६१८६५.००	८६४१२६६.००
	व्याज खर्च	२९४१०९६४.००	२६१११०५५.००
	योजनेअंतर्गत संपत्तीवर अपेक्षित प्राप्ती	(२७६४३१०६.००)	(२३२१९६६६.००)
	वर्षात विचारात घेतलेले निव्वळ विमागणितीय (प्राप्ती)/ नुकसान	३०९७७३८.००	७१८५४९२३.००
	नफा तोटयाचे विवरणपत्रात विचारात घेतलेला खर्च	१५७२७४६१.००	८३३८७५७८.००

ब) कंपनीने वनमजुरांकरिता आयुर्विमा महामंडळाच्या सेवा उपदान योजनेस अंतीम रुप दिलेले आहे. तथापि आयुर्विमा महामंडळाने AS १५ प्रमाणे प्रगटीकरण करण्यासाठी आवश्यक माहिती पुरविण्यास असमर्थता दर्शविली आहे. त्यामुळे प्रकटीकरण करता आलेले नाही.

क) कर्मचा-यांकरिता रजा रोखीकरण निवृत्ती लाभासंबंधाने प्रकटीकरण करण्यासाठी आवश्यक माहिती पुरविण्यास आयुर्विमा महामंडळाने असमर्थता दर्शविली आहे. त्यामुळे प्रकटीकरण करता येवू शकले नाही.

टिपणी - ३८ कॉर्पोरेट सामाजिक उत्तरदायित्वाबाबत तरतुद

कंपनीने कॉर्पोरेट सामाजीक उत्तरदायीत्व कार्यविधीची (**CSR**) व्यवस्था पाहण्यासाठी "एफडीसीएम (सी एस आर) " ट्रस्टची निर्मिती केली आहे.

टिपणी - ३९ क्षतिपूर्ती दावे

संचालक मंडळाच्या निर्देशाप्रमाणे कंपनीची मालमत्ता/रोपवनाचे रु १०१.२६ लाख (मागील वर्षी रु. २.२८ लाख) रकमेच्या क्षतीपूर्ती दाव्याचे या वर्षात लेखांकन करण्यात आले आहे. (टिपणी क्र. १६ पहावी)

तसेच महाराष्ट्र शासन/इतर यंत्रणाकडून महामंडळाला क्षतिपूर्ती दाव्यापोटी रु २८९१३.५३ लाख (मागील वर्षी २३३७६.७१ लाख) इतकी रककम येणे आहे. (टिपणी क्र. ३ पहावी).

सदर प्रकरणात वसुलीसाठी महाराष्ट्र शासन वा इतर यंत्रणाकडे कंपनीद्वारे पाठपुरावा सुरुआहे. येणे असलेल्या रक्कमा शासन किंवा शासकीय यंत्रणाकडून येणे असल्यामुळे येणे रक्कमा दिर्घकाळ प्रलंबित असल्या तरी संदिग्ध म्हणून कोणतीही तरतूद करण्यात आलेली नाही.

टिपणी - ४० मानसिंग देव वन्यप्राणी अभयारण्य क्षेत्रातील मालाच्या विक्रीचे लेखांकन

नागपूर वनप्रकल्प विभागात मानसिंग देव वन्यप्राणी अभयारण्या अंतर्गत वनविभागास हस्तांतरीत केलेल्या वनक्षेत्रातील वनोपजाच्या विक्रीपासून मिळालेली रक्कम मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार त्यावरील केलेला खर्च वजा करुन रु. १२.०७ लाख (मागील वर्षी रु.१२.०५ लाख) मुख्य वनसंरक्षक वन्यप्राणी, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना देय रक्कम इतर चल देयते अंतर्गत दर्शविण्यात आली आहे.

टिपणी - ४१ उपयोगात न आलेल्या निधीवर व्याज व इतर उत्पन्न

निधीच्या गुंतवणूकीवरील प्राप्त व्याज इतर उत्पन्नात अंतर्भूत करण्यात आले आहे. ज्याठिकाणी शासन निधी पूरविणा-या संस्थेव्दारे स्पष्ट सूचना असतील त्याठिकाणी प्राप्त व्याज हे देयता / इतर देणे म्हणून मान्य करण्यात आले आहे.

शासनास देय असलेली रक्कम तसेच राबविण्यात येत असलेल्या काही ठराविक योजनेअंतर्गत उपयोगात न आलेल्या इतर शासन निधीवर शासनाचे निर्देशाअभावी व्याजाची तरतूद करण्यांत आलेली नाही.

टिपणी - ४२ सूक्ष्म, लघु, आणि मध्यम उपक्रम विकास कायदा २००६

कंपनीकडे उपलब्ध असलेल्या माहितीवर आधारीत दि. ३१.३.२०१८ रोजी सूक्ष्म, लघु, आणि मध्यम उपक्रम विकास कायदा २००६ अंतर्गत नोंदणीकृत कोणतेही सूक्ष्म, लघु, आणि मध्यम कंत्राटदार/ पुरवठाधारक व सेवा देणारे नाहीत.

टिपणी - ४३ खंड प्रतिवेदन –

कंपनीची मुख्य कार्यविधी ही रोपवन निर्मिती असल्यामुळे लेखांकनासंबंधी स्वतंत्र प्रतिवेदन देण्यायोग्य खंड नाही.

टिपणी - ४४ संबंधित पक्षकार व्यवहार प्रतिवेदन -

व्यवस्थापकीय संचालक हे कंपनीचे व्यवस्थापकीय प्रमुख म्हणून संबंधीत पक्षकार आहेत. व्यवस्थापकीय संचालक यांना वेतन व भत्यांच्या शोधना व्यतिरिक्त संबंधीत पक्षकार संबंधाने या वर्षात कोणतेही व्यवहार नाहीत.

अ.क्र.	वर्ष २०१६-१७	व्यवस्थापकीय प्रमुख	कालावधी	वेतन व भत्ते (रुपये लाखात)
१	श्री सर्जन भगत	व्यवस्थापकीय संचालक	१.०४.२०१६ ते ०५.०९.२०१६	१.९८

२	डॉ. सुरेश गैरोला	व्यवस्थापकीय संचालक	६.०९.२०१६ते २२.०१.२०१७	९.८३
३	श्री यु.के. अग्रवाल	व्यवस्थापकीय संचालक	२३.१.२०१७ते ३१.०३.२०१७	५.३४
अ.क्र.	**वर्ष २०१७-१८**	**व्यवस्थापकीय प्रमुख**	**कालावधी**	**वेतन व भत्ते (रुपये लाखात)**
१	श्री यु.के.अग्रवाल	व्यवस्थापकीय संचालक	१.०४.२०१७ते३१.०३.२०१८	२७.९१

सामायीक नियंत्रणातील भाग (रु कोटीत)

अ.क्र.	**वर्ष**	एफडीसीएम सि एस आर ट्रस्ट	एफ.डी.सी.एम.लि. कर्मचारी गटसेवा उपदान योजना
	२०१६-१७		
१	वित्तीय वर्षातील अंशदान	१.३७	५. ६६
	२०१७-१८		(रु कोटीत)
१	वित्तीय वर्षातील अंशदान	१.४९	५. ४७

टिपणी - ४५ प्रती भाग मिळकत –

समता भाग धारकांचा संबंध असलेल्या कालावधीकरीता निव्वळ नफ्यास या कालावधीत शिल्लक असलेल्या समता भागाचे भारित सरासरीने भागून मूळ प्रतिभाग मिळकतीची परिगणना करण्यात आली आहे. तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

प्रती भाग मिळकत	**२०१७.१८**	**२०१६.१७**
कर आणि अनिवार्य संचिती चे तरतूदीनंतर निव्वळ नफा	रु.५२८०.८१ लाख	रु.५५३१.९० लाख
भारित सरासरी समता भागाची संख्या	१७७०६३३७	२८३४६४८
मिश्रित समता भागाची संख्या (टिपणी २३ पहावी)	--	३२२८८७६०
प्रती भाग मूळ मिळकत	रु. ३२.८७	रु. १९५.१५
प्रती भाग मिश्रित मिळकत	रु.३२.८७	रु.१७.१३

टिपणी - ४६ लांबणीवर टाकलेली कर संपत्ती (निव्वळ)

(रु.लाखात)

तपशील	चालू वर्ष अखेर दिनांक ३१.०३.२०१८ रोजी	मागील वर्ष अखेर दिनांक ३१.०३.२०१७ रोजी
लांबणीवर टाकलेली कर संपत्ती		
सेवा उपदान व रजा रोखीकरणाची तरतूद	-	८.३८
संदिग्ध ऋणाकरिता तरतूद	२.२९	६.२९
कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी तरतूद	७.२०	-
संपत्ती, यंत्रे व उपकरणावरील घसारा	२३.४१	२३.६१
एकूण	**३२.९०**	**३८.२८**
लांबणीवर टाकलेली कर देयता		
संपत्ती, यंत्रे व उपकरणावरील घसारा	-	-
लांबणीवर टाकलेली कर संपत्ती/(देयता) (निव्वळ)	**३२.९०**	**३८.२८**
चालू वर्षी लाबणीवर टाकलेला कर	**५.३७**	**५.०३**

टिपणी - ४७ बँकेतील शिल्लक

बँकेतील शिल्लकेत गुंतवणूक केलेल्या दिवसापासून एक वर्षापेक्षा जास्त कालावधी नसलेल्या बँकेतील अल्पमुदती ठेवींचा समावेश आहे. रु. ३०९.०१ लाख रकमेच्या (मागील वर्षी रु.३०९.०१ लाख) अल्पमुदती ठेवी बँक हमी घेण्यासाठी बँकांकडे तारण ठेवण्यात आलेल्या आहेत.

टिपणी - ४८ संपत्तीची हानी -

संपत्तीचे बिघाड / नुकसान याबाबत सूचना आहे किंवा कसे यासंबंधाने ताळेबंदाचे दिवशी कंपनीने संपत्तीचे निर्धारण केले आहे. ताळेबंदाच्या दिवशी संपत्तीला बिघाड /हानी झाल्याबाबत कोणतीही सूचना नाही.

टिपणी - ४९ आयकर तरतूद

(रु. लाखात)

आयकराची तरतूद	२०१७-१८	२०१६-१७
सुरुवातीची शिल्लक	११४५४.००	९४०४.००
चालू वर्षातील भर	२६७५.००	२०५०.००
एकूण	१४१२९.००	११४५४.००

वजा: चालू वर्षातील समायोजना	--	--
अखेरची शिल्लक	१४१२९.००	११४५४.००

उत्पन्नाची कृषी तसेच अकृषी या दोन भागात विभागणी करुन प्रत्येक भागाअंतर्गत येणा-या उत्पन्न व खर्चाच्या सर्व ओळख योग्य बाबी विचारात घेवून त्या आधारावर आयकराकरिता रु.२६७५.०० लाख (मागील वर्षी रु. २०५०.०० लाख) रकमेची तरतूद करण्यात आली आहे. सामान्य स्वरुपाच्या महसूली खर्चाची विभागणी प्रत्येक भागावर अशा विभागणीपूर्वी त्या भागातील एकूण प्राप्तीचे आधारे करण्यात आली आहे.

टिपणी - ५० संभाव्य देयता

तरतूद न केलेली संभाव्य देयता आणि कंपनी विरुध्द केलेल्या दाव्याचे संबंधात न स्विकारलेल्या देयता :-

अ) i) कंपनीच्या मालकीची/कंपनीचे ताब्यात असलेली काही जमीन, ईमारती इत्यादी वरील नगरपालिका विषयक आणि इतर स्थानिक करासंबंधी, निर्धारण प्रलंबित असल्यामुळे तसेच काही प्रकरणात देयता स्विकृत न केल्यामुळे :- याबाबत देयता रक्कम स्पष्ट करण्यासारखी नाही.

ii) सन १९९२-९३ ते २०१७-१८ या वर्षाकरिता आगार विभाग बल्लारशाचे बाबतीत नगर परिषद करासंबंधी रु. १७.९२ लाख (मागील वर्षी रु.१७.९२ लाख) रकमेची देयता समुचित प्राधिका-यांकडे अपील प्रलंबित असल्यामुळे कंपनीने स्विकृत केलेली नाही.

iii) जमीन महसूल जर काही असल्यास.

ब) ताळेबंदाचे दिवशी भांडवली कार्यावरील अंमलबजावणीस शिल्लक असलेल्या कराराची तरतूद न केलेली अंदाजित रक्कम :- निरंक.

क) i) पात्र मजूरांसाठी या अगोदरच्या वर्षाची भविष्य निर्वाह निधीचे संबंधात जर काही देयता असल्यास.

ii) गोंदिया, पश्चिम चांदा, मध्य चांदा, आगार विभाग बल्लारशा, ब्रम्हपुरी, प्राणहिता आणि मार्खंडा वनप्रकल्प विभागाअंतर्गत कंपनीव्दारे मजूरांच्या भविष्य निर्वाह निधीचे शोधनात अनियमितता /शोधन न करणे या संबंधाने भविष्य निर्वाह निधी आयुक्त, नागपूर यांनी आकारलेल्या नुकसान भरपाई बाबत देयता रु. ३६१५.०० लाख आहे. (मागील वर्षी रु.३६१५.०० लाख) सदरहू प्रकरणी कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी अपील न्यायाधिकरण, नवी दिल्ली यांचे निर्देशानुसार पुढील निर्णयाचे अधिन राहून कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

iii) मजूरांचे संबंधाने उपदानाबाबत जर काही देयता असल्यास.

iv) मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ यांचे आदेशान्वये किनवट वनप्रकल्प विभागातील मजूरांना कामावरुन कमी करण्याच्या बाबतीत देयता रु.२६.३४ लाख (मागील वर्षी रु.२६.३४ लाख) आणि रु. ०.८३ लाख देयता श्री. के.डी.चव्हाण वनमजूर यांच्यावर झालेल्या वन्य प्राण्याच्या हल्ल्यामुळे नुकसान भरपाई संबंधाने श्रम न्यायालय नांदेड यांचे केस नं. डब्लु.सी.ए /११/२००० मधील आदेशानुसार व कंपनीने केलेले अपील प्रलंबीत असल्याने.

v) कर नि र्धारण वर्ष २०१०-११ व २०११-१२ संबंधाने मूल्य वर्धीत कराची देयता रु. १३.५१ लाख

ड) विक्रीकर / मुल्यवर्धीत कर निर्धारण प्रलंबित असल्यामुळे/लांबणीवर टाकल्यामुळे व्याज, भूर्दंड इ. बाबत जर काही देयता असल्यास.

इ) कर्मचारी/मजूर यांच्या विविध मागण्या अभिनिर्णयासाठी प्रलंबित असल्यामुळे, त्याबाबत देयता निश्चित करता येण्यासारखी नाही.

फ) रोपवन क्षेत्रातील उभ्या झाडांची प्रत्यक्ष पडताळणी न झाल्यामुळे काही संभाव्य नुकसान इत्यादी असल्यास.

ग) टिपणी क्र. ३१ मध्ये स्पष्ट केल्याप्रमाणे बीज उत्पादन क्षेत्रासंबंधी निर्धारित न केलेला मोबदला :- रक्कम निश्चित करता येण्यासारखी नाही.

ह) मा. श्रम न्यायालय यांचे तक्रार क्र.युएलपी नं.२७/२०१४ मधील आदेशानुसार नाशिक प्रदेशातील नंदूरबार विभागातील श्री.एस.जे.बारजिभे वनरक्षक यांना वैद्यकीय कारणास्तव सेवानिवृत्त केल्याने वेतन व भत्ते यांची देयता अंदाजे रु.१५.८१ लाख. (मागील वर्षी १५.८१ लाख)

च) मा. उच्च न्यायालयात कंपनीने दाखल केलेली रिट पिटीशन नं. ५१४४/0१६ प्रलंबीत असल्याने यासंबधी ब्रम्हपुरी विभागातील २९ रोजंदारी मजूरांना कामावरुन कमी केल्याने अंदाजे देयता रु.५८.०० लाख .

छ) मा. श्रम न्यायालय तृतीय नागपूर यांनी केस नं.पीजीए/३/२०१३ अन्वये दि. २८.९.२०१५ रोजी पारीत केलेल्या आदेशानुसार श्री. के.जी.सहारे मजूर नागपूर वन प्रकल्प विभाग यांना सेवा उपदानाचे संबंधाने, कंपनीने दाखल केलेले अपील प्रलंबीत असल्याने देयता रु ०.९७ लाख.

ज) आगार विभाग बल्लारशाह येथील आकस्मिक कामगारांना कामावरुन कमी केल्याचे विरोधात कामगारांनी मा. सुप्रीम कोर्टात दाखल केलेली विशेष याचिका क्र. एसएलपी/८८३६/२०१५ प्रलंबीत असल्याने अंदाजे देयता रु. ३२.५७ लाख.

टिपणी - ५१ संकिर्ण / इतर

अ) व्यापारी येणे अंतर्गत विविध लेख्यातील वैयक्तिक शिल्लक, येणे रकमा आणि इतर येणे विकलनाधिक्य यांस पुष्टी मिळालेली नाही.

ब) रोख व बँकेतील शिल्लक रकमेच्या आधिक्यात गोंदिया वन प्रकल्प विभागातील रोख रकमेची लुटमार झालेल्या रु.३.२२ लाख भरणा न केलेल्या महसूलाचा (मागील वर्षी रु.३.२२ लाख) समावेश आहे. सदर प्रकरणी विभागीय चौकशीची कार्यवाही अद्याप पूर्ण झालेली नाही.

क) अल्पमुदती ऋण व अग्रिम यात कर्मचा-यांकडून वसूलीयोग्य नामंजूर प्रमाणकांची रक्कम रु.७१.०९ लाख (मागील वर्षी रु.४.५१ लाख) चा समावेश आहे.

ड) सेवा निवृत्त कर्मचा-यांना पाचव्या व सहाव्या वेतन आयोगाच्या थकबाकीवरील कर्मचारी भविष्य निधीचे शोधनासंबंधी रु. ५००.०० लाख ची तरतूद लेख्यात करण्यात आली आहे.

इ) कंपनीच्या आधीच ताब्यात असलेल्या जमिनीच्या अनुषंगाने जमीन महसूल इ. देय असल्यास त्या संबंधाने कोणतीही तरतूद करण्यात आलेली नाही.

फ) जनहित याचिका क्रमांक ३४२१५ मध्ये मा. मुंबई उच्च न्यायालय नागपूर खंडपीठ यांनी पूर्वीच्या खामगाव वन प्रकल्प विभागाचे रोजगार हमी योजना संबंधाने विशेष लेखा परीक्षण करण्याचे निर्देश दिलेले असून मे. ए.एस. दाणी आणि कंपनी सनदी लेखापाल यांनी त्यांचा अहवाल सादर केलेला आहे व प्रकरण न्यायप्रविष्ठ आहे.

ग) वितरकाला खर्चासाठी दिलेले अग्रीम वितरकाचे पदनामाने बँकेत खाते उघडून हाताळण्यात येत असून ऋण व अग्रीम म्हणून वर्गीकृत करण्यात आले आहे.

टिपणी - ५२ ताळेबंदाच्या दिनांकानंतरच्या घटना

i) व्यवस्थापन आराखड्याची स्थिती (भविष्यकालीन स्थिती)

एफडीसीएम लि., मधील नागपूर, भंडारा, गोंदीया, यवतमाळ, किनवट, मध्य चांदा, पश्चिम चांदा, ब्रम्हपूरी, प्राणहिता, मार्कंडा, पश्चिम नाशीक, ठाणे, डहाणू व पुणे या सर्व १४ वन प्रकल्प विभागाचे व्यवस्थापन आराखड्यास भारत सरकारकडून मान्यता मिळाली आहे.

ii) उत्तर चंद्रपूर प्रदेशातील मध्य चांदा वन प्रकल्प विभागात दि. २१. ५.२०१८ रोजी कंपार्टमेंट क्र. १०४ मध्ये रु ०.६८ लाख किंमतीचे वनोपज आगीमुळे जळाले या प्रकरणी प्रशासकीय कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

i) नागपूर प्रदेशातील गोंदिया वन प्रकल्प विभागात दि. २५.५.२०१८ व २६.५.२०१८ रोजी रु. ४. ८८ लाख किमतीचा वन उपज आगीत जळाला. या संबंधी आवश्यक दावे नॅशनल इन्शूरन्स कंपनी मर्यादित यांचेकडे दाखल करण्यात आले आहे.

ii) मार्कंडा वन प्रकल्प विभागात दि. २४.०५.२०१८ रोजी समाज विरोधी तत्वाव्दारे रु. ३.०८ लाख किंमतीचा वन उपज आगीत जाळण्यात आला. यासंबंधी आवश्यक दावे दि ओरिएन्टल इन्शुरंन्स कंपनी मर्यादित यांचेकडे दाखल करण्यात आले आहे.

टिपणी - ५३ पुन:र्गट आणि फेर मांडणी

ताळेबंद, नफातोटयाचा हिशेब व्यापक उत्पन्नासह व रोख प्रवाह विवरणपत्रांसह आणि भाग भांडवलातील बदल व त्यांचेशी संबंधित असलेल्या टिपणीमधील मागील वर्षाचे आकडे आवश्यक त्या ठिकाणी पुनर्गट आणि फेर मांडणी करुन घेतलेले आहेत.

वित्तीय विवरणपत्राचा भाग असलेले टिपणी क्र. १ ते ५३ करिता स्वाक्षरी.

आमचे सम दिनांकाचे अहवालानुसार संचालक मंडळाचे वतीने व करिता

स्वाक्षरीत
जोध जोशी ॲन्ड कंपनी
सनदी लेखापाला करिता,
संस्था क्र. १०४३१७ डब्ल्यू

स्वाक्षरीत
(चंदनसिंग साधुसिग चंदेल)
अध्यक्ष
डी.आय.एन. क्र. ०७५२४८३९

स्वाक्षरीत
(सीए जयदीप शाह)
भागीदार
स.क्र. ०४१००२

स्वाक्षरीत
(डॉ.एन.रामबाबू)
व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.क्र. ०८१३५५०७

स्वाक्षरीत
रतन चांडक ॲन्ड कंपनी
सनदी लेखापाल करिता,
स.क्र१०८६९६ डब्लु

स्वाक्षरीत
(सी.एस.सौरव सिंग)
कंपनी सचिव
ए-२२०५३

स्वाक्षरीत
(सीए सुधीर बाहेती)
भागीदार
स.क्र.४२७११

स्थळ : नागपूर
दिनांक : २३/१०/२०१८

स्थळ : नागपूर
दिनांक: २३/१०/२०१८